

Juridiska avdelningen

31.12.2003

Till arbetspensionsanstalterna

TILLÄMPNING AV PRINCIPEN OM SISTA PENSIONSANSTALT (VILMA)

Principen om sista pensionsanstalt (VILMA) innebär att den sista pensionsanstalten (VILMA-anstalten) ger en beslutssammanställning av pensionssökandens samtliga pensioner enligt de pensionssystem som omfattas av VILMA-systemet. Då får pensionssökanden när han har arbetat till exempel enligt den statliga, kommunala och privata sektorns pensionssystem endast en beslutssammanställning av alla pensioner som han tjänat in enligt dessa system. Förutom att ge en beslutssammanställning sköter VILMA-anstalten även utbetalningen av pensionerna enligt sammanställningen och övriga uppgifter i samband med pensionerna.

Från och med 1.1.2004 tillämpas principen om sista anstalt inom den privata, statliga, kommunala sektorns och evangelisk-lutherska kyrkans pensionssystem samt inom pensionssystemet för FPA:s personal.

Landskapet Ålands, ortodoxa kyrkans samt Finlands Banks pensionssystem omfattas inte av VILMA-förfarandet.

I detta cirkulär ges anvisningar om hur VILMA-förfarandet skall tillämpas från och med 1.1.2004. Regeringens proposition om VILMA-förfarandet (RP 19/2001 rd) har sänts till arbetspensionsanstalterna som bilaga till cirkulär A 9/2001 (endast på finska) och de stadfästa lagarna (375/2003-384/2001) som bilagor till cirkulär A 12/2001 (endast på finska). För det kommunala pensionssystemets del har dessa bestämmelser överförts till lagen om kommunala pensioner (549/2003-550/2003).

VILMA-bestämmelserna har ytterligare preciserats genom regeringens proposition 85/2003. Propositionen har sänts som bilaga till cirkulär A 33/2003 och de stadfästa lagtexterna (1169/2003-1193/2003) som bilaga till cirkulär A 46/2003 (endast på finska).

Pensionsreformen från 2005 medför ändringar i tillämpningen av VILMA-förfarandet. Pensionsskyddscentralen ger senare ut ett cirkulär med tillämpningsanvisningar om de ändringar som VILMA-systemet genomgår till följd av reformen.

PENSIONSSKYDDSCENTRALEN
Outi Lehmus
Pirjo Posti

Juridiska avdelningen

31.12.2003

Cirkulärets arbetsgrupper

Tillämpningsgruppen:

Tarja Hurskainen	Ilmarinen
Anja Kurki	Kyrkans centralfond
Olli Lappalainen	Silta Oy
Soile Manninen	Statskontoret
Leena Piskonen	Kommunernas pensionsförsäkring
Janne Pulkkinen	Pensionsskyddscentralen (sekr.)
Leo Pääkkönen	Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt
Katri Raatikainen	Pensionsskyddscentralen
Arja Sainio	FPA:s personalpensioner
Ritva Suniharju	Varma-Sampo
Maijaliisa Takanen	Pensionsskyddscentralen (ordf.)
Riitta Vatanen-Hänninen	Pensions-Fennia
Mirja Winter	Ilmarinen

Gruppen för invalidpensioner och individuell förtidspension:

Aulikki Knuutti	Kommunernas pensionsförsäkring
Marja Korpilahti	Varma-Sampo
Liisa Kotamies	Pensionsskyddscentralen
Ilkka Käppi	Ilmarinen
Aino Lassila	Pensionsskyddscentralen (ordf.)
Leena Laurila	Kyrkans centralfond
Päivi Markkola	Statskontoret
Marjo Miettunen	Porasto Oy
Timo Mustonen	Etera
Janne Pulkkinen	Pensionsskyddscentralen (ordf./sekr)
Raija Weckman	Pensions-Tapiola

Ytterligare Marja Kallenautio (PSC, speciellt invalidpensioner) och Monika Sievänen (PSC, speciellt ändringssökande)

Juridiska avdelningen

31.12.2003

INNEHÅLL

1	VILMA-SITUATIONER OCH HUR VILMA-ANSTALTEN BESTÄMS.....	8
1.1	Allmänt.....	8
1.2	Pension för återstående tid	9
1.3	Fribrevspension	10
1.3.1	Huvudregel.....	10
1.3.2	När pensionsskyddet vid pensionsfallet är ordnat enligt flera system som omfattas av VILMA-förfarandet.....	10
1.3.3	Anställningar inom den privata och offentliga sektorn som börjat och upphört samtidigt.....	11
1.3.4	Offentliga sektorns anställningar som börjat och upphört samtidigt	12
1.4	Deltidspension	12
1.4.1	Deltidspension från ett enda pensionssystem.....	12
1.4.2	Deltidspension från två pensionssystem	13
1.5	När pensionstagaren beviljas ny pension	13
1.5.1	Huvudregel.....	13
1.5.2	Ålderspension som beviljas efter deltidspension.....	14
1.5.3	När pensionstagaren beviljas invalidpension	15
1.5.4	Invalidpension som beviljas efter arbetslöshetspension och deltidspension.....	16
1.6	Familjepension.....	17
1.6.1	Flera successiva anställnings- eller tjänsteförhållanden eller företagperioder och familjepension.....	18
1.6.2	Samtidiga anställnings- eller tjänsteförhållanden eller företagperioder	18
1.7	Specialsituationer i fråga om invalidpension	18
1.7.1	Flottörsbestämmelsen	19
1.7.2	Begränsningsbestämmelsen	21
1.7.3	Samtidigt ansökan om ålderspension och individuell förtidspension.....	23
1.7.4	Närstående- och familjevårdare	23
1.7.5	Kommunala förtroendevalda	23
1.7.6	Fortsatt försäkring inom den privata sektorn och samtidigt arbete inom offentliga sektorn.....	23
1.8	Övriga specialsituationer.....	24
1.8.1	Ålderspension från flera pensionssystem före 65 års ålder.....	24
1.8.2	Pensionsåldern lägre än 65 års ålder och förtida ålderspension.....	24
1.8.3	Avträdelsetöd	24
1.8.4	Generationsväxlingspension och avträdelsetersättning	26
1.8.5	Ingen pensionsrätt för det senast utförda arbetet.....	26

Juridiska avdelningen

31.12.2003

1.9	När VILMA-förfarandet frångås	27
1.9.1	Avvikande beslut vid förhandlingsförfarande	27
1.9.2	När beslutet ändras i besvärinstansen	28
1.10	Pensionsskyddscentralens beslutanderätt vid definieringen av VILMA-anstalten	29
1.11	Överenskommelse om tillämpning av VILMA-förfarandet i situationer som inte omfattas av VILMA	29
2	ANSÖKAN OM PENSION	30
2.1	När ansökan blir anhängig	30
2.2	Specialsituationer vid ansökan om VILMA-pensioner	30
2.2.1	Ålderspension för arbete på vilket begränsningsbestämmelsen har tillämpats	30
2.2.2	Ålderspension efter engångsbetalning av invalidpension	31
2.2.3	Ansökan om ålderspension och förtida ålderspension som börjar samtidigt	31
2.2.4	Ansökan om ålderspensioner som börjar vid olika tidpunkter	31
2.2.5	Ansökan om deltidspension från flera pensionssystem	32
2.3	Ansökan om familjepension	32
3	PENSIONSANSTALTERNAS UPPGIFTER I SAMBAND MED VILMA-FÖRFARANDET	33
3.1	Pensionsanstaltens uppgifter när ansökan blir anhängig	33
3.2	Inhämtande av uppgifter som behövs för VILMA-pensionsavgörandet	34
3.2.1	Allmänt om VILMA-anstaltens uppgiftsfrågningar	34
3.3	Utredning av pensionsrätten och avgörande av ärendet	35
3.3.1	Pensionsdelar som börjar vid olika tidpunkt	36
3.4	Avgörande av invalidpensionsärenden	37
3.4.1	Den privata sektorns pensionsanstalt som VILMA-anstalt	37
3.4.2	Den offentliga sektorns pensionsanstalt som VILMA-anstalt	37
3.4.3	Förhandlingsförfarandet	38
	Förhandlingsproceduren	39
3.4.4	Förhandlingar med Folkpensionsanstalten om bedömningen av arbetsförmågan	43
3.4.5	Förfarandet vid behandling av ansökan om fortsatt rehabiliteringsstöd	43
3.4.6	Invalidpension på tidigare grunder	44
3.4.6.1	Ny invalidpension inom 2 år från det att den tidigare heffektiva pensionen upphörde	44
3.4.6.2	Pension på tidigare grunder mer än 2 år efter det att den tidigare pensionen upphörde	45
3.4.7	Särdrag vid individuell förtidspension	46
	Förhandsbeslut om individuell förtidspension	46
	Förfarandet i situationer där åldersgränsen för individuell förtidspension inom den offentliga sektorn är lägre än inom den privata sektorn	46
3.4.8	Bedömning av 60 år fylldas arbetsförmåga	47

Juridiska avdelningen

31.12.2003

3.5	Rehabilitering.....	48
3.5.1	Rehabiliteringspenning.....	48
3.5.2	Rehabiliteringstillägg.....	48
3.6	När invalidpension ändras till ålderspension.....	48
3.7	Beräkningen av pensionens belopp.....	49
3.7.1	Uppskovsförhöjning eller förtidsminskning.....	49
3.7.2	Fribrev enligt registrerad tilläggsförmån ändras till förtida ålderspension.....	50
3.7.3	VILMA-anstalten inom offentliga sektorn och samtidig anställning med lägre pensionsålder inom privata sektorn.....	50
3.7.4	Arbetspensionstillägg.....	50
3.7.5	Barntillägg.....	51
3.7.6	Sjömanspension och överskjutande del enligt SjöPL.....	52
3.7.7	Statens fribrevspension enligt tilläggsskyddet.....	52
3.8	Övrigt att beakta i samband med pensionsberäkningen.....	53
3.8.1	Avdrag av APL- och KTAPL-pension från statens pension.....	53
3.8.2	KAPL-avdrag i kommunens och statens pensioner.....	55
3.8.3	Grundfribrev inom den offentliga sektorn.....	56
3.8.4	Justering av pensionslönen efter prövning.....	57
3.8.5	Samordning.....	58
	Samordningen när sökanden har haft sänkt pensionsålder inom den privata sektorn.....	58
	Samordning av tilläggsskyddet inom den offentliga sektorn.....	58
	Samordning av den privata sektorns tilläggsskydd i LITA-situationer.....	59
	Samordning av familjepension enligt tilläggsskyddet.....	59
3.8.6	Utredning av den efterlevande makens beräknade pension.....	59
3.8.7	Specialfall med familjepension.....	59
3.8.8	Begravningsbidrag.....	60
3.9	Övriga pensionsanstaltsuppgifter vid VILMA-förfarandet.....	61
	VILMA-pension som engångsutbetalning.....	61
	Utsökning av VILMA-pension.....	62
	Företagares obetalda försäkringspremier.....	62
	Brev om överföring av betalning.....	62
	Övervakningen av pensionstagarna.....	63
	Anställningsutredningar.....	63
	Intyg om arbetsoförmåga till myndigheterna i Spanien.....	63
4	VILMA-BESLUTSSAMMANSTÄLLNINGEN.....	64
4.1	Beslutsdelen.....	64
4.1.1	Basuppgifter.....	65
4.2	Uträkningen.....	66
4.2.1	Förvärvsverksamhet.....	66
	4.2.1.1 Förvärvsverksamheten grupperad enligt olika pensionssystem.....	67
	4.2.1.2 Förvärvsverksamheten i kronologisk ordning.....	68

Juridiska avdelningen

31.12.2003

4.2.2	Barn tillägg och arbetspensionstillägg	68
4.2.3	Samordningen	69
4.2.4	Uppskovsförhöjning och förtidsminskning	69
4.2.5	Sammandrag	69
4.2.6	Förvärvsverksamhet som inte ger rätt till pension	69
4.3	Anvisningar för sökande av ändring och bilagor	70
4.4	Beslutssammanställningen i specialfall	70
4.4.1	Pensioner av samma slag från olika tidpunkt	71
4.4.2	Pensioner av olika slag som börjar från samma tidpunkt	71
4.5	Särdrag i de olika pensionslagen	72
4.5.1	Invalideringen	72
4.5.2	Slutligt beslut efter förhandsbeslut om delinvalidpension eller individuell förtidspension	73
4.5.3	Familjepension	73
4.5.4	Beslut om rehabiliteringspenning	74
4.6	Oregistrerade tilläggsförmåner	74
5	UTBETALNING AV PENSIONEN	75
5.1	Pensionens utbetalningstid	75
5.2	Faktorer som inverkar på pensionens belopp vid betalningen	75
5.2.1	Förskottsintehåll och källskatt	75
5.2.2	Kvittning av överbetald förmån från VILMA-pensionen	75
5.2.3	Indrivning av LFöPL- och FöPL-försäkringspremie	76
5.3	Betalning till annan än pensionstagaren själv	76
5.3.1	Utbetalning till arbetsgivaren	76
5.4	Utbetalning till utlandet	77
5.5	Dröjsmålsförhöjning	77
6	ÄNDRINGAR I BEVILJAD VILMA-PENSION	78
6.1	Omräkning av pensionens belopp	78
6.2	Ny samordning	78
6.3	Pensionsjämkning och ny pensionsjämkning	79
6.4	När betalningen avbryts	79
6.5	Indragning av VILMA-pension	81
6.6	När avbruten och indragen pension utbetalas på nytt	82
6.7	När ny pension läggs till VILMA-pensionen	82
6.8	När pensionen ändras till pension av annat slag	82
6.8.1	När invalidpension ändras till ålderspension	82
6.8.2	När delinvalidpension ändras till full invalidpension eller när full invalidpension ändras till delinvalidpension	83
6.8.3	När delinvalidpension ändras till arbetslöshetspension	83
6.8.4	När arbetslöshetspension ändras till pension av annat slag	84
6.8.4.1	Arbetslöshetspension till ålderspension	84
6.8.4.2	Arbetslöshetspension till invalidpension	84
6.8.5	När deltidspension ändras till pension av annat slag	85
7	ÅTERKRAV AV PENSION	86

Juridiska avdelningen

31.12.2003

7.1	Beslut om återkrav	86
7.1.1	Hörande av förmånstagaren.....	86
7.1.2	Återkravsförfarandet när den ogrundade förmånen drivs in i sin helhet	87
7.1.3	Återkrav när VILMA-anstalten vill avstå från återkrav och beloppet som avståendet gäller är högst 500 euro per system.....	87
7.1.4	Återkrav när VILMA-anstalten vill avstå från återkrav och beloppet som avståendet gäller är mer än 500 euro per system	87
7.1.5	Skuldsaneringsfall	89
7.1.6	Återkrav av arbetslöshetspension	89
7.2	När indrivningen misslyckas	89
8	SÖKANDE AV ÄNDRING.....	90
8.1	Rättsmedel och besvärinstanser	90
8.2	Bestämmelser	90
8.3	VILMA-ändringssökande.....	91
8.3.1	Inlämnande av besvärsskriften.....	91
8.3.2	Rättelse av besvärsskriften i samband med besvär	92
	Besvär som gäller en juridisk fråga	93
	Besvär över bedömning av arbetsförmågan.....	94
8.3.3	Överföring av besvär till besvärinstansen.....	95
	Tidsfrist för överföring.....	95
	Ställe dit ärendet överförs	96
8.3.4	Provisoriskt beslut	97
8.4	Extraordinärt ändringssökande	98
8.5	Besvärinstansens beslut och pensionsanstaltens åtgärder.....	99
8.6	Muntlig förhandling.....	100
8.7	Kostnaderna för ändringssökande	100
9	VILMA OCH EU-SITUATIONER.....	102
9.1	VILMA-anstalten ger en beslutssammanställning över pensioner som omfattas av VILMA	102
9.2	PSC gör en sammanställning av besluten	102
9.3	Sökande av ändring	102
9.4	Återföring av EG-tjänstemännens överförda pensioner	103
10	IKRAFTTRÄDELSEPERIOD	104
10.1	Huvudregel.....	104
10.2	Pension som har sökts innan lagen trädde i kraft	105

BILAGOR

Juridiska avdelningen

31.12.2003

1

VILMA-SITUATIONER OCH HUR VILMA-ANSTALTEN BESTÄMS

1.1

Allmänt

Principen om sista pensionsanstalt (VILMA) innebär att den sista pensionsanstalten (VILMA-anstalten) ger en beslutssammanställning av pensionssökandens samtliga pensioner enligt de pensionssystem som omfattas av VILMA-systemet. Då får pensionssökanden när han har arbetat till exempel enligt den statliga, kommunala och privata sektorns pensionssystem en enda beslutssammanställning av alla pensioner som han tjänat in enligt dessa system. Förutom att ge en beslutssammanställning sköter VILMA-anstalten även utbetalningen av pensionerna enligt sammanställningen och övriga uppgifter i samband med pensionerna.

Den privata, statliga och kommunala sektorns samt evangelisk-lutherska kyrkans pensionslagar och FPA:s pensionsstadga har ändrats med nya bestämmelser om hur principen om sista anstalt (VILMA) skall tillämpas inom dessa pensionssystem från och med 1.1.2004. VILMA-bestämmelserna tillämpas när pensionssökanden har omfattats av lagen om pension för arbetstagare (APL), lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (KAPL), lagen om pension för företagare (FöPL), lagen om pension för lantbruksföretagare (LFöPL), lagen om sjömanspensioner (SjPL) eller lagen om pension för konstnärer och särskilda grupper av arbetstagare (KoPL), dvs. av den privata sektorns pensionslagar samt av lagen om statens pensioner (StPL), lagen om kommunala pensioner (KomPL), pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan (KyPL) eller av FPA:s pensionsstadga om personalpensioner, dvs. av den offentliga sektorns pensionslagar. VILMA-bestämmelserna tillämpas också när pensionssökanden inte har omfattats av den privata sektorns pensionslagar, men har tillhört flera olika slags pensionssystem inom den offentliga sektorn, vilka omfattas av VILMA-förfarandet.

VILMA-förfarandet gäller inte Finlands Banks, landskapet Ålands och ortodoxa kyrkans pensionssystem eller statsrådsmedlemmarnas, presidentens och riksdagsledamöternas pensioner. VILMA-förfarandet tillämpas inte heller på diplomaters makar eller på andra sådana specialpensioner inom den offentliga sektorn som inte baserar sig på registrerade anställningsförhållanden.

Den privata sektorns interna definiering av den sista anstalten förändras inte på grund av VILMA-förfarandet. I cirkulär A 13/98 redogörs för hur den sista pensionsanstalten inom den privata sektorns bestäms. Till

Juridiska avdelningen

31.12.2003

den del som gäller fribrevspension har cirkulär A 13/98 kompletterats med cirkulär A 11/2000.

Om den sista pensionsanstalten är en anstalt som inte omfattas av VILMA-förfarandet, tillämpas VILMA-förfarandet inte heller på följande beslut, utan varje anstalt ger ett eget beslut. VILMA-förfarandet tillämpas inte heller på följande beslut när den sista arbetet baserar sig på en speciallag, såsom lagen om pension för riksdagsmän.

1.2

Pension för återstående tid

VILMA-anstalt är den pensionsanstalt inom den privata, statliga och kommunala sektorns pensionssystem, inom pensionssystemet för FPA:s personalpensioner eller evangelisk-lutherska kyrkans pensionssystem som har försäkrat det sista anställnings- eller tjänsteförhållandet eller den sista företagareverksamheten. Om rätt till återstående tid inte ansluter sig till det sista tjänste- eller anställningsförhållandet eller den sista företagareverksamheten, är VILMA-anstalt den pensionsanstalt, där pensionsskyddet med återstående tid eller motsvarande pensionsskydd har ordnats.

När pensionsbeloppet räknas ut och återstående tid eller motsvarande arbetsförtjänst skall eller borde beaktas i pensionerna enligt både den privata och offentliga sektorns pensionslagar eller i pensionerna enligt flera pensionssystem inom den offentliga sektorn, vilka omfattas av VILMA-systemet, tillämpas VILMA-förfarandet inte på pensionstagarens egen pension, förutsatt att pensionsanstalterna inte kommer överens om något annat. Se närmare i punkt 1.11 om pensionsanstalternas överenskommelse om förfarandet.

Exempel 1

Invalidpension för återstående tid från ett enda pensionssystem

APL-anställning

StPL-anställning

VILMA-invalidpension

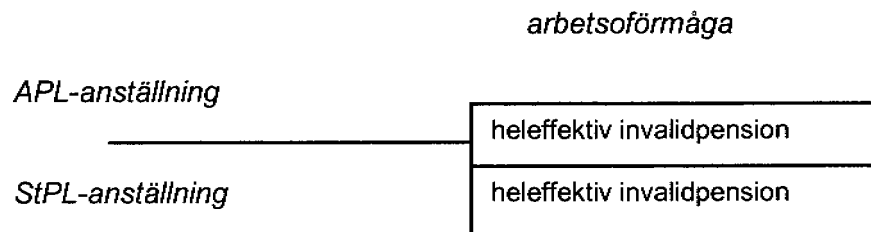
The diagram consists of two horizontal lines on the left. The top line is labeled 'APL-anställning' and the bottom line is labeled 'StPL-anställning'. A vertical line extends upwards from the end of the 'StPL-anställning' line, and a horizontal line extends from the end of the 'APL-anställning' line to the right, meeting the vertical line. This vertical line then continues upwards and enters a rectangular box on the right labeled 'VILMA-invalidpension'.

APL-anstalten är VILMA-anstalt

I exemplet har personen arbete som omfattas av både APL och StPL. När han blir arbetsoförmögen har han rätt till återstående tid endast enligt APL. APL-anstalten är VILMA-anstalt, som ger en beslutsammanställning av både APL- och StPL-pensionen.

Juridiska avdelningen

31.12.2003

*Exempel 2**Återstående tid från flera pensionssystem*

I exemplet har arbetstagaren omfattats av både StPL och APL omedelbart innan han blev arbetsförmögen. Eftersom arbetstagaren har rätt till invalidpension för återstående tid enligt två olika pensionssystemen, tillämpas VILMA-bestämmelserna inte på invalidpensionen.

Också i fråga om arbetslöshetspension är VILMA-anstalten den som beviljar återstående tid. I arbetslöshetspensionen kan den återstående tiden vara vilande, vilket innebär att den återstående tidens andel av pensionen betalas när arbetslöshetspensionen omvandlas till ålderspension.

1.3 Fribrevspension

1.3.1 Huvudregel

När arbetstagaren har omfattats av både den privata sektorns pensionssystem och de av den offentliga sektorns pensionssystem som omfattas av VILMA-förfarandet eller av pensionssystemen enligt flera olika pensionslagar inom den offentliga sektorn och det är fråga om fribrevspension, skall pensionsansökan avgöras av den anstalt där sökandens pensionsskydd var ordnat när pensionsfallet inträffade eller var senast ordnat innan det inträffade.

1.3.2 När pensionsskyddet vid pensionsfallet är ordnat enligt flera system som omfattas av VILMA-förfarandet

I situationer där pensionsskyddet vid tidpunkten för pensionsfallet har samtidigt varit ordnat både enligt den offentliga och privata sektorns pensionssystem eller enligt flera pensionssystem inom den offentliga sektorn, vilka omfattas av VILMA-förfarandet, är VILMA-anstalten den pensionsanstalt inom det pensionssystem, där pensionsskyddet för det först inledda anställnings- eller tjänsteförhållandet eller företagarkerksamheten är ordnat.

Juridiska avdelningen

31.12.2003

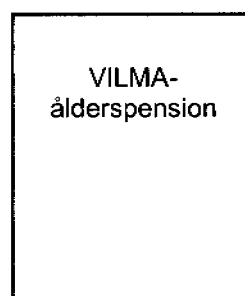
*Exempel**Hur VILMA-anstalten bestäms i fråga om ålderspension*

APL _____|

FöPL _____|

KAPL _____|

KyPL _____|

APL-anstalten är VILMA-anstalt

I exempelfallet har anställningarna som omfattas av flera olika pensions-system upphört samtidigt. Rätt till återstående tid ansluter sig inte till någon av pensionerna enligt dessa system. I enlighet med VILMA-förfarandet avgörs pensionsansökan av det pensionssystemets pensionsanstalt, där pensions-skyddet för den först inledda anställningen har ordnats. I exempelfallet har FöPL-verksamheten börjat först och därför skall pensionsansökan avgöras av pensionssystemet inom den privata sektorn. Den privata sektorns interna definiering av den sista anstalten förändras inte. I enlighet med företrädes-ordningen skall pensionsansökan således behandlas av APL-anstalten.

1.3.3

Anställningar inom den privata och offentliga sektorn som börjat och upphört samtidigt

Om anställnings- eller tjänsteförhållandena eller företagarverksamheten har upphört och börjat samtidigt och ingen av de olika systemens pensioner inkluderar rätt till återstående tid när pensionen skall fastställas, fungerar den offentliga sektorns pensionsanstalt som VILMA-anstalt.

*Exempel**Anställningar inom den offentliga och privata sektorn som börjat och upphört samtidigt och fribrev invalidpension*

APL _____|

FöPL _____|

StPL _____|

-----arbetsförmåga

Statskontoret är VILMA-anstalt

I exemplet har anställningen enligt den privata och offentliga sektorns pensionsordning börjat och upphört samtidigt. Då är den offentliga sektorns pensionsanstalt VILMA-anstalt.

Juridiska avdelningen

31.12.2003

1.3.4

Offentliga sektorns anställningar som börjat och upphört samtidigt

I situationer där arbetstagarens arbete har omfattats av två eller flera pensionssystem inom den offentliga sektorn och de samtidigt anställnings- eller tjänsteförhållandena inom den offentliga sektorn har börjat och upphört samtidigt, bestäms VILMA-anstalten i fråga om fribrevspension enligt följande ordning

1. Kommunernas pensionsförsäkring
2. Statskontoret
3. Kyrkans centralfond
4. Folkpensionsanstalten (FPA:s personalpensioner)

1.4

Deltidspension

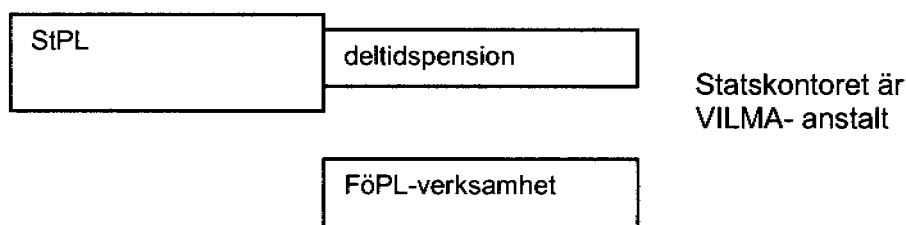
1.4.1

Deltidspension från ett enda pensionssystem

Deltidspension som beviljas från ett pensionssystem utgör VILMA-pension, om pensionssökandens arbete omfattas av både den privata och offentliga sektorns pensionssystem eller av flera pensionssystem inom den offentliga sektorn, vilka omfattas av VILMA-förfarandet.

Deltidspensionen beviljas av den anstalt, som försäkrat det sista arbetet, om ansökan om deltidspension baserar sig på detta arbete och det ger rätt till återstående tid. Om rätten till återstående tid ansluter sig till något annat arbete än det sista, är den anstalt som beviljar deltidspensionen den återstående tidens anstalt. Inom den offentliga sektorns pensionssystem är villkoret för att få deltidspension att arbetstagaren omedelbart övergår från heltidsarbete till deltidsarbete.

Exempel 1.

VILMA-anstalt är den anstalt som försäkrat det sista arbetet

StPL-arbetet avslutas och deltidspensionen beviljas således av Statskontoret. FöPL-verksamheten är försäkrad i en privat anstalt. Eftersom Statskontoret betalar ut deltidspensionen, fungerar den som VILMA-anstalt, som i sinom tid beviljar ålderspension både enligt StPL och enligt FöPL.

Juridiska avdelningen

31.12.2003

*Exempel 2.**Arbeten som utförs samtidigt inom den privata och offentliga sektorn*

StPL	deltidspension
LFöPL	deltidsarbete

Statskontoret är VILMA-anstalt

Arbetet enligt StPL och LFöPL har pågått samtidigt, men deltidspension söks endast på basis av StPL-arbetet. LFöPL fortgår på deltid. Statskontoret beviljar deltidspensionen enligt villkoren i StPL och fungera således som VILMA-anstalt. Deltidsarbetet försäkras av LPA. Ålderspensionen beviljas i sinom tid av Statskontoret i dess egenskap av VILMA-anstalt.

1.4.2

Deltidspension från två pensionssystem

VILMA-bestämmelserna tillämpas inte när deltidspension beviljas på basis av samtliga arbeten *samtidigt* både från den offentliga och privata sektorns pensionssystem eller från flera pensionssystem inom den offentliga sektorn.

*Exempel**Deltidspension från flera system på basis av samtliga arbeten*

APL	deltidspension
	deltidsarbete
StPL	deltidspension
	deltidsarbete

inget VILMA-förfarande

I exempelfallet beviljas deltidspensionen av APL-anstalten och Statskontoret var för sig.

Om deltidspension beviljas samtidigt från flera olika pensionssystem vid olika tidpunkter, är den deltidspension som beviljas först VILMA-pension och inte den senare pensionen. Den anstalt som först har beviljat deltidspension fungerar senare som VILMA-anstalt när det i sinom tid blir dags att bevilja ålderspension eller familjepension.

1.5

När pensionstagaren beviljas ny pension

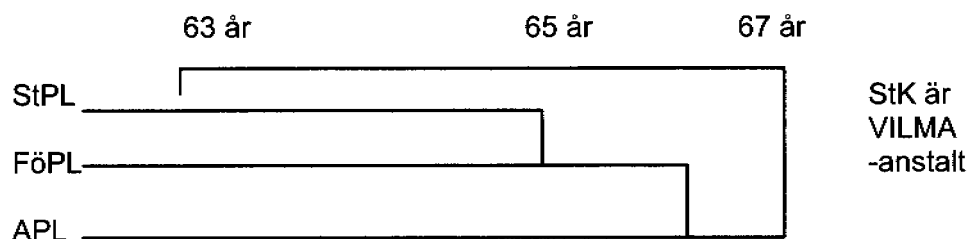
1.5.1

Huvudregel

Också när pensionstagaren beviljas ny pension betraktas den anstalt som betalar pension eller avträdelsetöd som sista pensionsanstalt. Huvudregeln är alltså att ny pension som beviljas efter VILMA-pension utgör VILMA-pension.

Juridiska avdelningen

31.12.2003

*Exempel**Nya pensioner som beviljas pensionstagaren*

VILMA-principen gäller situationer där arbetstagaren har omfattats av både den privata sektorns pensionslagar och den offentliga sektorns pensions-system eller flera pensionssystem inom den offentliga sektorn. Då är pensionen för den vars arbete omfattas av flera pensionssystem VILMA-pension, även om pension inte beviljas vid samma tidpunkt av mer än ett pensions-system.

I exemplet beviljar Statskontoret (StK) ålderspensionen vid 63 års ålder. I sin egenskap av utbetalare av pensionen fungerar den som VILMA-anstalt, som för FöPL-pensionens del beviljar ålderspensionen vid 65 års ålder (FöPL-ålderspension förutsätter inte att verksamheten avslutas) och APL-ålderspensionen efter det att APL-anställningen upphört.

1.5.2**Ålderspension som beviljas efter deltidspension**

Ålderspension som beviljas efter deltidspension utgör VILMA-pension, även om deltidspensionen inte var VILMA-pension på grund av att deltidspensionen hade beviljats samtidigt från två olika pensionssystem.

När den som söker ålderspension har fått deltidspension från två olika pensionssystem, skall den pensionsanstalt inom det pensionssystem som beviljar den först begynnande ålderspensionen fungera som VILMA-anstalt och bevilja ålderspensionen. Om ålderspensionerna från de bägge pensionssystemen börjar samtidigt, fungerar den offentliga sektorns pensionsanstalt som VILMA-anstalt. I situationer där en person får deltidspension från två olika pensionsanstalter inom den offentliga sektorn, bestäms VILMA-anstalten enligt den ordning som anges i punkt 1.3.4.

Juridiska avdelningen

31.12.2003

*Exempel**Ålderspension efter samtidiga deltidspensioner*

StPL	deltidspension	65 år	StK är VILMA-anstalt
	deltidsarbete		
APL	deltidspension		
	deltidsarbete		

I exemplet är den allmänna pensionsåldern både enligt statens och den privata sektorns pensionssystem 65 år. Statskontoret ger en besluts-sammanställning av ålderspensionen som beviljas efter de samtidiga deltidspensionerna.

1.5.3

När pensionstagaren beviljas invalidpension

Om pensionstagaren söker invalidpension efter att han fått någon annan pension än arbetslöshets- eller deltidspension, tillämpas VILMA-förfarandet inte på invalidpensionen.

*Exempel**Invalidpension efter ålderspension*

		63 år	
KomPL _____			Keva beviljat VILMA-ålderspension från 63 års ålder
StPL _____			
APL _____		_____ -----arb.oförmåga	
			inget VILMA-förfarande

I exemplet har Kommunernas pensionsförsäkring (Keva) beviljat ålderspension vid 63 års ålder. Den ålderspension som Keva i sin egenskap av VILMA-anstalt har beviljat innehåller också StPL-pension. Personen har en APL-anställning samtidigt som han lyfter ålderspension och söker invalidpension. APL-anstalten avgör saken och ger ett beslut. Den tidigare beviljade ålderspensionen är fortfarande VILMA-pension, men VILMA-förfarandet tillämpas inte på invalidpensionen enligt APL. APL-invalidpensionen omvandlas till ålderspension vid 65 års ålder. Ålderspensionen enligt APL är avskild från VILMA-förfarandet och APL-pensionsanstalten är den som betalar ut APL-ålderspensionen.

Juridiska avdelningen

31.12.2003

Beslut om fortsatt utbetalning av rehabiliteringsstöd

Man bör beakta att när fortsatt rehabiliteringsstöd beviljas direkt efter att ett tidigare rehabiliteringsstöd upphört, betraktas det inte som ny invalidpension. Den VILMA-anstalt som har betalat ut rehabiliteringsstödet ger således en beslutssammanställning och sköter även övriga uppgifter som ankommer på den som pensionsanstalt när den beviljar fortsatt rehabiliteringsstöd.

1.5.4

Invalidpension som beviljas efter arbetslöshetspension och deltidspension

Invalidpension som beviljas efter deltidspension eller arbetslöshetspension utgör VILMA-pension, om den inte innehåller rätt till återstående tid från två eller flera pensionssystem.

Om invalidpensionen innehåller återstående tid enligt två eller flera olika pensionssystem, tillämpas VILMA-bestämmelserna inte på invalidpensionen, utan den beviljas skilt av varje pensionssystem.

Exempel 1. Efter deltidspension invalidpension med återstående tid (återstående tid från ett pensionssystem)

StPL-deltidsarbete	VILMA-invalidpension (innehåller APL-pension)
StPL-deltidspension	

APL-anställningsförhållande

I exemplet får personen deltidspension enligt StPL. Också deltidarbetet omfattas av StPL. Tidigare har personen också haft en APL-anställning, som emellertid har upphört redan för flera år sedan. När personen blir arbetsoförmögen och ansöker om invalidpension, får han rätt till återstående tid i invalidpensionen endast enligt StPL. Eftersom det i detta fall är endast ett pensionssystem som beviljar återstående tid, tillämpas VILMA-bestämmelserna när invalidpensionen beviljas. Statskontoret är VILMA-anstalt och ger en beslutssammanställning av både invalidpensionen enligt StPL och enligt APL.

Exempel 2.

Efter deltidspension invalidpension med återstående tid från flera olika pensionssystem

StPL	deltidspension	invalidpension
LFöPL	deltidsarbete	invalidpension

Inget VILMA-förfarande

Juridiska avdelningen

31.12.2003

I exemplet har deltidspensionen beviljats av Statskontoret och personen övergår till deltidsarbete som lantbruksföretagare. Pensionen tillväxer både för deltidarbetet och för tiden med deltidspension. Eftersom återstående tid ansluter sig till pensionen enligt flera olika pensionssystem, tillämpas inte VILMA-förfarandet när invalidpensionen beviljas. Statskontoret och LPA ger varsitt beslut om invalidpension. Om personen i exempelfallet under sin tidigare arbetshistoria hade varit anställd exempelvis hos kyrkan eller kommunen, skulle Kyrkans centralfond och Kommunernas pensionsförsäkring ge varsitt följande beslut om fribrevspensionerna.

1.6 Familjepension

VILMA-förfarandet tillämpas på sådana familjepensioner, där förmåns-låtarens egen pension hade varit VILMA-pension och i situationer där förmånslåtarens ännu inte var pensionerad. Som VILMA-anstalt fungerar då den pensionsanstalt som har beviljat eller skulle ha varit den som beviljar förmånslåtarens egen pension.

Exempel

Familjepension när förmånslåtarens egen pension var VILMA-pension

VILMA-ålderspension	VILMA-familjepension
invalidpension	

I exemplet har förmånslåtarens fått ålderspension (t.ex. statens och kommunens pension), på vilken VILMA-förfarandet har tillämpats. Efter det har han blivit arbetsoförmögen och ansökt om invalidpension från det privata pensionssystemet. Trots att VILMA-förfarandet inte har tillämpats på invalidpensionen efter ålderspensionen, får förmånslåtarens VILMA-pension, och då är den familjepension som beviljas efter förmånslåtarens i sin helhet VILMA-pension. Beslutssammanställningen av familjepensionen ges av den pensionsanstalt som har beviljat VILMA-ålderspensionen.

Familjepensionen är VILMA-pension också när den pension som den grundar sig på innehåller återstående tid både enligt den offentliga och privata sektorns pensionslagar eller enligt flera pensionslagar inom den offentliga sektorn.

Juridiska avdelningen

31.12.2003

1.6.1

Flera successiva anställnings- eller tjänsteförhållanden eller företagarperioder och familjepension

När förmånslåtaren inte uppbar egen pension vid sin död är VILMA-anstalten vid behandlingen av familjepensionsärendet den anstalt som försäkrat förmånslåtarens sista anställnings- eller tjänsteförhållande eller företagarverksamhet. Om den återstående tiden eller motsvarande förtjänst i förmånslåtarens pension skulle basera sig på något annat arbete än förmånslåtarens sista anställnings- eller tjänsteförhållande eller företagarverksamhet, är VILMA-anstalten när familjepensionen skall fastställas den anstalt, där pensionsskyddet med rätt till återstående tid eller motsvarande pensionsskydd har ordnats.

1.6.2

Samtidiga anställnings- eller tjänsteförhållanden eller företagarperioder

Om förmånslåtaren på sin dödsdag eller sist före det var pensionsförsäkrad samtidigt både inom den offentliga och privata sektorn, är VILMA-anstalten vid fastställandet av familjepensionen den pensionsanstalt som har ordnat pensionsskyddet för det anställnings- eller tjänsteförhållande eller den företagarverksamhet som har börjat först.

Om dessa anställnings- eller tjänsteförhållanden eller företagarperioder har börjat samtidigt, är VILMA-anstalten vid fastställandet av familjepensionen alltid den offentliga sektorns pensionsanstalt.

Om förmånslåtaren på sin dödsdag eller sist före det var pensionsförsäkrad samtidigt enligt flera pensionssystem inom den offentliga sektorn, vilka omfattas av VILMA-förfarandet och om dessa arbeten hade börjat samtidigt, iakttas den tidigare angivna ordningen: Kommunernas pensionsförsäkring, Statskontoret, Kyrkans centralfond, Folkpensionsanstalten (FPA:s personalpensioner).

1.7

Specialsituationer i fråga om invalidpension

Om invalidpension skall beviljas på tidigare grunder, fungerar den pensionsanstalt som beviljat den tidigare pensionen som VILMA-anstalt. I kapitel 3 redogörs närmare för det förfarande som tillämpas när invalidpension beviljas på tidigare grunder. Nedan beskrivs hur VILMA-anstalten bestäms i situationer, där flottörs- och begränsningsbestämmelsen tillämpas.

Juridiska avdelningen

31.12.2003

1.7.1

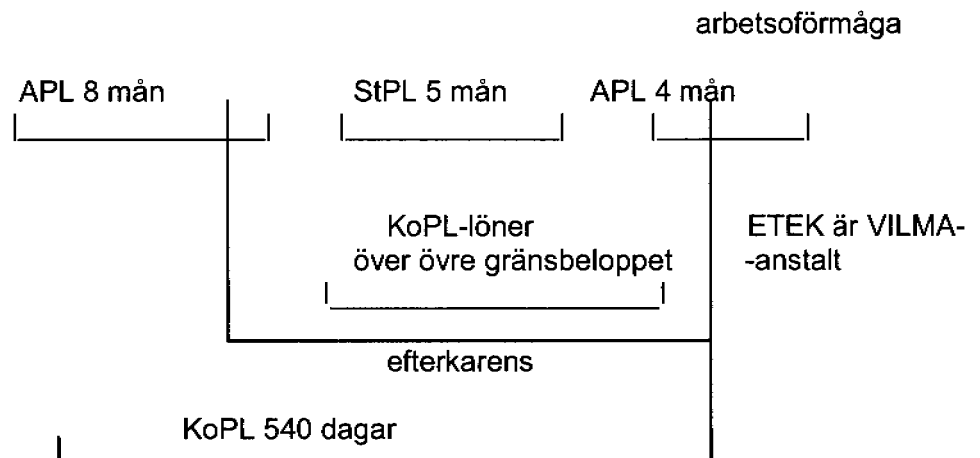
Flottörsbestämmelsen

Om den återstående tiden eller motsvarande förtjänst vid fastställandet av pensionen basera sig på något annat arbete än förmånslåtarens sista anställnings- eller tjänsteförhållande eller företagarkerksamhet, är VILMA-anstalt den anstalt, där pensionsskyddet med rätt till återstående tid eller motsvarande pensionsskydd har ordnats.

Den återstående tiden fogas till det sista anställnings- eller tjänsteförhållandet eller den sista företagarkerksamheten, om detta arbete har fortgått minst 6 månader. Om pensionssökanden inte har haft ett enda minst 6 månaders anställnings- eller tjänsteförhållande eller företagarkerksamhet under efterkarenstiden, fogas rätten till återstående tid till det äldsta anställnings- eller tjänsteförhållandet eller den äldsta företagarkerksamheten som pågått under efterkarenstiden.

Exempel 1.

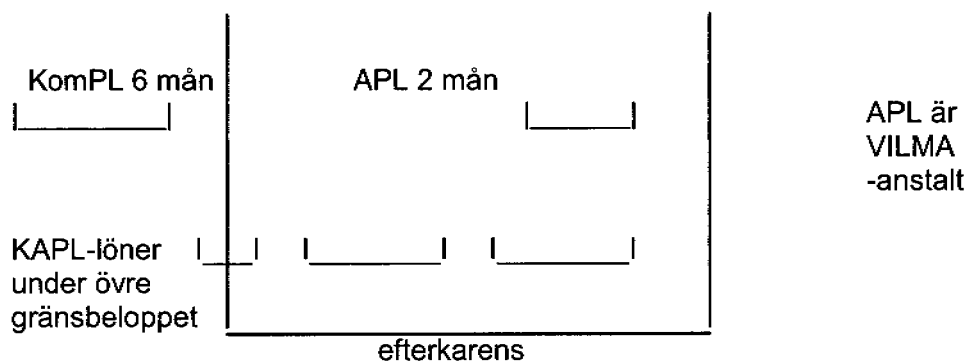
Flottörsbestämmelsen och VILMA-förfarandet

I exemplet har sökanden under efterkarenstiden haft KoPL-löner, som ger rätt till återstående tid (i KoPL är efterkarenstiden 540 dagar). Den pensionsanstalt som försäkrat KoPL-arbetet (Etek=Pensionskassan för utövande konstnärer och särskilda grupper av arbetstagare) avgör invalidpensionsärendet och ger en beslutssammanställning, som också innehåller StPL- och APL-pensionerna.

Juridiska avdelningen

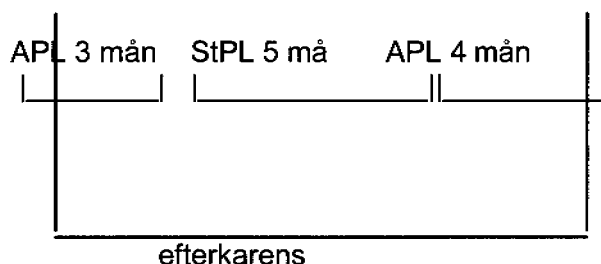
31.12.2003

Exempel 2.

I exemplet finns inte ett enda arbete på minst 6 månader, som pågått under efterkarenstiden, och KAPL-arbetet ger inte rätt till återstående tid. Därför fungerar APL-anstalten som VILMA-anstalt och ger en beslutsammanställning som innehåller APL-, KomPL- och KAPL-pensionerna.

Juridiska avdelningen

31.12.2003

Exempel 3.

VILMA-anstalt är den APL-anstalt som försäkrat den anställning som pågått 3 månader.

I exemplet finns inte ett enda arbete på minst 6 månader som pågått under efterkarenstiden, och som VILMA-anstalt fungerar därför den APL-anstalt, som försäkrat den äldsta anställningen under efterkarenstiden.

1.7.2**Begränsningsbestämmelsen**

Om arbetsförmågan beror på en sådan sjukdom, lyte eller skada, som arbetstagaren led av när anställnings- eller tjänsteförhållandet eller företagarkerksamheten började, har han rätt till invalidpension på basis av detta anställningsförhållande endast om han har blivit arbetsförmögen tidigast ett år efter det att anställnings- eller tjänsteförhållandet eller företagarkerksamheten började. Begränsningsbestämmelsen kan också tillämpas när individuell förtidspension beviljas.

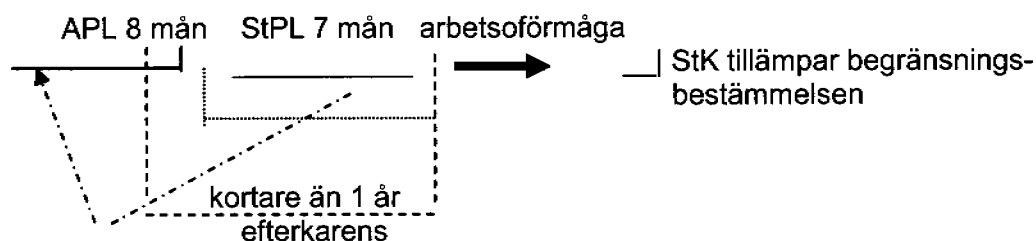
Om den återstående tiden fogas till ett arbete som en annan pensionsanstalt har försäkrat, meddelar den som tillämpar begränsningsbestämmelsen den andra anstalten sin ståndpunkt om när arbetsförmågan har börjat och tillämpningen av begränsningsbestämmelsen.

Om det arbete som begränsningsbestämmelsen tillämpas på har utförts inom den offentliga sektorn och om arbetsförmågan inträffade medan anställningen pågick, tillämpas den yrkesbaserade invaliditetsdefinitionen vid bedömningen av arbetsförmågan med utgångspunkt från invaliditetsdefinitionen i den offentliga sektorns pensionslagar. Om fribreven från den privata sektorn är beloppsmässigt betydande eller om det är fråga om individuell förtidspension, sköter den pensionsanstalt inom den offentliga sektorn som tillämpar begränsningsbestämmelsen förhandlingarna i fråga om arbetsförmågan samtidigt som den förhandlar med den privata sektorns pensionsanstalt om tillämpningen av begränsningsbestämmelsen. Se närmare i 3 kap. om VILMA-förhandlingsförfarandet.

Juridiska avdelningen

31.12.2003

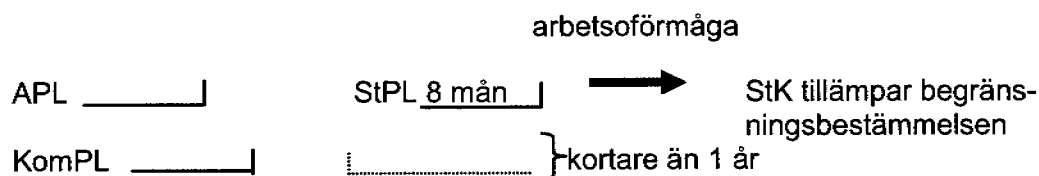
Exempel

Begränsningsbestämmelsen, rätt till återstående tid från tidigare anställning

APL-anstalten är VILMA-anstalt

I exemplet lämnas pensionsansökan till Statskontoret (StK). Statskontoret bedömer sökandens arbetsförmåga samt när sjukdomen har börjat. Bedömningen resulterar i att begränsningsbestämmelsen tillämpas, och Statskontoret ber således APL-anstalten ge ett utlåtande i invalidpensionsärendet och avgöra när sjukdomen har börjat. Om utlåtandebegäran leder till att begränsningsbestämmelsen tillämpas, hänskjuts ärendet till APL-anstalten för behandling. APL-anstalten ger en beslutsammanställning, som innehåller Statskontorets beslut om att begränsningsbestämmelsen skall tillämpas. Förhandlingsförfarandet vid bedömningen av arbetsförmågan tillämpas vid behov i samband med utlåtandebegäran.

Exempel

Begränsningsbestämmelsen, ej rätt till återstående tid från tidigare anställning

Om man vid tillämpningen av begränsningsbestämmelsen beviljar pension på basis av fribrev, fungerar den pensionsanstalt som försäkrat det senast utförda arbetet som VILMA-anstalt.

I exempelfallet tillämpas begränsningsbestämmelsen av Statskontoret, som då tillämpar den yrkesbaserade invaliditetsdefinitionen. Eftersom återstående tid inte ansluter sig till de tidigare anställningarna, fungerar Statskontoret som VILMA-anstalt och ger en beslutsammanställning, som innehåller ett avslagsbeslut på basis av begränsningsbestämmelsen samt APL- och KomPL-pensionerna. Statskontoret sköter vid behov förhandlingarna med APL-anstalten.

Tillämpningen av begränsningsbestämmelsen innebär att sådant arbete på vilket begränsningsbestämmelsen har tillämpats inte ger rätt till invalidpension. Det fribrev som har tjänats in för detta arbete fogas i alla fall till den ålderspension som beviljas senare. Då fungerar den anstalt som redan betalar ut pension som VILMA-anstalt. VILMA-anstalten ger en

Juridiska avdelningen

31.12.2003

ny beslutssammanställning, som innehåller fribrevspension för det arbete, på vilket begränsningsbestämmelsen har tillämpats.

1.7.3

Samtidigt ansökan om ålderspension och individuell förtidspension

VILMA-förfarandet tillämpas inte i situationer, där sökanden samtidigt ansöker om ålderspension och individuell förtidspension eller invalidpension från något annat pensionssystem. Förfarandet motsvarar det som tillämpas när invalidpension beviljas efter ålderspension (se närmare punkt 1.5.3).

1.7.4

Närstående- och familjevårdare

Närståendevårdarna har omfattats av det kommunala pensionssystemet sedan 1.7.1993 och familjevårdarna sedan 1.7.1992. Återstående tid läggs inte till ett anställningsförhållande som är pensionsgrundande på basis av ett avtal om familje- eller närståendevård, om familje- eller närståendevårdaren har rätt till heffektiv pension på grundval av ett tjänste- eller anställningsförhållande eller företagarverksamhet enligt en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. APL, och om den pensionsgrundande lönen för det andra tjänsteförhållandet är större än den beräknade pensionslönen enligt avtalet om familje- eller närståendevård (information även i juridiska avdelningens meddelande 4/2000; endast på finska).

I dessa fall är den pensionsanstalt som beviljar rätt till återstående tid VILMA-anstalt.

1.7.5

Kommunala förtroendevalda

Ersättningar för inkomstbortfall och specialarvoden för viss tid som betalats till kommunala förtroendevalda omfattas av det kommunala pensionssystemet. Förtroendevalda har rätt till ålderspension, invalidpension och rehabiliteringsstöd. Återstående tid beaktas inte i en förtroendevalds invalidpension.

1.7.6

Fortsatt försäkring inom den privata sektorn och samtidigt arbete inom offentliga sektorn

En person kan inom den privata sektorn ha enbart en fortsatt försäkring som är giltig och då kan den återstående tiden fogas också till den fortsatta försäkringen. Om personen i sådana fall har samtidigt en fortgående anställning inom den offentliga sektorn och blir arbetsoförmögen,

Juridiska avdelningen

31.12.2003

tillämpas inte VILMA-förfarandet, eftersom rätten till återstående tid ingår i flera arbeten enligt olika pensionssystem.

1.8

Övriga specialsituationer

1.8.1

Ålderspension från flera pensionssystem före 65 års ålder

Om arbetstagaren arbetar samtidigt både inom den offentliga och privata sektorn och han har rätt till samma sänkta pensionsålder enligt bägge pensionssystemen, fungerar den pensionsanstalt som försäkrat det tidigare inledda arbetet som VILMA-anstalt.

1.8.2

Pensionsåldern lägre än 65 års ålder och förtida ålderspension

När det andra systemet har en lägre pensionsålder och pensionssökanden i en och samma ansökan söker både ålderspension som beviljas på basis av en lägre pensionsålder och förtida ålderspension från det andra systemet, fungerar den anstalt som beviljar pension på basis av en lägre pensionsålder som VILMA-anstalt. I sådana fall bestäms VILMA-anstalten således enligt det system, från vilket ålderspension söks utan förtidsminskning (m.a.o. enligt det system där pensionsåldern är lägre).

Exempel

Lägre pensionsålder och förtida ålderspension (förtida ÅP)

StPL _____ 63 år
I ålderspension StK är VILMA-anstalt
APL _____ I förtida ÅP

För StPL-pensionen är pensionsåldern lägre. Om sökanden i en och samma ansökan dessutom söker förtida pension enligt APL, inverkar det således inte på hur VILMA-anstalten bestäms. Eftersom den egentliga ålderspensionen beviljas av Statskontoret, fungerar den som VILMA-anstalt.

1.8.3

Avträdelsetöd

Ansökan om avträdelsetöd

Avträdelsetödet (AvSL) betalas alltid av LPA och därför styrs AvSL-ansökan alltid till LPA för avgörande, oberoende av om sökanden redan får någon annan pension (VILMA- eller icke-VILMA-pension).

Juridiska avdelningen

31.12.2003

Om pensionssökanden ansöker om avträdelsetöd efter det att VILMA har trätt i kraft och efter det söker annan pension, styrs ansökan till LPA för avgörande, eftersom den anstalt som betalar ut avträdelsetödet betraktas som VILMA-anstalt. I sin egenskap av VILMA-anstalt handlägger och betalar LPA övriga pensioner som börjar efter avträdelsetödet, dock inte invalidpension.

Invalidpension som beviljas en sökande som redan får avträdelsetöd avgörs av varje system skilt och invalidpensionen omfattas således inte av VILMA-förfarandet. Trots att invalidpensionsansökan gäller icke-VILMA-pension styrs ansökan i alla fall till LPA, som handlägger ansökan och avgör invalidpensionsärendet för det privata systemets del. LPA distribuerar ansökan till den offentliga sektorns anstalter, vilka för egen del behandlar och avgör ansökan och betalar ut invalidpensionen.

Exempel

Ett gift par ansöker om avträdelsetöd före år 2004. Den äldre av makarna får avträdelsetöd genast. Den yngres avträdelsetöd lämnas vilande fram till år 2008, då hon fyller 55 år. Hon blir arbetsoförmögen år 2006 (avträdelsetödet är vilande). VILMA-förfarandet tillämpas inte, eftersom hon har ansökt om och blivit beviljad avträdelsetöd på grundval av sin ansökan som blev anhängig före 1.1.2004.

Avträdelsetöd som beviljas en person som får annan pension

I allmänhet utgör tidigare beviljad arbetspension ett hinder för att få avträdelsetöd, men en lantbruksföretagare kan få avträdelsetöd, om han före 65 års ålder har blivit beviljad ålderspension från den offentliga sektorn. Enligt lagen om avträdelsetöd beviljas avträdelsetöd emellertid alltid av LPA och därför tillämpas inte VILMA-förfarandet i dessa fall på avträdelsetödet. När avträdelsetödet senare omvandlas till ålderspension, fogas den emellertid till VILMA-pensionen från den offentliga sektorns system.

Exempel

Sänkt pensionsålder enligt det offentliga systemet och avträdelsetöd

	63 år	65 år
StPL _____	Ålderspension	Ålderspension utökad med ålderspensionen enligt LFöPL
LFöPL _____	Avträdelsetöd	

I detta fall tillämpas inte VILMA-förfarandet på avträdelsetödet, utan LPA och Statskontoret ger varsitt beslut i ärendet. När avträdelsetödet senare omvandlas till ålderspension enligt LFöPL, fogas den till VILMA-ålderspensionen som betalas av Statskontoret.

Juridiska avdelningen

31.12.2003

Avträdelsetöd och familjepension

Avträdelsetödet gäller som VILMA-pension, om stödet har sökts 1.1.2004 eller senare. Om pensionstagaren dör under den tid han uppbär avträdelsetöd, som registrerats som VILMA-pension, är också familjepensionen VILMA-pension. Ansökningar om familjepension styrs till LPA, som handlägger dem och betalar ut familjepensionen också för det offentliga systemets del.

Förmånslåtaren fick vid sin död avträdelsetöd från LPA och invalidpension från den offentliga sektorn

Avträdelsetödtagaren kan beviljas invalidpension enligt någon annan lag än LFöPL. När invalidpension beviljas en person som får annan pension än arbetslöshets- eller deltidspension tillämpas inte VILMA-bestämmelserna på invalidpensionen. Avträdelsetödet är i alla fall VILMA-pension och då är också familjepension som beviljas efter en sådan förmånslåtare VILMA-pension. Ansökningar om familjepension styrs till VILMA-anstalten, dvs. till LPA, som handlägger ansökan och betalar familjepensionen också för det offentliga systemets del.

1.8.4

Generationsväxlingspension och avträdelsetersättning

Generationsväxlingspension enligt lagen om generationsväxlingspension eller avträdelsetersättning enligt lagen om avträdelsetersättning för lantbruksföretagare beviljas inte längre efter det att VILMA har trätt i kraft. VILMA-bestämmelserna tillämpas inte på generationsväxlingspensioner eller avträdelsetersättningar som beviljats före år 2004.

1.8.5

Ingen pensionsrätt för det senast utförda arbetet

I situationer där det sista arbetet inte ger rätt till pension, fungerar den pensionsanstalt, där pension senast har tjänats in som VILMA-anstalt.

I den maskinella styrningen överförs ansökningarna för den privata sektorns del till den pensionsanstalt, där pension senast har tjänats in. För den offentliga sektorns del styrs ansökan till den anstalt, där det senast utförda arbetet är försäkrat. Om ansökan styrs till det offentliga systemet och det visar sig att det senast utförda arbetet inom den offentliga sektorn inte ger rätt till pension (t.ex. StKortPL-lönerna under-skrider det lagstadgade gränsbeloppet), överför den offentliga sektorns anstalt ansökan till den pensionsanstalt, där sökanden senast har tjänat in pension.

Juridiska avdelningen

31.12.2003

*Exempel**Ingen pensionsrätt för det senast utförda arbetet*

StPL _____ | APL _____ | Lönerna underskrider gränsbeloppet
 StKortPL ____ |

APL-anstalten är VILMA-anstalt

I exemplet har sökanden varit anställd hos staten och enligt APL. Senast var sökanden anställd hos staten en kortare tid än en månad (StKortPL), men anställningen ger inte rätt till pension. Pensionsansökan styrs till Statskontoret, som överför ansökan till APL-anstalten, som fungerar som VILMA-anstalt.

1.9

När VILMA-förfarandet frångås

VILMA-förfarandet frångås i situationer, där förhandlingarna resulterar i avvikande beslut och i situationer, där förhandlingarna har lett till ett enhetligt beslut, men ändras i besvärinstansen.

När VILMA-förfarandet en gång har frångåtts på grund av avvikande beslut kan det inte längre ändras tillbaka att omfattas av VILMA, även om det avvikande beslutet skulle ändras till ett beviljande beslut i besvärinstansen.

1.9.1

Avvikande beslut vid förhandlingsförfarande

VILMA-situationen upplöses när förhandlingarna i samband med invalidpensionsärendet inte resulterar i ett enhetligt beslut.

Om den avgörande pensionsanstalten inom den privata sektorn vid en sådan förhandling avviker från VILMA-anstaltens ståndpunkt i sin bedömning av sökandens arbetsförmåga, kan VILMA-anstalten inte avgöra rätten till invalidpension eller individuell förtidspension för den privata sektorns del. Då avgör den privata sektorns pensionsanstalt ärendet för egen del och ger ett eget beslut i saken. Detta innebär att VILMA-förfarandet fortfarande gäller inom den offentliga sektorn.

*Exempel**Hur VILMA frångås i förhandlingar med avvikande ståndpunkt*

APL_____ |

KomPL_____ |

arbetsförmåga

StPL_____ |

Det kommunala och statliga systemet kommer överens om VILMA-förfarandet

Juridiska avdelningen

31.12.2003

I exemplet är APL-fribrevsbeloppet större än 3 x gränobeloppet enligt APL. Statskontoret fungerar som VILMA-anstalt och tillämpar den yrkesbaserade invaliditetsdefinitionen. Förhandlingsförfarandet har resulterat i ett avvikande beslut, varvid Statskontoret ger en beslutssammansättning för StPL- och KomPL-pensionernas del och APL-anstalten ett beslut för egen del.

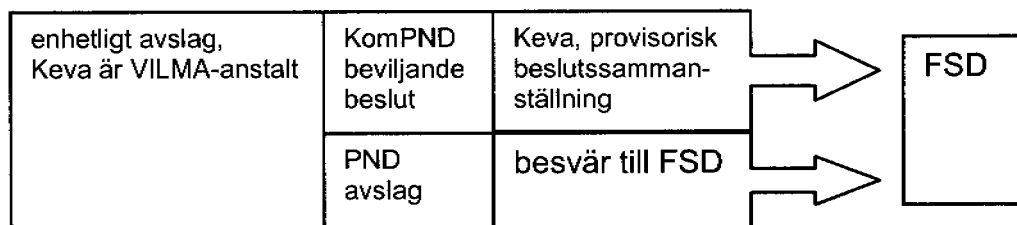
1.9.2

När beslutet ändras i besvärinstansen

När VILMA-anstalten i samband med ett ärende som omfattas av förhandlingsförfarandet i invaliditetsärenden har gett ett avslagsbeslut som gäller ansökan om invalidpension enligt alla pensionssystem, överförs behandlingen av ärendet i besvärsskedet för den privata sektorns del till pensionsbesvärsnämnden och för den offentliga sektorns del till VILMA-anstaltens pensionsnämnd. Då kan besluten från de olika pensionssystemens besvärinstanser avvika från varandra.

Exempel

Hur VILMA-förfarandet upplöses på grund av besvärinstansens beslut

I exemplet har pensionssökanden från Kommunernas pensionsförsäkring (Keva) fått en enhetlig sammanställning av avslagsbeslut angående invalidpension. Sökanden överklagar besluten och pensionsbesvärsnämnden (PND) förkastar sökandens besvär till den del som de gäller pension från den privata sektorn. Kommunernas pensionsnämnd (KomPND) beviljar invalidpension på yrkesbaserade grunder på basis av den kommunala anställningen.

I dessa situationer anses VILMA-situationen ha upplösts först när besvärproceduren har slutförts och de bägge sektorernas avvikande beslut har vunnit laga kraft. Om pensionsbesvärsnämndens beslut överklagas hos försäkringsdomstolen (FSD), inväntar man FSD:s avgörande i ärendet. För att betalningen av pensionen inte skall fördröjas i onödan, utbetalas pensionen genom ett provisoriskt beslut. I exempelfallet skulle Keva ge en provisorisk beslutssammansättning i ärendet. Om FSD i det föregående kapitlets exempel hade kommit till samma beslut som nämnderna, skulle VILMA-situationen upplösas och Keva ge en beslutssammansättning för den offentliga sektorns del, varvid FSD:s beslut angående den privata sektorns avslagsbeslut skulle vinna laga kraft. Om FSD i exempelfallet skulle ändra också den privata sektorns pensionsanstalts beslut till ett beviljande beslut, skulle Keva i egenskap av VILMA-anstalt ge en slutgiltig beslutssammansättning i ärendet.

Se närmare om förfarandet vid besvär i 8 kap. om ändringssökande.

Juridiska avdelningen

31.12.2003

1.10

Pensionsskyddscentralens beslutanderätt vid definieringen av VILMA-anstalten

Uppstår det oklarhet om vilken pensionsanstalt som är VILMA-anstalt, avgör Pensionsskyddscentralen frågan på pensionsanstaltens ansökan. Pensionsskyddscentralens beslut om hur VILMA-anstalten skall bestämmas kan inte överklagas.

1.11

Överenskommelse om tillämpning av VILMA-förfarandet i situationer som inte omfattas av VILMA

Pensionsanstalten inom den privata sektorn och pensionsanstalten eller pensionsanstalterna inom den offentliga sektorn kan komma överens om att tillämpa VILMA-förfarandet på sådana fall som inte omfattas av VILMA. Däremot är en överenskommelse med den privata sektorns pensionsanstalt om tillämpning av VILMA-förfarandet inte möjlig i situationer, där den offentliga sektorns pensionsanstalt skall förhandla med den privata sektorns anstalt innan anstalterna träffar ett avgörande i ett invalidpensionsärende eller ett ärende om individuell förtidspension (flera helegativa invalidpensioner med återstående tid och ett beloppsmässigt betydande fribrev från den privata sektorn). Också i sådana situationer kan pensionsanstalterna inom den offentliga sektorn emellertid komma överens om att VILMA-förfarandet tillämpas för deras del.

Om pensionsanstalterna i början av ansökningshandläggningen inser att tillämpningen av VILMA-förfarandet vore en klar och motiverad lösning ur pensionstagarens synvinkel, kan anstalterna komma överens om att tillämpa VILMA. En sådan överenskommelse kan vara motiverad i situationer där invalidpension med återstående tid beviljas från två olika pensionssystem och pensionen från det ena systemet är obetydligt till sitt belopp.

Om pensionsanstalterna kommer överens om att tillämpa VILMA-förfarandet i situationer som inte omfattas av VILMA, skall överenskommelsen träffas innan handläggningen av ansökan har slutförts. I sådana situationer skall överenskommelsens inverkan på ansvarsfördelningen utredas. Dessutom skall pensionssökanden underrättas om vilken pensionsanstalt som handlägger ansökan.

Juridiska avdelningen

31.12.2003

2

ANSÖKAN OM PENSION

Pensionsansökningar som blivit anhängiga 1.1.2004 eller senare behandlas i regel som VILMA-ansökningar. Pensioner och rehabilitering som beviljas av arbetspensionssystemen skall sökas skriftligt på pensionsansökningsblanketter som fastställts av Pensionsskydds-centralen. På samma blankett kan man ansöka om både arbets- och folkpension.

Pensionsansökningsblanketterna kommer inte att ändras inför år 2004. De kommer i alla fall att ändras under år 2004 på grund av pensionsreformen år 2005. De ansökningsblanketter som används för arbetspensionsrehabiliteringen har i varje fall förnyats till följd av lagändringarna i rehabiliteringsbestämmelserna som träder i kraft 1.1.2004.

2.1

När ansökan blir anhängig

Pensionssökanden kan lämna sin ansökan till den privata eller offentliga sektorns pensionsanstalt, till Pensionsskyddscentralen, till ett ombud som pensionsanstalten befullmäktigat, till ett annat försäkringsbolag som hör till samma koncern eller ekonomiska sammanslutning som pensionsanstalten eller till Folkpensionsanstaltens lokalbyrå.

Pensionsansökan anses ha gjorts anhängig den dag då den har lämnats eller anlänt med posten till någon av de ovan nämnda ställena eller ett ombud som tar emot pensionsansökningar.

I det skede då ansökan blir anhängig och det av uppgifterna i ansökningsblanketten inte tydligt framgår vilka pensioner sökanden ansöker om, tar VILMA-anstalten reda på det av sökanden. Till exempel i situationer där den offentliga sektorn har lägre pensionsålder, utreder VILMA-anstalten om sökanden söker förtida ålderspension från den privata sektorn.

2.2

Specialsituationer vid ansökan om VILMA-pensioner

2.2.1

Ålderspension för arbete på vilket begränsningsbestämmelsen har tillämpats

Ålderspension måste sökas skilt om den baserar sig på förvärvsverksamhet, på vilken begränsningsbestämmelsen har tillämpats i samband med avgörandet om rätt till invalidpension. När ålders-

Juridiska avdelningen

31.12.2003

pensionen beviljas kan pensionsanstalterna sköta saken också på tjänstens vägnar.

2.2.2

Ålderspension efter engångsbetalning av invalidpension

Den som har fått invalidpension i form av ett engångsbelopp, skall också ansöka om ålderspension.

2.2.3

Ansökan om ålderspension och förtida ålderspension som börjar samtidigt

Ålderspension och förtida ålderspension som börjar samtidigt söks på samma ansökningsblankett. Sökanden skall i sin ansökan ange det förvärvsarbete som hans ansökan om förtida ålderspension baserar sig på.

2.2.4

Ansökan om ålderspensioner som börjar vid olika tidpunkter

När olika pensionssystem har olika pensionsåldrar och sökanden inte vill tidigarelägga sin pension från det andra pensionssystemet så att den börjar vid samma tidpunkt som de andra pensionerna, skall han i sin ansökan ange från vilken tidpunkt han vill att den senare begynnande pensionen skall börja. Om sökanden inte anger från vilken tidpunkt han vill att den senare begynnande pensionen skall börja, måste han ansöka om denna pension senare genom en separat pensionsansökan. När sökanden i sinom tid ansöker om denna pension, styrs ansökan till den anstalt som skall betala ut pensionen och som i sin egenskap av VILMA-anstalt handlägger ansökan.

Ålderspension enligt olika pensionssystem som omfattas av VILMA kan komma att beviljas vid samma tidpunkt, även om pensionen från det andra pensionssystemet börjar från en annan tidpunkt. Då söks pensionen på en och samma ansökningsblankett för ålderspension. Detta förfarande tillämpas, till exempel i situationer, där sökanden ansöker om uppskjuten ålderspension från den privata sektorn och om pension retroaktivt från den offentliga sektorn. Då beviljas den privata sektorns pension med en uppskovsförhöjning från början av månaden närmast efter det att ansökan lämnades in, och den offentliga sektorns pension beviljas retroaktivt från början av månaden närmast efter det att rätten till ålderspension började, dock inte utan vägande skäl för en längre tid än ett år.

Juridiska avdelningen

31.12.2003

2.2.5

Ansökan om deltidspension från flera pensionssystem

Deltidspensioner som beviljas från flera pensionssystem och börjar samtidigt kan sökas genom en och samma ansökan om deltidspension. Den pensionsanstalt som har tagit emot ansökan distribuerar den vidare till den anstalt som försäkrat det huvudsakliga arbetet. Denna anstalt distribuerar i sin tur ansökan till den följande anstalten. Situationer där deltidspensionen betalas från flera pensionssystem omfattas inte av VILMA-förfarandet.

Om ansökan gäller deltidspension från flera pensionssystem och pensionerna börjar vid olika tidpunkt, måste sökanden lämna en separat ansökan för var och en av pensionerna.

2.3

Ansökan om familjepension

Familjepension söks genom en ansökan om familjepension. Om ansökan också gäller barnpension, skall sökanden för varje barn fylla i en ansökan om barnpension. Ansökan om familjepension distribueras enbart till de anstalter som inte omfattas av VILMA-förfarandet. Familjepensionsansökan behöver inte distribueras till de fribrevsanstalter som omfattas av VILMA-förfarandet.

I sådana fall där förmånslåtaren vid sin död uppbar pension, som fastställdes utan tillämpning av VILMA-bestämmelserna, är familjepensionen inte heller VILMA-pension. Då skall ansökan distribueras till de övriga anstalterna, som skall behandla ansökan.

Juridiska avdelningen

31.12.2003

3

PENSIONSANSTALTERNAS UPPGIFTER I SAMBAND MED VILMA-FÖRFARANDET

Den offentliga eller privata sektorns sista anstalt (VILMA-anstalt) som omfattas av VILMA-förfarandet ger en beslutssammanställning av sin egen beviljade pension och andra VILMA-pensionssystemens pensioner och sköter utbetalningen av pensionerna enligt beslutssammanställningen och övriga uppgifter som ankommer på pensionsanstalten i samband med pensionerna.

I detta kapitel redogörs för pensionsanstaltens uppgifter i samband med behandlingen av pensionsansökan ur VILMA-förfarandets synvinkel. I VILMA-datatrafikanvisningarna redogörs närmare för tillvägagångssättet vid registeranmälningar och maskinella uppgiftsfrågningar av olika slag i samband med handläggningen av ansökan.

Behandlingen av pensionsärenden beskrivs bl.a. i följande cirkulär:

Behandlingen av arbetspensionsärenden och ändringssökande A 27/2001 (förnyas och ges i början av år 2004)
Invalidpensioner A 23/91 (Invalidpensionsanvisningarna omarbetas och nya anvisningar ges på våren 2004)
Rehabilitering inom arbetspensionssystemet (cirkuläret om rehabilitering som ges i januari 2004 ersätter cirkulär A 30/97)
Arbetslöshetspension A 23/2001, A 24/2002, Juridiska avdelningens meddelande 7/2002 (endast på finska)
Familjepension A 11/90, A 46/95, A 37/99, Juridiska avdelningens meddelande 3/2000
Deltidspension A 7/96, Juridiska avdelningens meddelande 1/2001, Juridiska avdelningens meddelande 3/2002 (endast på finska). Nya anvisningar om deltidspension ges på våren 2004.

3.1

Pensionsanstaltens uppgifter när ansökan blir anhängig

Om ansökan sänds till Folkpensionsanstalten eller till någon annan arbetspensionsanstalt som inte är VILMA-anstalt, utreder den anstalt som tagit emot ansökan vem som är VILMA-anstalt och sänder ansökan dit. Om den som tagit emot ansökan eller Folkpensionsanstalten inte kan sluta sig till vilken anstalt som skall handlägga ansökan, sänds ansökan till Pensionsskyddscentralen, som utreder vem som är VILMA-anstalt och sedan sänder ansökan dit.

Juridiska avdelningen

31.12.2003

När pensionsansökan anländer till VILMA-anstalten via en annan pensionsanstalt, Folkpensionsanstalten eller Pensionsskyddscentralen, försäkras sig VILMA-anstalten om att anhängigdagen finns antecknad på ansökan. När ansökan har lämnats direkt till VILMA-anstalten, antecknar VILMA-anstalten anhängigdatumet i ansökan. Sedan kontrollerar VILMA-anstalten, om ansökan också gäller sådan pension som inte omfattas av VILMA-förfarandet. I så fall distribuerar VILMA-anstalten ansökan också till de pensionsanstalter som inte omfattas av VILMA (se 1 kap.). Om så behövs distribuerar VILMA-anstalten ansökan också till Folkpensionsanstalten.

3.2

Inhämtande av uppgifter som behövs för VILMA-pensionsavgörandet

När pensionsansökan blir anhängig inbegär VILMA-anstalten med förmedling av Pensionsskyddscentralen registeruppgifter som behövs för pensionsavgörandet och beräkningen av pensionens belopp. I VILMA-datatrafikanvisningarna redogörs närmare för tillvägagångs-sättet vid uppgiftsfrågningar via den maskinella meddelandetrafiken.

3.2.1

Allmänt om VILMA-anstaltens uppgiftsfrågningar

Via den maskinella meddelandetrafiken ber VILMA-anstalten om ett VILMA-utdrag ur Pensionsskyddscentralens förvärvsarbetsregister. Om pensionssökanden har pensionsbeslut från tidigare, begär VILMA-anstalten vid behov också uppgifter från pensionsregistret.

Pensionsskyddscentralen begär fribrevsuppgifter från de pensionsanstalter som omfattas av VILMA-förfarandet inom den offentliga sektorn, och vilkas pensionsskydd sökanden omfattas eller har omfattats av. Pensionsskyddscentralen begär också uppgifter om fortlöpande anställningar som pågår samtidigt inom den privata sektorn. Sedan skickar Pensionsskyddscentralen uppgifterna från sina egna förvärvsarbetsregister och de erhållna fribrevsuppgifterna till VILMA-anstalten.

Om sökanden har rätt till tilläggspensionsskydd från den offentliga sektorn, skall VILMA-anstalten efter samordningen av grundskyddet be om ett VILMA-anställningsutdrag med uppgifter om tilläggspensionsskyddet. Begäran om VILMA-anställningsutdraget enligt tilläggspensionsskyddet skickas via Pensionsskyddscentralen först till Kyrkans Centralfond, Statskontoret och Folkpensionsanstalten. När deras svar har inkommit, skickas begäran slutligen till Kommunernas pensionsförsäkring.

Juridiska avdelningen

31.12.2003

3.3

Utredning av pensionsrätten och avgörande av ärendet

I alla pensionsärenden utom när det gäller invalidpension avgör VILMA-anstalten sökandens rätt till pension bara i fråga om pension enligt anstaltens eget pensionssystem. Om sökanden har rätt till pension enligt VILMA-anstaltens eget pensionssystem, beaktar VILMA-anstalten när den gör beslutssammanställningen även fribrev som tjänats in i andra anstalter och ger en beslutssammanställning i ärendet. Sammanställningen innehåller alla pensioner enligt de pensionssystem som omfattas av VILMA-förfarandet.

Genom sin beslutssammanställning kan VILMA-anstalten avslå ansökan i s.k. klara avslagsfall, utan att behöva be om fribrevs-anstaltens ståndpunkt i saken. Såsom klara avslagsfall betraktas

Klara avslagsfall i fråga om arbete inom den privata sektorn

- APL-anställningen har upphört före 8.7.1961
- APL-anställningen eller företagarkerksamheten har upphört före 23 års ålder, rätt till återstående tid ingår inte
- SjöPL-tjänstgöringen har upphört före 1.6.1956
- FöPL- eller LFöPL-verksamheten har upphört före 1.1.1970

Klara avslagsfall i fråga om kommunala anställningsförhållanden

- Kommunal anställning före 23 års ålder
- Kommunal anställning som pågått en kortare tid än 4 månader (en eller flera), som upphört före 1.7.1971 och som inte omedelbart ansluter sig till någon annan anställning i registret.
- Kommunal anställning som pågått en kortare tid än en månad (en eller flera), som upphört före 1.1.1989 och som inte omedelbart ansluter sig till någon anställning i registret
- Om samtliga kommunala anställningar har upphört före 8.7.1961

Klara avslag i fråga om statliga anställningsförhållanden

- Anställningstid före 23 års ålder, som börjat efter 31.12.1966
- Anställning som pågått en kortare tid än 4 månader, som upphört före 1.1.1967, och sökanden inte senare haft statlig anställning som pågått över en månad
- Anställning som pågått en kortare tid än 1 månad, som upphört före 1.3.1989 och som inte omedelbart ansluter sig till någon tidigare StPL-anställning
- Om samtliga StPL-anställningar har upphört före 1.7.1962

Klara avslagsfall i fråga om anställning på Folkpensionsanstalten

- Anställningstid före 21 års ålder

Juridiska avdelningen

31.12.2003

- Anställning som pågått en kortare tid än 4 månader (en eller flera), som upphört före 31.12.1966 och sökanden inte har haft en enda anställning som pågått minst en månad efter 1.1.1967

Klara avslagsfall i fråga om anställning vid kyrkan

- Anställningstid före 23 års ålder, om den börjat efter 31.12.1966
- Anställning som pågått en kortare tid än 4 månader, som upphört före 1.1.1967
- Anställning som pågått en kortare tid än en 1 månad, som upphört före 1.3.1989 och som inte omedelbart ansluter sig till någon tidigare KyPL-anställning
- Om samtliga KyPL-anställningar har upphört före 1.7.1962

Också när VILMA-anstalten ger ett totalt avslag på pensionsansökan (t.ex. när sambon har ansökt om familjepension), behöver inte fribrevs-anstaltens ståndpunkt i ärendet eller uppgifter utredas.

3.3.1

Pensionsdelar som börjar vid olika tidpunkt

De olika delarna i VILMA-pensionen kan börja vid olika tidpunkt. En sådan situation kan uppkomma, till exempel när pensionsåldern inom den offentliga eller privata sektorns pensionssystem är lägre än i andra system. Om pensionssökanden i sin ansökan har klart och tydligt uppgett från vilken tidpunkt han vill ha den pension som börjar senare, kan VILMA-anstalten anteckna i minnet begynnelse datumet för den pension som börjar senare.

När det blir dags att betala ut de pensioner som börjar senare, ger VILMA-anstalten en ny beslutssammanställning, där beloppet på den pension som börjar genom beslutet samt pensionernas sammanlagda belopp anges, och betalar sedan ut den nya pensionen. Se närmare i punkt 4.4.1 om innehållet i beslutssammanställningen i dylika situationer.

De olika delarna i ålderspensionen från olika pensionssystem kan börja vid olika tidpunkt också när sökanden ansöker om ålderspension för sent efter att redan ha uppnått pensionsåldern.

I sådana fall beviljas ålderspensionen enligt den privata sektorns pensionssystem från början av månaden närmast efter ansökan eller, om ansökan har lämnats inom tre månader från det att anställningen upphörde, från början av månaden närmast efter det att anställningen upphörde. Pensionens belopp uppräknas med en uppskovsförhöjning.

I den offentliga sektorns pensionssystem finns ingen möjlighet till uppskovsförhöjning, utan ålderspensionen beviljas retroaktivt från början av

Juridiska avdelningen

31.12.2003

månaden närmast efter den månad då rätten till pensionen uppstod. Ålderspension beviljas emellertid inte retroaktivt utan vägande skäl för en längre tid än ett år före den dag pensionsansökan lämnades in.

I sådana fall ger VILMA-anstalten ett beslut om hela VILMA-pensionen i och med samma beslutssammanställning, där begynnelsetidpunkterna för varje pensionsdel som börjar vid olika tidpunkt har specificerats, och sedan betalar anstalten ut pensionerna i enlighet med beslutet. Statskontoret ger separata beslut om de pensioner som börjar vid olika tidpunkt.

3.4

Avgörande av invalidpensionsärenden

VILMA-anstaltens beslutanderätt i ärenden som gäller invalidpension och individuell förtidspension är delvis olika, beroende på om den är en pensionsanstalt inom den privata eller offentliga sektorn. Detta beror på att den offentliga sektorns arbetspensionssystem tillämpar en s.k. allmän och en yrkesbaserad invaliditetsdefinition. Inom den privata sektorns pensionssystem tillämpas alltid den allmänna invaliditetsdefinitionen.

Genom VILMA-bestämmelserna har förutsättningarna för invalidpension och individuell förtidspension enligt den privata sektorns arbetspensionslagar ändrats. Till den privata sektorns arbetspensionslagar har fogats en bestämmelse som utlöser rätten till invalidpension, men begränsat. Begränsningen är förknippad med förhandlingsförfarandet vid VILMA-invaliditetsärenden.

3.4.1

Den privata sektorns pensionsanstalt som VILMA-anstalt

Om den privata sektorns pensionsanstalt fungerar som VILMA-anstalt när ett invalidpensionsärende skall avgöras, bedömer den ensamt sökandens arbetsförmåga och avgör sökandens rätt till invalidpension eller individuell förtidspension samt ger en beslutssammanställning av invalidpensionen.

3.4.2

Den offentliga sektorns pensionsanstalt som VILMA-anstalt

Om den offentliga sektorns pensionsanstalt fungerar som VILMA-anstalt och har tillämpat den allmänna invaliditetsdefinitionen, bedömer den ensamt sökandens arbetsförmåga. I sådana fall tillämpas samma förfarande som när den privata sektorns pensionsanstalt fungerar som VILMA-anstalt.

Juridiska avdelningen

31.12.2003

När VILMA-anstalten inom den offentliga sektorn tillämpar den yrkesbaserade invaliditetsdefinitionen och fribrevsbeloppet inom den privata sektorn är högst tre gånger så stort som gränsbeloppet enligt APL, tillämpas samma förfarande som ovan.

Om den offentliga sektorns pensionsanstalt tillämpar den yrkesbaserade invaliditetsdefinitionen eller avgörandet gäller individuell förtidspension och fribrevsbeloppet från den privata sektorn är mer än tre gånger så stort som gränsbeloppet enligt APL, skall den offentliga sektorns VILMA-anstalt i fråga om invalidpension eller individuell förtidspension förhandla om avgörandet med den sista anstalten inom den privata sektorn.

3.4.3

Förhandlingsförfarandet

Avgörandet om invalidpension omfattas av förhandlingsförfarandet, om

- den offentliga sektorns pensionsanstalt, som omfattas av VILMA-förfarandet, i egenskap av VILMA-anstalt tillämpar den yrkesbaserade invaliditetsdefinitionen och fribrevsbeloppet från den privata sektorn är mer än tre gånger så stort som gränsbeloppet enligt APL.

Avgörandet om individuell förtidspension omfattas av förhandlingsförfarandet, om

- den offentliga sektorns pensionsanstalt, som omfattas av VILMA-förfarandet, fungerar som VILMA-anstalt och fribreven från den privata sektorn uppgår till ett belopp som är mer än tre gånger så stort som gränsbeloppet enligt APL.

När gränsbeloppet med hänsyn till förhandlingsskyldigheten skall bestämmas beaktas också arbetspensionstillägg.

Också i fråga om delinvalidpension tillämpas samma villkor för att klargöra om ärendet omfattas av förhandlingsförfarandet. Ärendet omfattas av förhandlingsförfarandet, om det fulla invalidpensionsbeloppet på basis av de fribrev delpensionssökanden har tjänat in inom den privata sektorn är minst tre gånger så stort som gränsbeloppet enligt APL.

Om en person omfattas av det kommunala pensionssystemet och söker delinvalidpension medan hans anställning pågår, tillämpar Kommunernas pensionsförsäkring den allmänna invaliditetsdefinitionen, dvs. i sådana fall är förhandlingsförfarandet inte nödvändigt. Om personen söker full invalidpension och han beviljas delinvalidpension, skall frågan om avslag på full pension förhandlas fram.

Juridiska avdelningen

31.12.2003

Förhandlingsproceduren

När VILMA-anstalten inom den offentliga sektorn har tagit ställning till frågan om sökandens arbetsförmåga, ber den att den sista anstalten inom den privata sektorn ger en bedömning av sökandens arbetsförmåga. En bedömning begärs av alla avgöranden som gäller invalidpension och individuell förtidspension och som förutsätter förhandling. I fråga om individuell förtidspension förs förhandlingarna när ansökan om pensionen är under behandling för förhandsbeslutet.

VILMA-anstalten skickar en utlåtandebegäran till den sista anstalten inom den privata sektorn och bifogar kopior av läkarutlåtanden och övriga ansökningshandlingar. Samtidigt anmäler VILMA-anstalten sitt beslutsförslag, som innehåller åtminstone följande uppgifter:

- pensionsfallet
- när sjukdomen har börjat inom ramen för begränsningsbestämmelsen
- pensionsslag (invalidpension, individuell förtidspension, delinvalidpension, rehabiliteringsstöd, partiellt rehabiliteringsstöd)
- tidpunkt från vilken pensionen betalas
- Tid för vilken pensionen betalas, om förslaget till pensionsslag är rehabiliteringsstöd
- de primära orsakskoderna för arbetsförmåga (diagnos)
- kontaktperson vid handläggningen av ärendet

Den privata sektorns pensionsanstalt har två veckor på sig att ta ställning till saken. Tidsfristen börjar löpa från den dag då VILMA-anstalten har sänt handlingarna. Den dag tidsfristen går ut antecknas i följebrevet. Den privata sektorns anstalt kan vid behov be om en förlängning av tidsfristen med två veckor, eller avtala om en ännu längre tid.

Om den privata sektorns pensionsanstalt instämmer med VILMA-anstaltens avgörande, kvitterar den avgörandet. Om den privata sektorns avgörande avviker från det som VILMA-anstalten föreslagit, ber den om förhandling. Kvitteringen och förhandlingsbegäran kan skötas, till exempel via e-posten. Som kvittering tolkas också en situation, där den privata sektorns anstalt inte lämnar något svar inom den utsatta tiden på två veckor. När VILMA-anstalten har fått en kvittering fortsätter den sin beslutsprocedur.

Förhandlingarna sköts per telefon, antingen så att läkarna eller beslutsfattarna förhandlar sinsemellan på samma sätt som arbetspensionsanstalterna och Folkpensionsanstalten sinsemellan. Förhandlingarna kan leda till antingen ett enhetligt avgörande eller till

Juridiska avdelningen

31.12.2003

beslut som avviker från varandra. Förhandlingarna syftar till ett enhetligt avgörande, som kan vara antingen ett beviljande beslut eller ett avslagsbeslut.

Om förhandlingarna kommer att leda till ett avslagsbeslut och VILMA-anstalten får ytterligare utredningar i ärendet, skickar den en kopia av utredningarna till fribrevsanstalten och tar vid behov upp förhandlingarna på nytt. VILMA-anstalten ser vid behov till att tilläggsutredningarna också sänds till Folkpensionsanstalten.

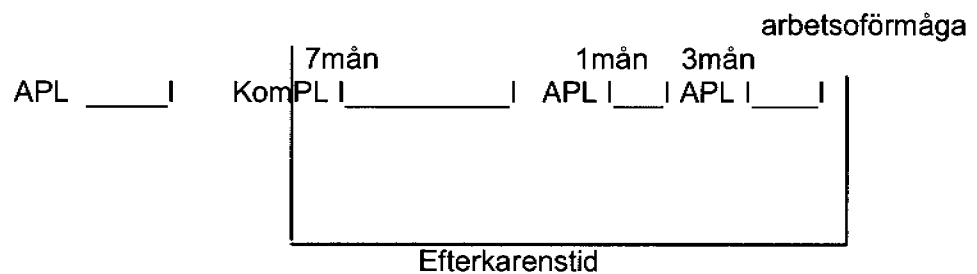
Vid enhetliga beviljande beslut eller avslagsbeslut ger VILMA-anstalten en beslutssammanställning. Det är fråga om ett enhetligt beslut endast när besluten fullständigt överensstämmer med varandra. Om den andra anstalten till exempel beviljar en tidsbegränsad invalidpension och den andra åter en invalidpension som gäller tillsvidare, är det inte fråga om ett enhetligt beslut. Om förhandlingarna inte leder till ett enhetligt beslut, upphör VILMA-principen att gälla (för den offentliga sektorns del kan VILMA-förfarandet dock fortfarande bli i kraft, se närmare punkt 1.9.1).

Förhandlingsförfarandet och flottörsbestämmelsen

När flottörsbestämmelsen tillämpas kan förhandlingsförfarandet i samband med bedömningen av arbetsförmågan komma i fråga endast i sådana fall som gäller individuell förtidspension, där det sista arbetet har utförts inom den privata sektorn, men rätten till återstående tid fogas med stöd av flottörsbestämmelsen till det arbete som utförts inom den offentliga sektorn. Då fungerar den offentliga sektorns pensionsanstalt som VILMA-anstalt. I sådana fall förhandlar VILMA-anstalten inom den offentliga sektorn med den anstalt inom den privata sektorn som tidsmässigt ligger närmast till pensionsfallet.

Juridiska avdelningen

31.12.2003

*Exempel**Förhandlingsförfarandet och flottörsbestämmelsen i fråga om individuell förtidspension*

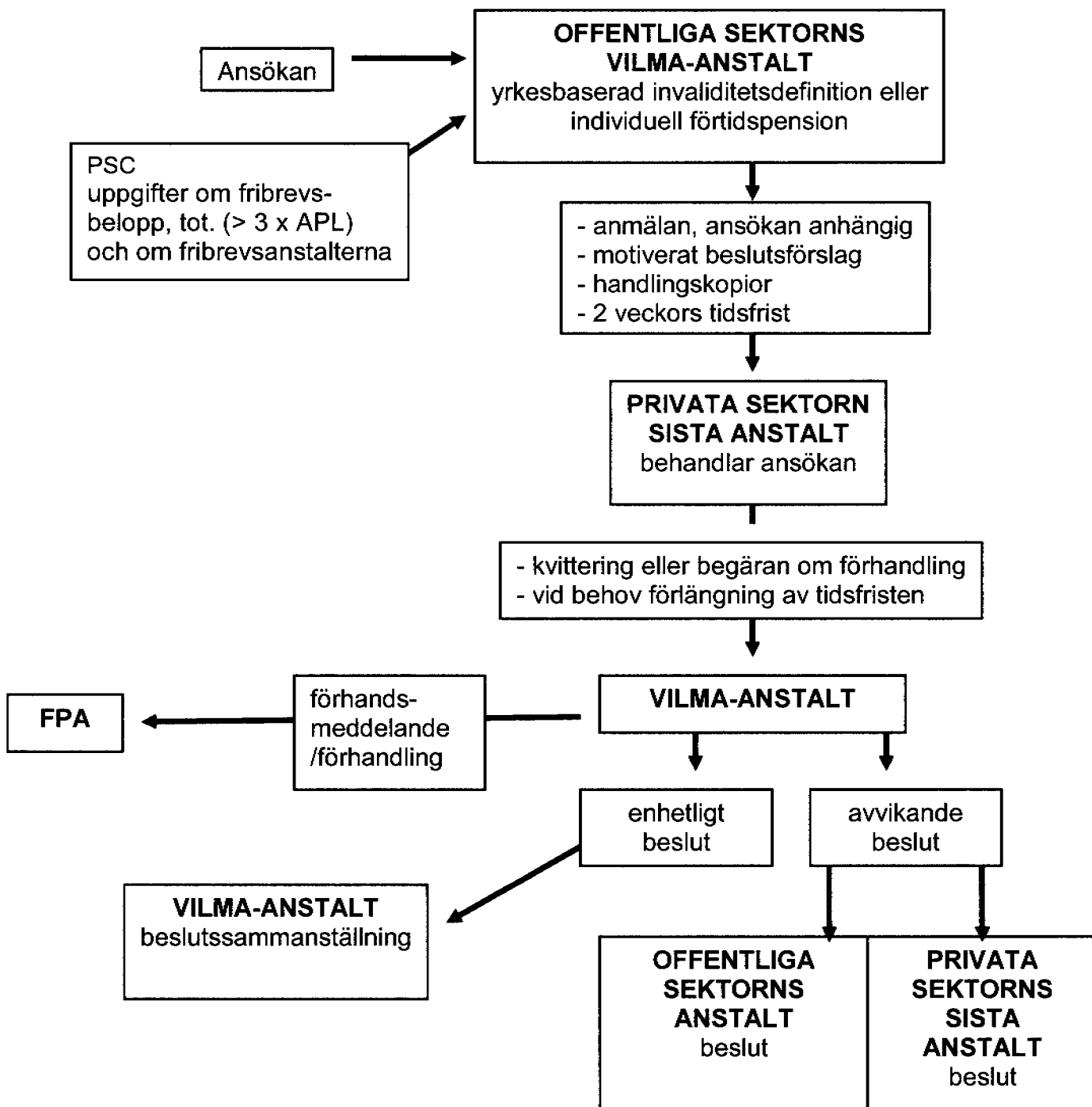
I exemplet gäller ansökan individuell förtidspension och den återstående tiden fogas till den kommunala anställningen. Den kommunala pensionsanstalten fungerar som VILMA-anstalt och ger en beslutssammanställning. Om APL-fribrevsbeloppet är större än 3 x gränobeloppet enligt APL, skall VILMA-anstalten i fråga om individuell förtidspension före avgörandet förhandla med den sista anstalten inom den privata sektorn, som tidsmässigt ligger närmast till pensionsfallet. I exempelfallet förhandlar den kommunala pensionsanstalten således med den APL-anstalt som försäkrat den anställning som pågått i 3 månader.

Juridiska avdelningen

31.12.2003

Schema

Förhandlingsproceduren

Juridiska avdelningen

31.12.2003

3.4.4

Förhandlingar med Folkpensionsanstalten om bedömningen av arbetsförmågan

Förhandlingarna med Folkpensionsanstalten i samband med bedömningen av arbetsförmågan sköts av VILMA-anstalten. Om fallet har omfattats av VILMA-förhandlingsförfarandet, inleder VILMA-anstalten inom den offentliga sektorn förhandlingar med Folkpensionsanstalten, efter det att VILMA-anstalten först har fått den sista anstaltens ståndpunkt i saken inom den privata sektorn. Dylika fall torde förekomma rätt sällan, eftersom det i förhandlingssituationer är vanligt att arbetspensionernas belopp är såpass stort att någon folkpension inte behöver betalas ut.

Om avgörandet har omfattats av VILMA-förhandlingsförfarandet och förhandlingarna med Folkpensionsanstalten leder till att avgörandet förändras väsentligt, tar VILMA-anstalten kontakt med den privata sektorns pensionsanstalt och fortsätter vid behov att förhandla med den. Om det under de pågående förhandlingarna med Folkpensionsanstalten inkommer nya utredningar som bilagor till ansökan, distribuerar VILMA-anstalten utredningarna också till den privata sektorns pensionsanstalt och återupptar vid behov VILMA-förhandlingarna. Vid förhandlingarna med Folkpensionsanstalten iakttar arbetspensions-systemet i regel VILMA-anstaltens ståndpunkt.

En förändring betraktas som väsentlig när

- avslagsbeslut ändras till beviljande beslut,
- beviljande beslut ändras till avslagsbeslut
- en tidbegränsad pension ändras till fortlöpande pension eller när en fortlöpande pension ändras till tidsbegränsad pension
- delinvalidpension ändras till full invalidpension
- full invalidpension ändras till delinvalidpension

3.4.5

Förfarandet vid behandling av ansökan om fortsatt rehabiliteringsstöd

Om VILMA-anstalten har beviljat rehabiliteringsstödet tidigare, är det också den som beviljar fortsatt utbetalning av rehabiliteringsstödet.

*Exempel**Behandlingen av en ansökan om fortsatt rehabiliteringsstöd*

* Ny beslutssammansättning på
fortsättningsansökan

KomPL

APL

Rehabstöd, KomPL och APL

Keva är VILMA-anstalt

Juridiska avdelningen

31.12.2003

I exemplet har Kommunernas pensionsförsäkring (Keva) i egenskap av VILMA-anstalt beviljat tidigare rehabiliteringsstöd och det tidigare avgörandet har föregåtts av VILMA-förhandlingar. Pensionstagaren ansöker om fortsatt utbetalning av rehabiliteringsstödet. Om rehabiliteringsstödet beviljas på samma grunder som tidigare, behövs det ingen förhandling. Om avgörandet däremot kommer att ändras (t.ex. genom avslag eller för att arbetsförmågan har genomgått en förändring), skall Kommunernas pensionsförsäkring före det nya avgörandet förhandla på nytt med APL-anstalten om saken.

3.4.6

Invalidpension på tidigare grunder

Om invalidpension med återstående tid har betalats till en sökande och det senare skall betalas pension på grundval av en sådan ny arbetsförmåga som har börjat innan det har gått två år från det att den tidigare pensionen upphörde, eller om pensionen beviljas på grundval av samma sjukdom, lyte eller skada som den tidigare pensionen, bestäms den nya pensionen på samma grunder som den tidigare pensionen. Som VILMA-anstalt fungerar den anstalt som beviljat den tidigare pensionen.

3.4.6.1

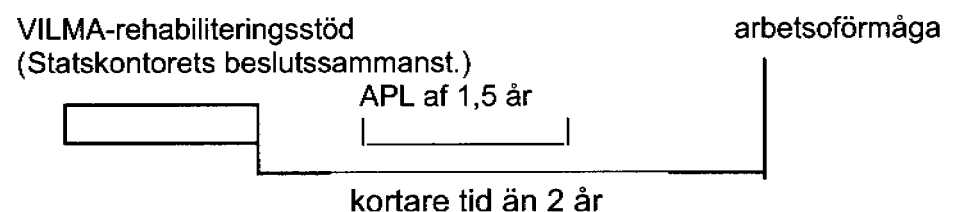
Ny invalidpension inom 2 år från det att den tidigare heffektiva pensionen upphörde

När ansökan om invalidpension (eller rehabiliteringsstöd) lämnas innan 2 år har gått från det att den tidigare invalidpensionen med återstående tid upphörde fungerar den pensionsanstalt som beviljat den tidigare invalidpensionen som VILMA-anstalt och ger en ny beslutssammanställning. I den ingår uppgifter om det anställningsförhållande som inte ger rätt till invalidpension.

Om det har gått högst tre år från det att den tidigare heffektiva invalidpensionen upphörde, styrs ansökningarna vid den maskinella styrningen av pensionsansökningar till den pensionsanstalt som beviljat den tidigare invalidpensionen. Vid den maskinella styrningen har man kommit till denna treårsgräns, för då kan också primärtiden enligt sjukförsäkringslagen beaktas.

Exempel

Nytt rehabiliteringsstöd på tidigare grunder

Statskontoret är VILMA-anstalt

Juridiska avdelningen

31.12.2003

I exempelfallet beviljar Statskontoret i egenskap av VILMA-anstalt det nya rehabiliteringsstödet på tidigare grunder. När pensionen fastställs beaktas inte APL-anställningen som pensionsgrundande tid. Statskontoret ger en besluts-sammanställning, där det är utrett att APL-anställningen inte ger rätt till invalid-pension.

I exemplet har Statskontorets tidigare beslut varit ett VILMA-beslut och det har redan innehållit också eventuella pensioner från den privata sektorn och övriga pensioner från den offentliga sektorn. I samband med det tidigare avgörandet har förhandlingsförfarandet redan tillämpats vid behov. Eftersom arbetstagaren i dessa fall inte blir arbetsoförmögen medan anställningen pågår, tillämpas den allmänna invaliditetsdefinitionen vid avgörandet av arbetsoförmågan och därför behövs inte något förhandlingsförfarande.

3.4.6.2

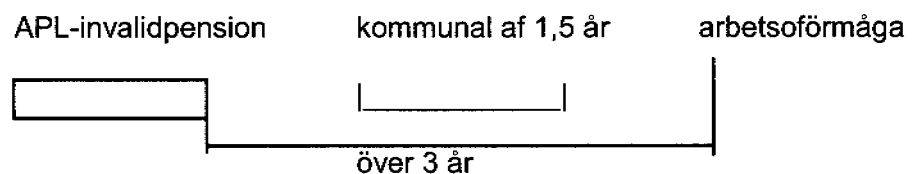
Pension på tidigare grunder mer än 2 år efter det att den tidigare pensionen upphörde

Även i det fall att det har gått mer än två från det att den tidigare pensionen upphörde kan ny invalidpension eller nytt rehabiliteringsstöd beviljas på tidigare grunder, förutsatt att pensionen beviljas på grundval av samma sjukdom, lyte eller skada som den tidigare beviljade pensionen. Också i sådana fall fungerar den pensionsanstalt som beviljat den tidigare pensionen som VILMA-anstalt.

Ansökan styrs (maskinell styrning, över 3 år) till den pensionsanstalt som har försäkrat det senaste anställningsförhållandet, och denna anstalt förhandlar med den anstalt som beviljat den tidigare pensionen. Om förhandlingen leder till att det är fråga om samma sjukdom, överförs ansökan för behandling till den anstalt som beviljat den tidigare pensionen.

Exempel

Ny invalidpension mer än 2 år efter att den tidigare pensionen upphörde (samma sjukdom)

APL-anstalten är VILMA-anstalt

I exemplet har det gått mer än tre år från det att den tidigare invalidpension/rehabiliteringsstödet upphörde, och ansökan styrs således till Kommunernas pensionsförsäkring. I detta fall är det fråga om samma sjukdom som tidigare, varvid Kommunernas pensionsförsäkring skickar en utlåtandebegäran till APL-anstalten och ber den ge sin ståndpunkt i saken. Om det är fråga

Juridiska avdelningen

31.12.2003

om samma sjukdom, överför Kommunernas pensionsförsäkring ansökan för behandling till APL-anstalten. I egenskap av VILMA-anstalt ger APL-anstalten en beslutssammanställning, som skall innehålla en motivering till varför den kommunala anställningen inte ger rätt till invalidpension.

3.4.7

Särdrag vid individuell förtidspension

Förhandsbeslut om individuell förtidspension

VILMA-anstalten ger ett förhandsbeslut angående individuell förtidspension för de pensionssystemets del som omfattas av VILMA. Om alla uppgifter är tillgängliga, ger VILMA-anstalten också en förhandsuträkning av pensionen belopp för de pensionssystemets del som omfattas av VILMA.

Förfarandet i situationer där åldersgränsen för individuell förtidspension inom den offentliga sektorn är lägre än inom den privata sektorn

I den privata sektorns pensionssystem har före 1944 födda arbetstagare rätt till individuell förtidspension vid 58 års ålder. Enligt den privata sektorns pensionssystem har arbetstagare som är födda år 1944 eller senare överhuvudtaget ingen rätt till individuell förtidspension.

Också inom den offentliga sektorns pensionssystem har före 1944 födda arbetstagare rätt till individuell förtidspension vid 58 års ålder. Inte heller enligt den offentliga sektorns pensionssystem har i regel de som är födda år 1944 eller senare rätt till individuell förtidspension.

Inom den offentliga sektorn har vissa 1944 – 1947 födda tjänsteinnehavare och arbetstagare behållit sin rätt till individuell förtidspension. Den individuella förtidspensionen infördes i tiderna i den offentliga sektorns pensionssystem för att ersätta de lägre yrkesbaserade pensionsåldrarna som tidigare fanns inom systemet. När det individuella förtidspensionssystemet trädde i kraft hade de som omfattades av den yrkesbaserade pensionsåldern möjlighet att välja den tidigare yrkesbaserade pensionsåldern i stället för det individuella förtidspensionssystemet. De som inte valde den yrkesbaserade pensionsåldern, utan övergick till det individuella förtidspensionssystemet, har genom skyddsbestämmelser behållit sin rätt till individuell förtidspension, oberoende av senare införda ändringar. Följaktligen har tjänsteinnehavare och arbetstagare inom den offentliga sektorn som är födda 1944 – 1946 och som haft rätt att välja den yrkesbaserade pensionsåldern, men som inte har gjort det, fortfarande rätt till individuell förtidspension vid 58 års ålder. För 1947 födda tjänsteinnehavare och arbetstagare, som uppfyller motsvarande villkor, är åldersgränsen för individuell förtidspension 59 år.

Juridiska avdelningen

31.12.2003

När en person som är född 1944 –1947 och som varit anställd enligt den privata sektorns pensionssystem ansöker om individuell förtidspension från den offentliga sektorn före 60 års ålder, distribuerar den offentliga sektorns pensionsanstalt ansökan till den sista anstalten inom den privata sektorn för att behandlas som ett invalidpensionsärende. När den offentliga sektorns pensionsanstalt utreder ett sådant ärende om individuell förtidspension kan den således inte själv pröva den under 60-åriga sökandens rätt till invalidpension enligt det privata pensionssystemet. I sådana fall ger den offentliga sektorns pensionsanstalt ett beslut endast i fråga om den offentliga sektorns pensioner, och den privata sektorns pensionsanstalt avgör sökandens rätt till invalidpension och ger ett beslut.

På samma sätt förfar man när personen ansöker om individuell förtidspension vid 60 års ålder. Den offentliga sektorns VILMA-anstalt överför ansökan till den del ansökan gäller pension från den privata sektorn till den sista anstalten inom den privata sektorn för att behandlas som invalidpensionsansökan. Vid sitt avgörande beaktar den privata sektorns pensionsanstalt de bedömningskriterier som gäller för personer som är över 60 år.

3.4.8

Bedömning av 60 år fylldas arbetsförmåga

I sådana fall där sökanden har fyllt 60 år avgörs invalidpensionsärendet enligt samma regler som när avgörandet gäller invalidpension för en person som är under 60 år. Om den privata sektorns pensionsanstalt fungerar som VILMA-anstalt, avgör den invalidpensionsärendet även för den offentliga sektorns del. Om den offentliga sektorns pensionsanstalt fungerar som VILMA-anstalt och den avgör invalidpensionsärendet genom att enbart tillämpa invaliditetsdefinitionen för 60-åriga sökande, utlöser VILMA-anstaltens beviljande beslut också rätten till invalidpension från den privata sektorn.

Om den offentliga sektorns pensionsanstalt däremot avgör invalidpensionsärendet genom att tillämpa både invaliditetsdefinitionen för 60-åriga sökande och den yrkesbaserade invaliditetsdefinitionen, skall den före avgörandet förhandla med anstalten inom den privata sektorn om sitt avgörande när fribreven inom den privata sektorn uppgår till ett belopp som är större än 3 x gränobeloppet enligt APL.

I invalidpensionsanvisningarna redogörs närmare för bedömningen av över 60-årigas arbetsförmåga.

Juridiska avdelningen

31.12.2003

3.5 Rehabilitering

Efter det att VILMA har trätt i kraft tillämpar man i rehabiliteringsfall liknande förfarande som tidigare. Om VILMA-förfarandet har tillämpats på invalidpensionsärendet beviljar VILMA-anstalten det rehabiliterings-tillägg som skall beviljas till invalidpensionen.

3.5.1 Rehabiliteringspenning

På rehabiliteringspenning tillämpas ett VILMA-liknande förfarande. Rehabiliteringspenningen registreras som ett VILMA-ärende i PSC:s pensionsregister, om invalidpensionen hade beviljats inom ramen för VILMA-förfarandet när beslutet om rehabilitering gavs. Förhandlings-förfarandet i VILMA-invalidpensionsärenden tillämpas inte i fråga om rehabiliteringspenning.

Om återstående tid ingår i arbete som omfattas av flera VILMA-pensionssystem, registreras fallet inte som ett VILMA-ärende. Med hänsyn till arbete som pågår samtidigt under den återstående tiden utreder den anstalt som beviljat rehabiliteringspenning i alla fall pensionens belopp och ger en beslutssammanställning av rehabiliteringspenningen.

3.5.2 Rehabiliteringstillägg

Om VILMA-förfarandet har tillämpats på invalidpensionen, tillämpas VILMA-förfarandet också på det rehabiliteringstillägg som beviljas till invalidpensionen. Om invalidpensionen innehåller återstående tid från flera olika pensionssystem, ger varje pensionssystem varsitt beslut om rehabiliteringstillägg.

3.6 När invalidpension ändras till ålderspension

VILMA-anstalten ändrar invalidpensionen till ålderspension allt efter den pensionsålder som gäller i varje pensionssystem. Eftersom ålderspensionen i de olika pensionssystemen börjar vid olika ålder, ändras de olika delarna i VILMA-invalidpensionen till ålderspension vid olika tidpunkt.

Det kommunala pensionssystemet följer pensionsåldern inom den övriga offentliga sektorn och den kommunala invalidpensionen ändras följaktligen till ålderspension vid samma pensionsålder som invalidpensionen från den offentliga sektorns VILMA-anstalt. Fribrevsinvalid-

Juridiska avdelningen

31.12.2003

pensionerna från den övriga offentliga sektorn och invalidpensionen från den privata sektorn ändras till ålderspension vid 65 års ålder.

Exempel

Invalidpensionen ändras till ålderspension

	63 år	65 år
VILMA- invalidpension innehåller StPL-, APL- KomPL och KyPL- pensioner	ålderspension StPL och KomPL	
	APL- o. KyPL- invalidpension	APL- och KyPL- ålderspension

I exemplet har Statskontoret i egenskap av VILMA-anstalt beviljat invalidpension med återstående tid. Invalidpensionen innehåller StPL-, APL-, KomPL- och KyPL-fribrevsinvalidpensioner. StPL- och KomPL-pensionerna ändras till ålderspension vid den pensionsålder som gäller enligt StPL, dvs. när personen fyller 63 år. Då betalas en del av VILMA-pensionen som invalidpension och en del som ålderspension. APL- och KyPL-invalid-pensionerna ändras till ålderspension vid 65 års ålder. I sin egenskap av VILMA-anstalt ser Statskontoret till att de olika pensionsdelarna ändras till ålderspension vid den pensionsålder som gäller inom respektive pensionssystem.

3.7

Beräkningen av pensionens belopp

Genom beslutssammanställningen meddelar VILMA-anstalten pensionens totala belopp med en specifikation av pensionen från respektive pensionssystem. De uppgifter som behövs för att beräkna den totala pensionen får VILMA-anstalten från fribrevsanstalterna genom de tidigare nämnda uppgiftsfrågningarna.

I detta kapitel beskrivs beräkningen av VILMA-pensionen i huvuddrag. I Pensionsskyddscentralens publikation Handbok för beräkning av arbetspensioner redogörs närmare för hur pensionen från den privata sektorn beräknas.

3.7.1

Uppskovsförhöjning eller förtidsminskning

VILMA-anstalten beräknar förtidsminskningen eller uppskovsförhöjningen som eventuellt kommer att läggas till pensionsbeloppet och anger detta i uträkningsdelen i beslutssammanställningen.

Juridiska avdelningen

31.12.2003

3.7.2

Fribrev enligt registrerad tilläggsförmån ändras till förtida ålderspension

När den offentliga sektorns pensionsanstalt fungerar som VILMA-anstalt och personen har ett fribrev enligt registrerad APL- eller FöPL-försäkring i PSC:s förvärvsarbetsregister, skall fribrevet omvandlas till förtida ålderspension med kapitalkoefficienter för tilläggsförmån. PSC gör ändringen i VILMA-pensionsutdraget när pensionens begynnelse-tidpunkt har angetts i begäran om utdrag.

3.7.3

VILMA-anstalten inom offentliga sektorn och samtidig anställning med lägre pensionsålder inom privata sektorn

Om VILMA-anstalten är en pensionsanstalt inom den offentliga sektorn och personen har en parallell APL- eller SjöPL-anställning med sänkt pensionsålder inom den privata sektorn, skall den pension som sammanlagt tjänats in inom den privata sektorn beaktas i sin helhet vid samordningen. För detta ändamål omvandlas totalpensionen att motsvara den sänkta pensionsåldern som då gäller.

Uppgifterna i PSC:s register kan i detta fall inte användas, eftersom PSC:s registeruppgifter motsvarar 65 års ålder. I dylika fall besvarar den sista pensionsanstalten inom den privata sektorn förfrågan om fribrev för hela arbetshistorians del inom sektorn.

3.7.4

Arbetspensionstillägg

VILMA-anstalten beräknar arbetspensionstillägget som läggs till pensionen. Antalet förmånsmånader som skall beaktas i arbetspensionstillägget kan variera i de delar som VILMA-pensionen består av, eftersom bestämmelserna om arbetspensionstillägg är olika i de pensionssystem som omfattas av VILMA-förfarandet. Procenten för arbetspensionstillägget anges också i PSC:s pensionsutdrag. Procenten för arbetspensionstillägget har beräknats och anges på PSC:s registerutdrag på basis av uppgifterna i registret. Om det är uppenbart att uppgifterna i registerutdraget är bristfälliga närmast i fråga om den offentliga sektorns anställningsuppgifter, skall procenten för arbetspensionstillägget omräknas. Det är VILMA-anstalten som har ansvaret för omräkningen av procenten för arbetspensionstillägget.

Beräkningen av arbetspensionstillägg beskrivs närmare i bl.a. Pensionsskyddscentralens handbok om beräkning av arbetspensioner. Först från och med 1.1.1994 berättigar övriga förmåner förutom inkomstrelaterad dagpenning till arbetspensionstillägg. Inkomstrelaterad dagpenning har redan tidigare gett rätt till arbetspensionstillägg. För-

Juridiska avdelningen

31.12.2003

månsmånader som ger rätt till arbetspensionstillägg bestäms till den del som gäller pensionslagarna för de pensionssystem som omfattas av VILMA-förfarandet från följande tidpunkter:

- I den privata sektorns pensionssystem (APL, SjöPL, FöPL, LFöPL, KAPL, KoPL) beaktas förmånsmånaderna i arbetspensionstillägget från och med 1.1.1967. Inkomstrelaterad dagpenning för FöPL- och LFöPL-företagare ger inte rätt till arbetspensionstillägg.
- I det kommunala pensionssystemet motsvarar bestämmelserna om arbetspensionstillägg bestämmelserna i APL. Det är endast pension enligt grundskyddet som höjs med arbetspensionstillägg.
- Från och med 1.1.1994 kan arbetspensionstillägg läggas till pension enligt StPL. De som är födda före 1.1.1940 har emellertid ingen rätt till arbetspensionstillägg. Det förutsätts också att pensionsprocenten är mindre än 60.
- I fråga om Kyrkans och FPA:s personalpensioner iakttas StPL-bestämmelserna om arbetspensionstillägg.

3.7.5

Barntillägg

VILMA-anstalten beräknar de barntillägg som behöver läggas till VILMA-pensionen. Barntillägg beviljas av olika pensionssystem som omfattas av VILMA-förfarandet enligt följande:

- Barntillägg läggs till pensioner från den privata sektorns pensionssystem enligt APL, KAPL och KoPL, om pensionstagaren är född före år 1939 och om pensionstagaren eller dennes maka/make har barn under 18 år som har rätt till familjepension efter pensionstagaren. I FöPL och LFöPL går gränsen vid personer som är födda före år 1947 och i SjöPL vid personer som är födda före 1933.
- I det kommunala pensionssystemet motsvarar barntilläggsystemet barntillägget enligt APL.
- Barntillägg beviljas inte till StPL-pension, KyPL-pension och FPA:s personalpension.

Juridiska avdelningen

31.12.2003

3.7.6

Sjömanspension och överskjutande del enligt SjPL

På PSC:s pensionsutdrag får VILMA-anstalten uppgifter om SjPL-fribrev för SjPL-tjänstgöringar som upphört. I pensionsutdraget finns uppgifter om SjPL-pensionen, både det intjänade pensionsbeloppet (SjPL-fribrev), som är det belopp som beviljas och ansvarsfördelningens del i SjPL-pensionen. Beräkningen av SjPL-pension beskrivs närmare i cirkulär A 17/92 och i cirkulär C 11/91 anställningsuppgifter för SjPL-pension (endast på finska).

I fråga om fortlöpande tjänstgöring räknar Sjömanspensionskassan ut ansvarsfördelningens del i SjPL-pensionen (t.ex. i familjepensionsfall, där det finns parallella tjänstgöringar enligt olika pensionssystem).

I vissa fall innehåller svaret på begäran om pensionsutdrag från PSC:s register en anmärkning om att SjPL-pensionen skall granskas ("MEL-eläke tarkistettava"). Då skall beloppet på SjPL-fribrevet kontrolleras hos Sjömanspensionskassan.

SjPL-överskjutande del

SjPL-pensionen innehåller SjPL-ansvarsfördelningens del, som motsvarar grundpensionsskyddet enligt APL. SjPL-överskjutande del är den del av SjPL-pensionen som överskrider grundskyddet enligt APL. På basis av PSC:s registeruppgifter räknar VILMA-anstalten ut beloppet av den överskjutande delen enligt SjPL. SjPL-ansvarsfördelningens del beaktas vid ansvarsfördelningen. Den överskjutande delen i SjPL-pensionen är vid ansvarsfördelningen en del som Sjömanspensionskassan bekostar i sin helhet.

Om en person som omfattats av SjPL har haft ett avbrott på minst tre år under sin sjötjänstgöring och detta avbrott har börjat före år 1967, har personen inte rätt till pension för tjänstgöringstiden före avbrottet. I sådana fall har personen rätt till s.k. återföring av kapitalvärdet på fribrev, som alltid räknas ut och beviljas av Sjömanspensionskassan. VILMA-anstalten skall skicka en kopia av pensionsansökan till Sjömanspensionskassan, om ansökan innehåller uppgift om begynnelse-tidpunkten för någon tidigare sjötjänstgöring än den som finns i PSC:s register.

3.7.7

Statens fribrevspension enligt tilläggsskyddet

I statens pensionssystem kan även fribrevspension i vissa fall beviljas enligt tilläggsskyddet. Sådana situationer är

Juridiska avdelningen

31.12.2003

- när anstalter som omfattas av StPL har privatiserats eller kommunaliserats och en persons anställning på anstalten fortgår oavbrutet fram till pensionsfallet och anställningen har varit i kraft 31.12.1992. I dessa fall kan personen behålla sitt tilläggsskydd på grundval av antingen StPL-bestämmelserna eller någon speciallag.
- när personen får pension enligt tilläggsskyddet från något annat pensionssystem inom den offentliga sektorn och han dessutom har haft anställning hos staten.
- när personer som är födda före år 1940 har bevarat sin rätt till pension enligt tilläggsskyddet då den offentliga sektorn befunnit sig i övergångslägen.

Fribrev från statens pensionssystem beviljas enligt tilläggsskyddet, till exempel i situationer där en läroanstalt som hör till undervisningsministeriets förvaltningsområde har privatiserats och personens anställning vid läroanstalten efter övergången fortgår utan avbrott fram till pensionsfallet. Efter privatiseringen tillämpas APL på anställningen.

Om anstalten är privatiserad, urskiljer Statskontoret situationen på basis av orsaken till att anställningen har upphört och meddelar pensionsanstalten i sitt svar på begäran om fribrevsuppgifter att personen i fråga har eventuellt rätt till tilläggsskydd ("mahdollisesti oikeus lisäturvaan"). Då skall VILMA-anstaltens handläggare av ärendet skicka en begäran om beräkning av tilläggsskyddet till Statskontoret. Statskontoret kontrollerar situationen och ger vid behov ett nytt fribrevsbelopp.

3.8

Övrigt att beakta i samband med pensionsberäkningen

3.8.1

Avdrag av APL- och KTAPL-pension från statens pension

I vissa fall kan personen också ha rätt till APL-pension för den tid som räknas tillgodo i StPL-pensionen. Till den pensionsgrundande tiden räknas den tid som en arbetstagare har varit anställd i ett privat samfund eller en anstalt, som staten helt eller delvis övertagit, om han vid statens övertagande var anställd hos samfundet eller anstalten och omedelbart vid övertagandet övergick i statens tjänst. Med statens övertagande avses en händelse som stöder sig på lag eller förordning. Statens övertagande genom köp eller annan företagsaffär utan stöd i lag räcker inte.

Juridiska avdelningen

31.12.2003

För att förhindra dubbelt pensionsskydd avdras APL-pension som tjänats in för samma anställning från StPL-pensionen som är avgränsad genom ett intjäningstak.

När Statskontoret räknar ut fribrevet kan den inte urskilja dessa fall på basis av uppgifterna i sitt eget register. Om personen har varit anställd på de anstalter som nämns nedan då de övertogs av staten, skall handläggaren på VILMA-anstalten i sin begäran om beräkning av fribrevet i fältet för tilläggsuppgifter tillfoga, exempelvis frågan om APL-pension skall avdras ("tuleeko TEL-vähennys?"). Då undersöker Statskontoret fribrevet och beaktar vid behov APL-tiden i beräkningen och gör APL-avdraget från pensionen som avgränsats genom intjäningstaket. När Statskontoret skickar sitt svarsmeddelande på fribrevsbegäran anger den APL-avdragsbeloppet som en separat uppgift.

Tillgodoräknande av APL-anställning och APL-avdrag gäller bl.a. i följande fall:

- Helsingfors universitets studentkärs bibliotek 1.1.1974
- Forskningscentralen för de inhemska språken 1.3.1976
- Finsk-ryska skolan 1.8.1977
- Helsingfors fransk-finska skola 1.8.1977
- barnträdgårdsläraryrket 1.8.1977
- Synskadades bibliotek 1.7.1978
- Vetenskapliga samfundens bibliotek 1.9.1979
- Finlands filmarkiv 1.3.1979
- Teaterhögskolan 1.8.1979
- Sibeliusakademin 1.8.1980
- Åbo universitet 1.8.1974
- Åbo Akademi 1.8.1981
- Helsingfors handelshögskola 1.8.1974
- Svenska social- och kommunalhögskolan 1.8.1984
- Bildkonstakademin 1.9.1985
- Statens konstmuseum 1.9.1990
- Konstindustriella läroanstalten 1.7.1965
- Kriminalvårdsföreningen 1.8.2001
- skolor som motsvarar grundskolan: Aitoon kotitalouskeskikoulu, Haukkalan koulu, Judiska skolan och Toivonlinna samskola

Juridiska avdelningen

31.12.2003

(Dessa skolor var APL-försäkringsskyldiga till och med 31.12.1982; APL-avdrag från övergången till kommunal grundskola)

Om en s.k. sporteltjänsteman innan han övergick till totalavlönning hade en anställd för att sköta uppdrag som hör till denna tjänst och APL-försäkring hade tagits för honom, och arbetstagaren övergick i statens tjänst i samband med att sporteltjänsten överfördes till totalavlönningssystemet, räknas hans APL-tid tillgodo även i StPL-pensionen och APL-avdraget görs. Typiska fall är, till exempel kontorsbiträden som anställts av en häradshövding eller häradsskrivare.

Om en lärare har varit anställd vid en folkskola eller en träningskola som verkat i anslutning till ett sjukhus och har överförs i tjänst i en grundskola och anställningen tidigare har omfattats av KTAPL, tillgoderäknas tiden närmast före överföringen som pensionsgrundande tid också i StPL-pensionen. Från StPL-pensionen avdras då den KTAPL-pension som läraren tjänat in för samma tid.

När språkinstituten övertogs av staten och deras verksamhet fortsatte i anslutning till universiteten, fick de arbetstagare som överfördes i statens tjänst rätt att i sin StPL-pension tillgodoräkna den KTAPL-anställningstid som de fullgjort före övertagandet. Från StPL-pensionen avdras den KTAPL-pension som tjänats in för samma tid.

3.8.2

KAPL-avdrag i kommunens och statens pensioner

VILMA-anstalten gör vid behov KAPL-avdraget från pensionen.

De kommunala anställningstiderna inom KAPL-branscherna räknas tillgodo som pensionsgrundande tid endast när det är fråga om pension enligt tillägsskyddet. Därför kan KAPL-arbete som personer födda efter år 1939 utfört beaktas endast till utgången av år 1994. Om arbetstagaren har rätt till pension enligt tillägsskyddet, beviljas totalpensionen för de kommunala KAPL-anställningarna enligt det kommunala pensionsskyddet. Även för KAPL-anställningar bestäms pensionen på basis av den kommunala pensionslönen.

När sedan pension enligt KAPL beviljas för dessa anställningar, avdras från den totala pensionen den grundpension som tjänats in för de kommunala KAPL-anställningarna och som beräknats enligt det kommunala pensionssystemet och på basis av den pensionsgrundande lönen enligt systemet (denna pension kan således vara större än pensionen enligt KAPL).

I StPL-pensionerna för dem som är födda efter år 1939 räknas inte KAPL/StPL-anställningstid tillgodo som pensionsgrundande tid. De

Juridiska avdelningen

31.12.2003

som är födda före 1940 omfattas av de gamla reglerna och StPL/KAPL-anställningstid räknas som pensionsgrundande tid i tilläggsskyddet. I grundskyddet räknas KAPL/StPL-anställningstid som upphört före 1.1.1983 som pensionsgrundande tid.

I sina svarsmeddelanden anger Statskontoret uppgifter om KAPL-, APL-avdrag och andra avdrag på följande sätt: Om VILMA-anstalten är en pensionsanstalt inom den privata sektorn, har dessa avdrag gjorts färdigt från det intjänade pensionsbeloppet. I svarsmeddelandet anges också avdragsbeloppet. Om VILMA-anstalten är en anstalt inom den offentliga sektorn, har den inte gjort avdraget från det intjänade pensionsbeloppet, utan VILMA-anstalten gör avdraget i det skede då lagdelen som avdraget gäller beviljas. Även Kommunernas pensionsförsäkring meddelar avdragsbeloppet, om uppgiftsbegäran kommer från en pensionsanstalt inom den privata sektorn.

3.8.3

Grundfribrev inom den offentliga sektorn

Samma slags fribrevsteknik som tillämpats i den privata sektorns pensionssystem infördes inom den offentliga sektorn i det kommunala pensionssystemet 1.1.1989 och i statens och kyrkans pensionssystem samt i FPA:s personalpensioner 1.1.1987. Av anställningsförhållandena före dessa datum bildas ett s.k. grundfribrev.

VILMA-anstalten får fribrevsuppgifterna via meddelandetrafiken, men med tanke på rådgivningen i samband med beslutssammanställningen är det viktigt att känna till hur grundfribreven enligt de offentliga pensionssystemen bildas.

Grundfribrev enligt det kommunala pensionssystemet

Som pensionsgrundande lön för anställningar som upphört före 1.1.1989 i det kommunala pensionssystemet används den pensionsgrundande lönen i det anställningsförhållande som var i kraft 1.1.1989. Lönen för grundfribrevet bestäms på följande sätt:

- Om arbetstagaren har en anställning som var i kraft 1.1.1989, används den pensionsgrundande lönen i denna anställning som pensionsgrundande lön för de tidigare anställningarna
- Om anställningen som var i kraft 1.1.1989 var en bisyssla och arbetstagaren har anställningar som utförts som huvudsyssla, vilka upphörde före 1.1.1989, används den pensionsgrundande lönen för den sista huvudsysslan som upphörde före 1.1.1989 som pensionsgrundande lön för de huvudsysslor som upphört tidigare. I fråga om

Juridiska avdelningen

31.12.2003

bisysslor används den pensionsgrundande lönen för den sista bisysslan.

- Om arbetstagaren inte har någon anställning som var i kraft 1.1.1989, används den pensionsgrundande lönen för den sista huvudsysslan som upphört före 1.1.1989 som pensionsgrundande lön för de tidigare huvudsysslorna
- En anställning betraktas som huvudsyssla när den regelbundna arbetstiden per vecka är minst 20 timmar.

Grundfribrev av statens, kyrkans och FPA:s personalpensioner

I fråga om statens, kyrkans och FPA:s personalpensioner bildas grundfribrevet för anställningar som upphört före 1.1.1987 enligt följande principer:

- Anställningar före 1.1.1987 tillgodoräknas som pensionsgrundande tid i en anställning som var i kraft 1.1.1987 eller i den första anställningen som upphört efter det.
- Om anställningen inte är i kraft 1.1.1987, bildas ett grundfribrev av de anställningsförhållanden som upphört före 1.1.1987 och av det första anställningsförhållandet som upphört efter 31.12.1986.
- Om alla anställningar hänför sig till tiden före 1.1.1987, bildas ett grundfribrev av den sista anställningen som upphört före 1.1.1987 och de tidigare anställningarna.
- Om arbetstagaren har en anställning som var i kraft eller började efter 1.1.1987 och den skulle fogas till grundfribrevet, kan grundfribrevet på pensionssökandens ansökan tidigareläggas, om pensionen då blir större.

3.8.4

Justering av pensionslönen efter prövning

VILMA-anstalten sänder en justeringsbegäran för kännedom till den pensionsanstalt som har försäkrat det arbete som justeringen enligt prövning hänför sig till.

- Denna fribrevsanstalt undersöker om förutsättningarna för justering enligt prövning uppfylls i övrigt förutom till den del som gäller inverkan på den totala pensionen

Juridiska avdelningen

31.12.2003

- Om förutsättningarna uppfylls, beräknar fribrevsanstalten fribrevsbeloppet på nytt och meddelar uppgifterna till VILMA-anstalten
- VILMA-anstalten gör en jämförelse med personens totala pensionsskydd och meddelar genom beslutssammanställningen att justering enligt prövning har gjorts. VILMA-anstalten skall också meddela fribrevsanstalten, om det görs en justering enligt prövning.

3.8.5

Samordning

VILMA-anstalten gör en samordning av grundskyddet separat för varje lag.

Samordningen när sökanden har haft sänkt pensionsålder inom den privata sektorn

Om sökanden under sin APL-arbetshistoria i något skede har haft sänkt pensionsålder, höjs den intjänade pensionen när anställningen upphör (av annat skäl än pensionsfall) så att den motsvarar nivån för 65 års ålder. Då innehåller fribrevet utöver den normala pensionstillväxten på 1,5 % en s.k. normeringshöjning. En anställning som slutar i ett pensionsfall kan också innehålla en normeringshöjning när pensions-åldern har stigit under anställningstiden.

När personen går i annan pension än ålderspension eller förtida ålderspension, beaktar man vid samordningen av grundpensionerna för APL:s del pensionens belopp utökad med normeringshöjningen.

Vid samordningen av ålderspension och förtida ålderspension bör man först beakta pensionsbeloppet utan normeringshöjning. Eftersom den offentliga sektorn inte känner till ett sådant beräkningssätt, har man kommit överens om, att ifall ålderspensionssökanden enligt PSC:s pensionsutdrag har en normeringshöjning i sin pension, gör den offentliga sektorns VILMA-anstalt först en samordning av pensionen så att den motsvarar nivån för 65 års ålder, och om den då minskas till följd av samordningen, ber VILMA-anstalten den privata sektorns sista anstalt samordna normeringshöjningen. Samordning av normeringshöjningen begärs från och ges av den privata sektorns sista anstalt i pappersform.

Samordning av tilläggskyddet inom den offentliga sektorn

Om den privata sektorns pensionsanstalt fungerar som VILMA-anstalt, gör varje pensionsanstalt inom den offentliga sektorn samordningen av tilläggskyddet för egen del. Den offentliga sektorns pensionsanstalter

Juridiska avdelningen

31.12.2003

har kommit överens om, att när en pensionsanstalt inom den offentliga sektorn är VILMA-anstalt, samordnar den tilläggsskyddet inom den offentliga sektorn för hela den offentliga sektorns del.

Samordning av den privata sektorns tilläggsskydd i LITA-situationer

Registrerad tilläggförmån inom den privata sektorn samordnas i allmänhet inte. Om personen emellertid får LITA-ersättning och registrerad tilläggförmån, samordnas LITA-ersättningen. Denna samordning görs av den sista pensionsanstalten inom den privata sektorn.

Samordning av familjepension enligt tilläggsskyddet

Om förmånslåtaren fick pension enligt tilläggsskyddet från den privata sektorn, skall familjepensionen enligt tilläggsskyddet samordnas på nytt i respektive fribrevsanstalt inom den offentliga sektorn och alltid när antalet förmånstagare förändras. Uppgifterna som behövs för samordningen av tilläggsskyddet får den offentliga sektorns anstalt från den privata sektorns pensionstalt.

3.8.6

Utredning av den efterlevande makens beräknade pension

Förmånslåtarens VILMA-anstalt får reda på den efterlevande makens beräknade pension i PSC:s VILMA-pensionsutdrag och samordnar pensionerna för att kunna fastställa den efterlevande makens beräknade pension.

Om den efterlevande maken har en fortlöpande anställning eller har rätt till återstående tid och lägre pensionsålder inom den privata sektorn, omvandlar den sista pensionsanstalten inom den privata sektorn hela den privata sektorns pension så att den motsvarar den lägre pensionsåldern.

3.8.7

Specialfall med familjepension

När det gäller familjepension inom den privata sektorn kan det finnas förbättrade villkor för familjepension; den ålder då barnpension inte längre betalas ut kan vara 21 eller 24 år och/eller villkoren i fråga om den efterlevande makens ålder och äktenskapets längd är inte desamma som för grundförmånen. De förbättrade villkoren för familjepension gäller hela den privata sektorns pensionsskydd, utom pensionsskyddet enligt LFöPL. Om den offentliga sektorns pensionsanstalt är VILMA-anstalt, får den uppgifterna om den förbättrade familjepensionen genom fribrevssvaret.

Juridiska avdelningen

31.12.2003

Tidigare make har inte rätt till tilläggsfamiljepension enligt APL. Om den efterlevande maken dessutom har gift sig och pensionen har betalats som ett engångsbelopp och det nya äktenskapet upplöses, ingår inte tilläggs pension i den familjepension som har börjat betalas ut på nytt.

I fråga om familjepension kan det också uppstå situationer där förmånstagarnas antal varierar i olika pensionssystem. Exempel på sådana situationer är då kommunal familjepension söks åt en tidigare make på basis av ett avtal om underhållsbidrag som fastställts av någon annan instans än socialnämnden i samband med skilsmässan. Sådana avtal är mycket sällsynta. Om VILMA-anstalten i sådana situationer är någon annan anstalt än Kommunernas pensionsförsäkring och familjepensionen inte gäller andra förmånstagare än den avtalsenliga efterlevande maken och det inte finns någon pensionsrätt från andra pensionssystem, överförs ansökan till Kommunernas pensionsförsäkring. I sådana fall beviljas och betalas pensionen av Kommunernas pensionsförsäkring. Uppgifterna till VILMA-anstalten förmedlas till exempel i pappersform eller per telefon.

Enligt SjöPL har även barnlösa efterlevande makar som är födda före 1.7.1955 rätt till familjepension, om de vid förmånslåtarens död hade fyllt 35 år. I så fall överförs ärendet för behandling till Sjömanspensionskassan, som beviljar och betalar ut pensionen.

3.8.8

Begravningsbidrag

Begravningsbidrag enligt registrerad tilläggförmån betalas av VILMA-anstalten. Begravningsbidrag kan komma att beviljas på grundval av APL-, FöPL- och SjöPL-pension. Den offentliga sektorn har inte något begravningsbidrag.

Begravningsbidrag beviljas om personen dör under anställningstiden och den inkluderar ett tilläggsskydd i form av begravningsbidrag eller beviljas om personen har övergått direkt i pension från en sådan anställning och avlider under pensioneringstiden. Begravningsbidragets storlek är i allmänhet 1-3 gånger den pensionsgrundande lönen.

Den offentliga sektorns VILMA-anstalt får uppgiften om begravningsbidragets belopp från PSC:s förvärvsarbetsregister eller genom fri-brevssvaret. Beloppet på det begravningsbidrag som beviljas fås genom att räkna upp uppgiften i registret, där det står: intjänad pension enligt tilläggsskyddet på avslutningsårets nivå ("lisäturvan ansaittu eläke päättymisvuoden tasossa"), alltså enligt index för det år då begravningsbidraget beviljas.

Juridiska avdelningen

31.12.2003

VILMA-anstalten betalar ut begravningsbidraget. På begravningsbidraget innehålls ingen skatt, men utbetalningen av bidraget redovisas till skatteverket. Uppgiften om rätten till begravningsbidraget kommer i fribrevssvaret.

Om endast begravningsbidrag beviljas i ett givet fall och personen inte uppbär andra pensioner, beviljas begravningsbidraget av den pensionsanstalt där tillägsskyddet, som bidraget hänförs till, är försäkrat.

3.9

Övriga pensionsanstaltsuppgifter vid VILMA-förfarandet

VILMA-pension som engångsutbetalning

Om det sammanlagda beloppet av ålderspensionen eller sådan full invalidpension där återstående tid inte har beaktas när pensionens storlek har fastställts i VILMA-beslutssammanställningen är mindre än 12,44 € i månaden före samordningen (penningbeloppet enligt 2003 års index), betalas VILMA-pensionen i form av ett engångsbelopp.

Som engångsbelopp kan VILMA-anstalten också betala pension som understiger 12,44 € (penningbeloppet enligt 2003 års index): familjepension eller barnpension som med stöd av EEG-förordningen 1408/71 betalas från Finland till ett barn som skillnaden mellan förmåner, som barnet skulle ha rätt till från Finland och som barnet har beviljats från sitt bosättningsland.

Beslutet om engångsbetalning fattas av VILMA-anstalten. Gränsen för engångsbetalningen bestäms enligt pensionernas sammanlagda belopp i VILMA-beslutssammanställningen också när de olika pensionsdelarna baserar sig på samma pensionsfall, men börjar vid olika tidpunkt.

När pensionsdelen från den privata eller offentliga sektorn börjar vid sänkt pensionsålder och den normala grundpensionen börjar vid 65 års ålder, kan den pensionsdel som börjar först betalas i form av ett engångsbelopp, förutsatt att beloppet är mindre än gränsen för engångsbetalning. I sådana fall fungerar inte den anstalt som betalat sin pensionsdel i form av ett engångsbelopp som VILMA-anstalt för den pension som börjar senare, utan VILMA-anstalten bestäms enligt de pensioner som börjar senare.

Den efterlevande makens rätt till efterlevandepension upphör, om den efterlevande maken ingår nytt äktenskap före 50 års ålder. Då betalas till den efterlevande maken ett engångsbelopp, som motsvarar hans eller hennes efterlevandepension under tre års tid. Också i detta fall används som grund för engångsbetalningen pensionernas samman-

Juridiska avdelningen

31.12.2003

lagda belopp, som VILMA-anstalten betalat per månad. Beslutet om engångsbetalning av efterlevandepensionen fattas av VILMA-anstalten.

Engångsutbetalning av registrerad tilläggsförmån inom den privata sektorn förekommer ytterst sällan, eftersom engångsbetalningen baserar sig på VILMA-totalpensionen. Om registrerad tilläggsförmån likväl kommer att betalas i form av ett engångsbelopp, ber den offentliga sektorns VILMA-anstalt uppgifter om det av den sista anstalten inom den privata sektorn.

Utsökning av VILMA-pension

VILMA-förfarandet inverkar inte på utsökningsindrivningen av pensionen på annat sätt än att det skyddade beloppet vid utmätningen räknas på det totala pensionsbeloppet.

Företagares obetalda försäkringspremier

VILMA-anstalten kan bli tvungen att på pensionsanstaltens vägnar driva in försäkringspremier som företagaren lämnat obetalda. Om pensionsökanden har obetalda FöPL- eller LFöPL-försäkringspremier, finns det en anteckning, en betalningsstörningskod i PSC:s register.

När personen har obetalda FöPL-premier, ber VILMA-anstalten den sista pensionsanstalten, som försäkrat företagaverksamheten enligt FöPL, utreda pensionens belopp. Vid behov informerar anstalten som försäkrat FöPL-verksamheten också övriga FöPL-anstalter. När den pensionsanstalt eller de anstalter som försäkrat FöPL-verksamheten registrerar fribrevsbeloppet i PSC:s förvärvsarbetsregister, får VILMA-anstalten ett alarmmeddelande om registreringen.

Obetalda LFöPL-premier utreds alltid av Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt (LPA). När PSC får en begäran om VILMA-pensionsutdrag och det i fråga om den avslutade LFöPL-verksamheten finns en betalningsstörningskod i registret, skickar PSC alltid en fribrevsbegäran till LPA, som registrerar fribrevsbeloppet i PSC:s förvärvsarbetsregister.

Obetalda FöPL- eller LFöPL-premier indrivs inte av familjepension.

Brev om överföring av betalning

I situationer där VILMA-förfarandet frångås, meddelar VILMA-anstalten den sista anstalten inom den privata sektorn och pensionsstagaren i ett betalningsöverföringsbrev att VILMA-situationen har upplösts.

Juridiska avdelningen

31.12.2003

Övervakningen av pensionstagarna

I fråga om invalid-, deltids- och arbetslöshetspension sköter VILMA-anstalten övervakningen av de beviljade VILMA-pensionerna.

Anställningsutredningar

Om ett anställningsförhållande i samband med handläggningen av pensionsansökan måste utredas, överför VILMA-anstalten ärendet för behandling till den pensionsanstalt där arbetsgivaren har försäkrat anställningsförhållandet. Om arbetsgivaren inte har någon försäkring någonstans, överför VILMA-anstalten arbetet inom den privata sektorn till PSC för utredning.

Redan i detta skede kan VILMA-anstalten ge ett beslut angående pensionen i övrigt och meddela att ärendet utreds till den del det gäller arbetet inom den privata sektorn och att ett beslut om denna del ges senare. Om utredningen leder till att den privata sektorns arbete registreras och ger pensionsrätt, ger VILMA-anstalten ett rättelsebeslut i pensionsärendet, där arbetet inom den privata sektorn har beaktats. Om utredningen inte leder till någonting som kan registreras eller ger pensionsrätt, meddelar PSC eller den utredande pensionsanstalten resultatet till VILMA-anstalten, som ger ett beslut i ärendet till pensionsökanden.

Om personen redan får VILMA-pension och ett anställningsförhållande kommer för utredning, görs anställningsutredningen av den pensionsanstalt där arbetet är försäkrat, och samma anstalt ger ett eventuellt beslut om huruvida anställningen ger rätt till pension. Om anställningsutredningen leder till att ett nytt beslut om pensionen måste ges, informerar den anstalt som utrett anställningen VILMA-anstalten om saken, som därefter ger en ny beslutssammanställning i pensionsärendet. Om arbetsgivaren inte har en försäkring, tar PSC hand om anställningsutredningen.

Intyg om arbetsförmåga till myndigheterna i Spanien

Om VILMA-anstalten skall överlämna ett intyg om en persons arbetsförmåga till myndigheten i Spanien, antecknas i intyget på det ställe där pensionens belopp skall anges endast pensionsbeloppet från den privata sektorn.

Juridiska avdelningen

31.12.2003

4

VILMA-BESLUTSSAMMANSTÄLLNINGEN

VILMA-beslutssammanställningen är ett kompilat av pensionsbeslut från olika pensionssystem. Vid beslutsfattandet bevarar varje pensionssystem sin självständighet. VILMA-anstalten ger inte juridiskt beslut om pension enligt ett annat pensionssystem, utan det andra pensionssystemets pensionsbeslut ingår i VILMA-anstaltens beslutssammanställning. Också när VILMA-anstalten avslår pensionsansökan, ger den en beslutssammanställning i ärendet. Varje pensionsanstalt kan i sina pensionsbeslut behålla sina egna innehållsmässiga särdrag. Anvisningarna i detta kapitel om beslutssammanställningen och dess innehåll är riktgivande till sin natur.

Det är ändamålsenligt att dela upp VILMA-beslutssammanställningen i en beslutsdel och en uträkningsdel. Till VILMA-beslutssammanställningen fogas dessutom anvisningar för sökande av ändring samt vid behov en broschyr över den beviljade pensionen samt annat kompletterande material.

4.1

Beslutsdelen

I beslutsmotiveringen anges både faktagrunder och juridiska grunder. Som faktamotivering anges de huvudsakliga orsakerna som ligger till grund för beslutet. Som juridisk motivering anges vilka bestämmelser och föreskrifter beslutet grundar sig på. I fråga om beviljande beslut räcker det med att hänvisa till lagrum som grund. Däremot skall besluten i negativa beslutssammanställningar motiveras individualiserat. I negativa beslut skall också de lagrum beslutet baserar sig på anges.

I beviljande beslutssammanställningar anges i fråga om pensionssystemen inom den offentliga sektorn följande lagrum:

Kommunala pensionssystemet

- Personer födda efter 1.1.1940; KomPL och lagen om införande av KomPL
- år 1939 och tidigare födda personer; KomPL, lagen om införande av KomPL, KTAPL och KPS

Statens pensionssystem

- StPL och StKortPL anges samt i fråga om familjepensioner StFamPL

Juridiska avdelningen

31.12.2003

Kyrkans pensionssystem

- KyPL och StPL anges

Folkpensionsanstalten och StPL

- Lagen om Folkpensionsanstalten och StPL

Beslutssammanställningar som i sig är beviljande kan också innehålla ett avslagsbeslut. Ett exempel på en sådan situation är då pension beviljas och pensionstillväxten för vissa anställningsperioder samtidigt avslås. Avslag som ingår i ett beviljande beslut skall i alla fall alltid motiveras så att orsaken till avslaget samt det lagrum som avslagsbeslutet baserar sig på klart framgår av beslutssammanställningen.

4.1.1

Basuppgifter

I enlighet med nuvarande praxis innehåller beslutsdelen anhängigdatum, den dag beslutet har getts och postats, beslutets diarienummer samt pensionssökandens personuppgifter. I beslutssammanställningen anges när pensionen börjar. Om det i samma beslutssammanställning ingår ett beslut om pension, vars delar börjar vid olika tidpunkt, anges samtliga begynnelse-tidpunkter skilt. När pensionens olika delar börjar vid olika tidpunkt, anges förutom pensionsdelens belopp vid respektive begynnelse-tidpunkt också pensionens totala belopp.

Pensionens belopp anges i euro/månad enligt indexnivån vid pensionens begynnelse-tidpunkt. Om det är fråga om ett beslut där ny pension beviljas utöver en tidigare beviljad VILMA-pension, anges i beslutsdelen både det pensionsbelopp som beviljas genom det nya beslutet och VILMA-pensionernas sammanlagda belopp.

VILMA-anstalten betalar de sammanställda pensionerna på sin betalningsdag. Den dag pensionen betalas ut kan anges i beslutsdelen, men det är inte nödvändigt. När utbetalningstidpunkten anges följer VILMA-anstalten sin egen praxis. Beslutsdelen kunde rimligtvis innehålla också uppgift om pensionens utbetalningsställe.

I sådana fall där sökandens ansökan har avslagits, anges i beslutsdelen de lagrum och moment som tillämpats. När pensionen i beslutet har beviljats i överensstämmelse med ansökan, är det endast de tillämpade bestämmelserna som anges i beslutsdelen. Underskriften kan skrivas maskinellt. I beslutssammanställningen anges dessutom kontaktuppgifter för ytterligare information. Förfrågningar om beslutssammanställningen besvaras i första hand av den pensionsanstalt som gett VILMA-beslutssammanställningen.

Juridiska avdelningen

31.12.2003

4.2 Uträkningen

I uträkningsdelen upprepas pensionstagarens namn och personbeteckning samt datum då beslutet getts. I uträkningsdelen anges också det pensionsgrundande förvärvsarbetet, den pensionsgrundande lönen samt den intjänade pensionen för varje arbete.

Korttidsanställningar enligt KAPL och KoPL samt enligt det offentliga pensionssystemet kan anges genom att notera arbetsåren. Avbrott i förvärvsarbetet enligt det offentliga pensionssystemet kan anges antingen efter respektive anställningsförhållande eller separat i slutet av uträkningsdelen i en punkt där det meddelas att det är fråga om arbete som inte ger rätt till pension.

Årsinkomsten för det sista arbetet, som lönen för återstående tid baserar sig på, specificeras inte i uträkningen. Om samordningen anges i regel endast samordningsavdraget och samtidigt anges vilka andra förmåner än pensionerna som har beaktats vid samordningen.

De tillägg som läggs till pensionen före samordningen (barntillägg och arbetspensionstillägg) anges i uträkningen efter löne- och arbetsinkomststoppgifterna. Sedan antecknas samordningsavdraget i uträkningen och efter det de förhöjningar och minskningar som läggs till efter samordningen (uppskovsförhöjning och förtidsminskning). Efter tilläggen, förhöjningarna till och minskningarna av pensionerna anges i uträkningen den intjänade, samordnade pensionen separat enligt respektive pensionssystem samt pensionernas sammanlagda belopp.

4.2.1 Förvärvsverksamhet

Förvärvsverksamheten anges i uträkningen genom att anteckna arbetsgivarens namn eller verksamheten individualiseras på annat sätt (t.ex. företagaverksamhet). Dessutom anges för andra anställningar än KAPL- och KoPL-arbete samt korttidsanställningar inom den offentliga sektorn uppgift om när arbetet har börjat eller upphört, samt uppgift om den pensionsgrundande lönen enligt index för det år då pensionsbeslutet gavs. I fråga om KAPL-och KoPL-arbete samt korttidsanställningar inom den offentliga sektorn anges arbetsåren, den sammanlagda arbetsförtjänsten samt den intjänade pensionen för arbetet. Uppgifterna om förvärvsverksamheten kan anges i uträkningen så att de är gruppvis rubricerade enligt olika pensionssystem eller anges i kronologisk ordning enligt anställningens eller företagaverksamhetens begynnelse datum.

Juridiska avdelningen

31.12.2003

4.2.1.1

Förvärvsverksamheten grupperad enligt olika pensionssystem

Anställningar och tjänsteförhållanden samt företagaverksamhet anges gruppvis rubricerade enligt olika pensionssystem. Den pensionsanstalt som ger beslutssammanställningen kan ange sina egna uppgifter först. Exempel på rubriker som visar olika pensionssystem är privata sektorns pensioner, statens pensioner, kommunal pension, kyrkans pension och FPA:s personalpension. Förvärvsverksamhet inom den privata sektorn som rubricerats enligt olika pensionssystem kan specificeras vidare enligt pensionslagarna APL, FöPL, KAPL, SjöPL och LFöPL.

I fråga om APL-anställningar anges arbetsgivarens namn och i fråga om KomPL- eller KTAPL-anställningar anges som arbetsgivare kommunen eller något annat medlemssamfund. I fråga om anställningar som omfattats av StPL anges i fribrevsmeddelandet arbetsgivarens namn i den form som namnet förekommer i statens anställningsregister. Den statliga arbetsgivarens namn behöver inte anges som sådant i beslutssammanställningen, utan VILMA-anstalten kan själv bestämma hur saken anges. I Statskontorets egna beslut anges arbetsgivaren som StPL-anställning.

I kyrkans pensionsbeslut anges endast den sista arbetsgivaren, om arbetet har pågått utan avbrott. Inte heller i VILMA-beslutssammanställningarna är det i dessa fall nödvändigt att ange arbetsgivarens namn.

Avbrott i offentliga sektorns anställningar (exempelvis tjänstledighet) kan anges under anställningen i fråga eller alternativt i slutet av uträkningsdelen i den punkt där det finns uppgift om anställningstid som inte är pensionsgrundande. Om avbrotten antecknas direkt under anställningen i fråga, kan avbrottstiderna anges på det sätt som de är införda i den offentliga sektorns pensionsanstalts eget register. Då kan en del av avbrottstiden vara sådan tid som tillgodoräknas som pensionsberättigande tid.

I fråga om KAPL- och KoPL-anställningar anges inte arbetsgivarens namn. Inte heller i fråga om offentliga sektorns korttidsanställningar anges arbetsgivarens namn.

Som anställningstid anges den dag anställnings- eller tjänsteförhållandet eller företagaverksamheten har börjat och upphört. Om KAPL- och KoPL-löner samt offentliga sektorns korttidsanställningar anges endast de år som arbetet hänförs till. Som pensionsgrundande lön anges pensionslönen och anställningslönen i euro per månad och varje lönebelopp som tjänats in enligt KAPL och KoPL samt i den offentliga sek-

Juridiska avdelningen

31.12.2003

torns korttidsanställningar anges som en enda summa i euro enligt index för det år då pensionen börjar. Lönerna för KAPL-, KoPL- samt för den offentliga sektorns korttidsanställningar kan alternativt också anges så att de specificeras årsvis.

De pensionsgrundande lönerna för den sista anställningen anges inte särskilt i uträkningen. Om sökanden vill ha närmare uppgifter om hur lönen för den återstående tiden har beräknats, kan han få uppgifter från VILMA-anstalten. I fältet för pensionsuppgifter antecknas det intjänade fribrevet för respektive förvärvsverksamhet samt den intjänade pensionen för återstående tid på basis av det sista arbetet.

4.2.1.2

Förvärvsverksamheten i kronologisk ordning

Anställnings- och tjänsteförhållanden samt företagarkerksamhet kan i uträkningen alternativt anges i kronologisk ordning från det äldsta till det nyaste anställnings- eller tjänsteförhållandet eller företagarkerksamheten, utgående från begynnelse datumet. Om statens, kyrkans eller kommunens arbete inkluderar s.k. grund-fribrev, anges de som ett enda belopp utgående från det första fribrevets begynnelse datum.

I fråga om den privata sektorns, kommunens och kyrkans anställningar anges arbetsgivarens namn. För den statliga anställningens del kan man i stället för arbetsgivarens namn anteckna i uträkningen statsanställning och för företagarkerksamhetens del anteckna företagarkerksamhet. Om den offentliga sektorns arbete innehåller perioder med avbrott, kan de anges efter detta arbete enligt anvisningarna i punkt 4.2.1.1.

Den pensionsgrundande tiden, den pensionsgrundande arbetsförtjänster eller lönen för KAPL-, KoPL- eller den offentliga sektorns korttidsanställningar samt den intjänade pensionen antecknas enligt anvisningarna i punkt 4.2.1. I fråga om KAPL- och KoPL-arbete samt den offentliga sektorns korttidsanställningar antecknas de år då arbetet har utförts separat som pensionsgrundande tid samt lönen under respektive år som en enda summa, uppräknad enligt indexnivån för det år då pensionen börjar. Uppgifterna om KAPL-, KoPL- och korttidsarbetet kan anges i kronologisk ordning som separata belopp efter anställningsuppgifterna.

4.2.2

Barntillägg och arbetspensionstillägg

Beloppen på de fribrev och pensioner med återstående tid som angivits i arbetsförtjänstuppgifterna räknas ihop. Efter de sammanräknade pensionernas summa antecknas barntillägg och arbetspensionstillägg

Juridiska avdelningen

31.12.2003

separat utan att specificera till vilken pension och pensionssystem de hänför sig till.

4.2.3

Samordningen

I beslutssammanställningens uträknings- eller beslutsdel anges vilka SOLITA-förmåner som har beaktats vid samordningen förutom pensionerna. Dessutom anges samordningsavdragets belopp. Att ange samordningsgränsen eller samordningsgrunden brukar i allmänhet inte utan ytterligare förklaringar ge pensionstagaren någon klar bild av hur pensionen har beräknats. Dessutom kan samordningsgränsen i den offentliga sektorns pension och gränsen i den privata sektorns pension vara olika stora, vilket ytterligare kan göra pensionsberäkningen svårbegriplig. Eftersom beslutssammanställningarna i övrigt också ofta blir långa och svårförklarliga, kan man inte mera lägga till extra förklaringar för att göra samordningen mera lättfattlig.

4.2.4

Uppskovsförhöjning och förtidsminskning

Efter samordningsavdraget anges i uträkningen eventuellt uppskovsförhöjnings- eller förtidsminskningsbelopp. Uppskovs- eller förtidsminskningsmånaderna behöver inte anges särskilt.

4.2.5

Sammandrag

Efter anteckningen av arbetsförtjänstuppegifterna samt de nämnda förhöjningarna till och minskningarna av pensionen är det skäl att i uträkningen göra ett sammandrag, där de samordnade pensionsbeloppen anges separat för den privata sektorn, för staten, kommunen, evangelisk-lutherska kyrkan samt för FPA:s personalanställningar. Som slutresultat av sammandraget anges det sammanlagda beloppet av de samordnade pensionerna.

4.2.6

Förvärvsverksamhet som inte ger rätt till pension

I slutet av uträkningsdelen anges förvärvsverksamhet som inte ger rätt till pension. I denna punkt kan de anställningar som inte är pensionsberättigande specificeras enligt olika lagar, när också arbetsförtjänstuppegifterna har angetts enligt olika pensionssystem. När arbetsförtjänstuppegifterna har angetts i kronologisk ordning, utgående från anställnings- eller tjänsteförhållandets eller företagaverksamhetens begyn-

Juridiska avdelningen

31.12.2003

nelsetidpunkt, kan också förvärvsverksamhet som inte är pensionsberättigande anges i kronologisk ordning.

De uppgifter som anges om anställningar som inte är pensionsberättigande är den dag anställningsförhållandet började och upphörde, förutsatt att dessa uppgifter är tillgängliga, samt arbetsgivarens namn såsom tidigare har nämnts i samband med angivningen av löneuppgifter. Med en fras anges också orsaken till att förvärvsverksamheten inte ger rätt till pension samt det lagrum som beslutet baserar sig på.

Abrott i offentliga sektorns anställningsförhållande kan anges antingen efter anställningen i samband med löneuppgifterna eller alternativt i slutet av uträkningen som anställningstid som inte ger rätt till pension. I registret antecknas avbrottsperioderna, utgående exempelvis från den dag tjänstledigheten började. Trots det kan en del av avbrottstiden räknas till godo som pensionsberättigande tid när pensionen fastställs. Om avbrotten anges utan samband med den anställning det är fråga om i en punkt där all förvärvsverksamhet som inte är pensionsberättigande räknas upp, skall som avbrottstid antecknas endast den tid som inte räknas till godo som pensionsberättigande tid. Dessutom anges orsaken till varför avbrottstiden inte ger rätt till pension.

4.3

Anvisningar för sökande av ändring och bilagor

Till beslutssammanställningen fogas anvisningar för sökande av ändring. Som bilaga till sammanställningen kan till pensionstagaren också skickas kompletterande material, som gäller pensionen och där det förklaras närmare hur pensionen bestäms och under vilka förutsättningar pensionen beviljas.

4.4

Beslutssammanställningen i specialfall

När VILMA är i kraft kan det uppstå situationer där VILMA-pensionerna börjar vid olika tidpunkt och där VILMA-anstalten således skall ge två eller flera beslut, som gäller samma pensionsslag. Exempel på sådana situationer är när pensionstagaren får ålderspension vid sänkt pensionsålder enligt ett eller flera, men inte alla pensionssystem.

Också pensionen för den som söker deltidspension kan börja vid olika tidpunkt från olika pensionssystem. Situationer där deltidspensionen betalas från två eller flera olika pensionssystem omfattas emellertid inte av VILMA-förfarandet och i dess fall ges besluten om pensionerna som börjar vid olika tidpunkt av skilda pensionsanstalter.

Juridiska avdelningen

31.12.2003

Dessa situationer gäller pensioner av samma slag som börjar vid olika tidpunkt. VILMA-beslutssammanställningen kan också gälla pensioner av olika slag, som börjar samtidigt. Ett exempel på en sådan situation är när sökanden beviljas ålderspension vid sänkt pensionsålder från ett system och enligt sin ansökan beviljas förtida ålderspension som börjar vid samma tidpunkt från ett annat system.

4.4.1

Pensioner av samma slag från olika tidpunkt

När pensionsåldern är olika i olika pensionssystem och pensionssökanden inte vill ta ut sin pension från det andra systemet som förtida ålderspension, så att den börjar samtidigt med den ålderspension som har lägre pensionsålder, ges besluten om pensionerna separat. Det första beslutet - om det innehåller pension från endast ett system - är inte en VILMA-beslutssammanställning, utan då är det fråga om ett vanligt pensionsbeslut. När pensionen från det andra systemet beviljas från en senare tidpunkt, är det andra beslutet en VILMA-beslutssammanställning. I denna beslutssammanställning anges, förutom beloppet på den pension som beviljas genom detta beslut, också det sammanlagda beloppet av pensionen som beviljas genom detta beslut och den tidigare beviljade pensionen. I beslutssammanställningens uträkningsdel upprepas inte uträkningen av pensionen som beviljats genom det första beslutet, utan i sammanställningens uträkningsdel tar man endast med uträkningen av den nya pensionen.

När ny pension beviljas görs en samordning som kan inverka på det pensionsbelopp som beviljats tidigare. I sådana fall är det skäl att göra ett sammandrag i slutet av uträkningsdelen, där beloppet av den samordnade pensionen enligt respektive pensionssystem anges. I beslutsdelen är det dessutom skäl att nämna att rätten att söka ändring i beslutet gäller endast pension som beviljats genom detta beslut eller samordningen av pensionerna, och alltså inte grunderna för den pension som beviljats genom det tidigare beslutet.

4.4.2

Pensioner av olika slag som börjar från samma tidpunkt

Pensionssökanden kan i en och samma ansökan söka både ålderspension enligt ett eller flera pensionssystem, som har sänkt pensionsålder och förtida ålderspension från ett annat system. Om den förtida ålderspensionen i ansökan är avsedd att börja från samma tidpunkt som ålderspensionen utan förtidsminskning, är det ändamålsenligt att sökanden får bara en beslutssammanställning, som innehåller både den förtida ålderspensionen och den ålderspension som inte är förtidsminskad. Även om besluten ges genom samma beslutssammanställning, skall de olika pensionsslagen anges i uträkningen var för sig. I

Juridiska avdelningen

31.12.2003

beslutssammanställningens beslutsdel behöver den förtida ålderspensionens och ålderspensionens belopp inte specificeras, utan i beslutsdelen räcker det med att ange pensionernas sammanlagda belopp.

Tillvidare är det i praktiken inte möjligt för alla pensionsanstalter att genom ett enda beslut besluta om olika pensionslag. Därför kan beslut om förtida ålderspension och ålderspension ges separat också när pensionerna börjar från samma tidpunkt.

4.5

Särdrag i de olika pensionslagen

4.5.1

Invalidpensionerna

I beslutsdelen om invalidpension anges, förutom de tidigare nämnda uppgifterna, dessutom för hur lång tid pensionen har beviljats. Om det är fråga om rehabiliteringsstöd som beviljats för viss tid, antecknas i beslutsdelen den dag pensionen upphör. I annat fall har pensionen beviljats tillsvidare. I beslutsdelen eller uträkningsdelen anges också den dag arbetsförmågan börjat samt i fråga om KAPL-pension när sjukdomen börjat.

I beslutssammanställningen informeras om pensionstagarens anmälingsskyldighet, om pensionstagaren börjar förvärvsarbete eller återfår sin arbetsförmåga. Av beslutssammanställningen av rehabiliteringsstödet eller av de kompletterande bilagorna bör också framgå på vilket sätt pensionstagaren kan ansöka om fortsatt pension.

I fråga om avslagsbeslut beträffande invalidpension skall VILMA-anstalten på samma sätt som i fråga om övriga avslagsbeslutssammanställningar ange de lagrum som tillämpats för alla de pensionsystems del som omfattas av VILMA-förfarandet. VILMA-anstalten kan följa sin egen praxis när den avfattar beslutstexten.

I beslutssammanställningar där den offentliga sektorns pensionsanstalt har tillämpat den yrkesbaserade invaliditetsdefinitionen och fribrevens belopp inom den privata sektorn är mer än tre gånger så stort som gränobeloppet enligt APL, anges att den offentliga sektorns VILMA-anstalt har bett om en bedömning av sökandens arbetsförmåga från den privata sektorns pensionsanstalt.

Juridiska avdelningen

31.12.2003

4.5.2

Slutligt beslut efter förhandsbeslut om delinvalidpension eller individuell förtidspension

Vid ikraftträdelseskedet avgörs frågan om huruvida pensionen som beviljas från olika system är VILMA-pension eller inte enligt den dag pensionsansökan blir anhängig. Om ansökan gäller pension som i övrigt uppfyller villkoren för VILMA och ansökan har blivit anhängig före 1.1.2004, beviljas pensionen inte som VILMA-pension. Om ansökan däremot har blivit anhängig 1.1.2004 eller senare, tillämpas VILMA-bestämmelserna på pensionen.

Pensionssökanden har rätt att ansöka om ett förhandsbeslut om huruvida han uppfyller villkoren om arbetsförmåga och rätt till återstående tid för individuell förtidspension eller för invalidpension, som beviljas som delinvalidpension. Förhandsbeslutet är bindande för pensionsanstalten, om pensionsansökan på grundval av detta beslut lämnas in inom nio månader eller inom en av arbetsgivaren och arbetstagaren avtalad längre tid från det att beslutet vunnit laga kraft.

Innan VILMA-bestämmelserna trädde i kraft kan sökanden ha fått förhandsbeslut om delinvalidpension eller individuell förtidspension från två eller flera pensionssystem skilt. Även om förhandsbeslutet har getts innan VILMA trädde i kraft, kan ansökan om den slutliga pensionen bli anhängig först när VILMA-bestämmelserna har trätt i kraft och då kan den slutliga pensionen alltså vara VILMA-pension.

När sökanden i dylika fall har fått förhandsbeslut från två eller flera pensionssystem skilt och den slutliga pensionen trots allt beviljas endast från ett system, är det skäl att i det slutliga pensionsbeslutet klart och tydligt ange att det är fråga om pension enligt alla de system, som gett förhandsbeslut i fråga om pensionen.

4.5.3

Familjepension

VILMA-bestämmelserna tillämpas inte vid beslut om familjepension när förmånslåtarens var pensionerad vid sin död och hans egen pension inte var VILMA-pension. Däremot omfattar VILMA-förfarandet sådana fall, där förmånslåtarens fick VILMA-pension eller där förmånslåtarens inte var pensionerad.

I beslutssammanställningen om familjepension anges, antingen i beslutsdelen eller i uträkningsdelen, förutom de tidigare nämnda uppgifterna också förmånslåtarens dödsdag. I beslutsdelen kan efterlevandepensionens och barnpensionernas totala belopp samt familjepensionens begynnelsepunkt anges. När familjepensionen inte

Juridiska avdelningen

31.12.2003

baserar sig på förmånslåtarens egen pension, antecknas i uträkningsdelen en uträkning av förmånslåtarens egen pension. I uträkningsdelen anges dessutom fördelningen av familjepensionen mellan de olika förmånstagarna, familjepensionen enligt de olika pensionssystemen och minskningen till följd av samordningen samt beloppet av den samordnade familjepensionen till varje förmånstagare. I beslutssammanställningen om familjepensionen anges också när samordningen av pensionerna har gjorts.

4.5.4

Beslut om rehabiliteringspenning

VILMA-förfarandet medför inga förändringar i besluten om rehabiliteringspenning, eftersom man redan tidigare har tillämpat den s.k. principen om sista anstalt på dem.

4.6

Oregistrerade tilläggsförmåner

Utöver sin rätt till pension enligt arbetspensionslagarna kan pensionsökanden dessutom ha rätt till oregistrerad tilläggsförmån som ansluter sig till något anställningsförhållande. Oregistrerade tilläggsförmåner har i allmänhet skötts av livförsäkringsbolag eller pensionsstiftelser eller pensionskassor. Sådana icke-formbundna tilläggs pensionsarrangemang kan inte skötas av pensionsförsäkringsbolag.

Beslut om oregistrerade tilläggsförmåner ges numera separat, även om tilläggsskyddet har ordnats i samma pensionsstiftelse som den lagstadgade arbetspensionsförsäkringen. Denna praxis påverkas inte av VILMA-systemet. Också när VILMA har trätt i kraft får således den som ansöker om pension och har rätt till frivillig tilläggsförmån utöver sin rätt till lagstadgad arbetspension ett separat beslut om arbetspensionen och ett annat om den frivilliga tilläggsförmånen.

Juridiska avdelningen

31.12.2003

5

UTBETALNING AV PENSIONEN

Till VILMA-anstaltens uppgifter hör utbetalning av pensionerna enligt beslutssammanställningen och övriga uppgifter som ankommer på pensionsanstalten i samband med pensionerna.

5.1

Pensionens utbetalningstid

VILMA-anstalten betalar VILMA-pensionen i sin helhet enligt sitt eget system på pensionens utbetalningsdag.

5.2

Faktorer som inverkar på pensionens belopp vid betalningen

5.2.1

Förskottsinnehåll och källskatt

VILMA-anstalten skall innehålla förskottsskatt på den skattepliktiga totalpensionen. VILMA-systemet medför inga ändringar i förskottsinnehållningen.

En del av pensionsdelarna i VILMA-beslutssammanställningen kan vara befriade från källskatt och en del åter inte. I fråga om offentliga sektorns anställningar kan dessutom en del av pensionen vara skattefri och en del inte. Skillnaden beror på de skatteavtal som ingåtts med olika länder. I sådana situationer skall skatten innehållas separat för den privata och offentliga sektorns del.

5.2.2

Kvittning av överbetald förmån från VILMA-pensionen

Återkrav av förmån som betalats utan grund beskrivs närmare i kapitel 7. När det har beslutats att förmån som betalats utan grund skall återkrävas, sköter VILMA-anstalten återkravet. Återkravet sker antingen genom kvittning av det överbetalda beloppet mot framtida pensionsrater eller genom att skicka en bankgiroblankett till den försäkrade. Både kvittningen och återkravet sker mot totalpensionen. De övre gränslöppen vid kvittning av överbetald pension ändras inte på grund av VILMA-förfarandet.

Juridiska avdelningen

31.12.2003

5.2.3

Indrivning av LFöPL- och FöPL-försäkringspremie

Också den offentliga sektorns pensionsanstalt kan i egenskap av VILMA-anstalt bli tvungen att på företagarens pensionsanstalts vägnar driva in försäkringspremier som företagaren lämnat obetalda. Om pensionssökanden har obetalda FöPL- eller LFöPL-försäkringspremier, finns det en anteckning, en betalningsstörningskod i PSC:s register. I så fall skall VILMA-anstalten skicka en utredningsbegäran om saken till den sista anstalten inom den privata sektorn eller till LPA, om det är fråga om försäkringspremier enligt LFöPL. Den sista anstalten inom den privata sektorns pensionssystem eller LPA meddelar VILMA-anstalten beloppet på de försäkringspremier som skall drivas in. VILMA-anstalten driver månatligen in de obetalda försäkringspremierna på 1/3 av LFöPL/FöPL-pensionens nettobelopp och betalar det indrivna beloppet på överens-kommet sätt till LFöPL/FöPL-anstalten.

5.3

Betalning till annan än pensionstagaren själv

Olika pensionsanstalter har olika praxis när det gäller betalning av pension retroaktivt. Pension enligt APL- och FöPL-tilläggskyddet betalas inte till sjukförsäkringsfonden.

En del pensionsanstalter ger ett beslut om betalning av den innehållna pensionsdelen, andra åter inte. VILMA medför inga ändringar i detta, utan VILMA-anstalten kan fortfarande följa sin tidigare praxis.

I PSC:s cirkulär A 13/2003 finns närmare anvisningar om utbetalning av pension till annan än pensionstagaren själv.

5.3.1

Utbetalning till arbetsgivaren

När pensionsanstalten har beviljat arbetstagaren invalidpension retroaktivt och arbetsgivaren har för samma tid betalat arbetstagaren sjuktidslön, betalas VILMApensionen för denna tid på ansökan till arbetsgivaren, likväl högst till det belopp som utbetalts i lön för samma tid. Pensionen utbetalas inte till arbetsgivaren till den del den skall betalas till sjukförsäkringsfonden och inte heller när arbetsgivaren med stöd av någon annan lag har fått ersättning för den lön som han betalt ut.

I sådana fall sker betalningen till arbetsgivaren mot totalpensionen. Då kan, exempelvis pension som tjänats in för förvärvsarbete inom den privata sektorn betalas på arbetsgivarens ansökan till arbetsgivaren inom den offentliga sektorn. På motsvarande sätt kan en del av pensi-

Juridiska avdelningen

31.12.2003

onen enligt det offentliga pensionssystemet betalas på arbetsgivarens ansökan till den privata sektorns arbetsgivare.

Om pensionen innehåller en heffektiv FöPL- eller LFöPL-del, betalas denna del inte till arbetsgivaren.

Om arbetsgivaren betalar eller har betalat arbetslön åt en arbetstagare som får rehabiliteringspenning eller invalidpension inklusive rehabiliteringstillägg, kan arbetsgivaren få både rehabiliteringsklientens retroaktiva pension och framtida pension som ersättning för den utbetalda lönen.

5.4

Utbetalning till utlandet

Pensionen kan i sin helhet betalas till utlandet.

5.5

Dröjsmålsförhöjning

Vid behov beslutar VILMA-anstalten själv om betalning av dröjsmålsförhöjning. Kostnaderna för dröjsmålsförhöjningen fördelas inte på andra, utan VILMA-anstalten står själv för kostnaderna.

Juridiska avdelningen

31.12.2003

6 ÄNDRINGAR I BEVILJAD VILMA-PENSION

6.1 Omräkning av pensionens belopp

Beloppet på en löpande VILMA-pension kan komma att omräknas när ny pension läggs till den löpande pensionen eller när pensionen samordnas på nytt, när full invalidpension ändras till delinvalidpension eller delinvalidpension ändras till full invalidpension eller när individuell förtidspension börjar betalas till beloppet av delpension eller när individuell förtidspension till beloppet av delpension börjar betalas till fullt belopp. Pensionens belopp kan också förändras när pensionen ändras till ett annat pensionsslag.

VILMA-anstalten sköter uppgifterna i samband med omräkningen av pensionens belopp och ger en beslutssammanställning i ärendet eller meddelar pensionstagaren om ändringen av beloppet.

6.2 Ny samordning

Egen pension

VILMA-anstalten gör vid behov en ny samordning av den VILMA-pension som den beviljat. Ny samordning görs när pensionstagaren beviljas ny pension eller någon annan förmån som skall beaktas i samordningen, till exempel dagpenning, ersättning eller livränta. Ny samordning görs också när pensionens eller någon annan förmåns belopp som beaktats vid samordningen ändras, till exempel på grund av besvär, rättelse eller omräkning.

I samband med den nya samordningen utreder VILMA-anstalten vilka andra ersättningar och pensioner pensionstagaren får och deras belopp och gör sedan den nya samordningen och ger en ny beslutssammanställning om saken. Ny samordning inverkar alltid också på samordningen av tilläggsskyddet enligt den offentliga sektorns pensionssystem. Var och en av den offentliga sektorns pensionsanstalter samordnar själv sin pension enligt tilläggsskyddet. Om således VILMA-beslutssammanställningen inkluderar pension enligt tilläggsskyddet från den offentliga sektorns pensionssystem, begär VILMA-anstalten uppgifter från respektive anstalt om det på nytt samordnade tilläggsskyddet. Se närmare om samordning i cirkulär A 29/93.

Juridiska avdelningen

31.12.2003

Familjepension

Familjepensionen samordnas på nytt, om förmånstagaren beviljas ny grundfamiljepension eller primär familjepension efter samma förmåns-låtare, eller när den primära pensionens belopp förändras av någon annan orsak än indexjustering. Ny samordning görs också om antalet förmånstagare för familjepensionen förändras eller om förmånstagaren beviljas familjepension enligt arbetspensionslagarna som betalas från ett annat land. Också i fråga om familjepension kan det hända att familjepensionen måste samordnas på nytt till följd av besvär. Se närmare i cirkulär A 29/93 om samordning av familjepension.

6.3

Pensionsjämkning och ny pensionsjämkning

Beloppet på efterlevandepensionen för en make kan förändras till följd av pensionsjämkning eller ny pensionsjämkning. Den efterlevande maken får efterlevandepension utan pensionsjämkning när familjen har minderåriga barn som är berättigade till familjepension. I sådana fall pensionsjämkas efterlevandepensionen först när det yngsta barnet fyller 18 år. Också när det inte finns några minderåriga barn i familjen får den efterlevande ojämkad familjepension som begynnelsepension, förutsatt att den efterlevande maken är under 65 år vid förmånslåtarens död och inte uppbär egen arbetspension. I sådana fall pensionsjämkas efterlevandepensionen från början av den sjunde kalendermånaden närmast efter förmånslåtarens död.

Om den efterlevande maken inte uppbär egen pension vid tidpunkten för pensionsjämkningen, görs pensionsjämkningen på basis av den efterlevandes beräknade pension eller, på den efterlevandes ansökan, enligt de faktiska förvärvsinkomsterna. När pensionsjämkningen har gjorts på basis av den beräknade pensionen, pensionsjämkas pensionen på nytt när den efterlevande maken beviljas egen pension. Om pensionsjämkningen har gjorts på basis av de faktiska förvärvsinkomsterna enligt den efterlevandes ansökan, kan efterlevandepensionen pensionsjämkas på nytt med två års mellanrum ända tills den efterlevande maken beviljas egen pension.

VILMA-anstalten har till uppgift att pensionsjämkka efterlevandepensionen samt att vid behov göra en ny pensionsjämkning och ge en ny beslutssammanställning. Se närmare i cirkulär A 11/90 om pensionsjämkning.

6.4

När betalningen avbryts

Utbetalningen av invalidpension, individuell förtidspension och arbetslöshetspension kan avbrytas. Utbetalningen av deltidspension avbryts

Juridiska avdelningen

31.12.2003

inte, utan deltidspensionen upphör när villkoren för deltidspensionen inte längre uppfylls.

När utbetalningen av invalidpensionen och individuell förtidspension avbryts

Utbetalningen av både den privata och offentliga sektorns invalidpension kan avbrytas om pensionstagaren börjar arbeta. Invalidpensionen kan avbrytas antingen tillsvidare eller för viss tid och avbrottet bör inte räcka mer än ett år.

Om utbetalningen av invalidpensionen har avbrutits och den senare skall dras in, dras pensionen in från den dag utbetalningen avbröts.

När invalidpensionen avbryts ger VILMA-anstalten en överklagbar beslutssammanställning i saken och ser till att pensionen avbryts. VILMA-anstalten behöver inte förhandla om saken med fribrevs-anstalterna.

Om pensionen har avbrutits tillsvidare, ges en ny överklagbar beslutssammanställning om att utbetalningen av pensionen återupptas och att den tidigare pensionen betalas ut. I det fall att invalidpensionen har avbrutits för en viss tid, fortsätter utbetalningen av pensionen efter avbrottstidens utgång som tidigare och det behöver inte ges något beslut om saken.

Avgörandet mellan indragning, avbrytning och arbetsprövning fattas från fall till fall utgående från en helhetsbedömning. VILMA-anstalten skall vid sitt avgörande beakta, bl.a. anställningstidens längd, om det är fråga om arbetsprövning eller klart fråga om en tidsbegränsad anställning, vad för slags förvärsverksamhet pensionstagaren eventuellt haft tidigare under pensionstiden, vad för slags sjukdom och vilket arbetsförtjänstbelopp det är fråga om.

Utbetalningen av individuell förtidspension avbryts och pensionen lämnas vilande, om pensionstagaren börjar arbeta och lönen överstiger 3/5 av den pensionsgrundande lönen.

När utbetalningen av arbetslöshetspension avbryts

Utbetalningen av arbetslöshetspension avbryts från nästa möjliga betalningstidpunkt, om den som får arbetslöshetspension börjar förvärvsarbeta och förtjänar per månad minst 2 x gränsbeloppet enligt APL, eller om pensionstagaren avsägar sig erbjudet arbete eller om han på grund av utlandsvistelse eller annan motsvarande orsak inte kan ta emot arbete.

Juridiska avdelningen

31.12.2003

VILMA-anstalten avbryter utbetalningen av arbetslöshetspensionen efter det att den har fått kännedom om de grunder som leder till att pensionen avbryts. Vid avbrytningstidpunkten skall grunderna för avbrytandet fortfarande existera. I kapitel 7 redogörs för återindrivning av pensionsbelopp som eventuellt betalats utan grund. I cirkulär A 23/2001 finns också anvisningar om avbrytande av arbetslöshetspension. Anvisningarna om arbetslöshetspension förnyas och ges ut på våren 2004.

6.5

Indragning av VILMA-pension

Invalidpension

Invalidpensionen dras in, om invalidpensionstagaren anses ha åter-fått sin arbetsförmåga i sådan grad att han inte längre kan betraktas som arbetsoförmögen på det sätt som avses i arbetspensionslagarna. Indragning av pensionen övervägs om invalidpensionstagarens lön överstiger den tillåtna gränsen av den pensionsgrundande lönen.

VILMA-anstalten gör en uppskattning av pensionsindragningen och ger en överklagbar beslutssammanställning om saken. Det behövs ingen förhandling med fribrevsanstalterna om indragningen. I det fall att en avbruten invalidpension senare skall dras in, dras pensionen in från den tidpunkt då pensionen avbröts. VILMA-anstalten ger en beslutssammanställning om saken.

Arbetslöshetspension

VILMA-anstalten beslutar om indragning av arbetslöshetspensionen och drar in den, om utbetalningen av arbetslöshetspensionen har varit avbruten och pensionstagaren inte söker ny utbetalning av pensionen inom ett år från det att pensionen avbröts.

Deltidspension

VILMA-anstalten beslutar om deltidspensionen skall dras in och anstalten drar in den när villkoren för deltidspensionen inte längre uppfylls. Om deltidspension har beviljats samtidigt från flera olika pensionsystem, är dessa deltidspensioner inte VILMA-pensioner och varje pensionsanstalt sköter indragningen av sin deltidspension för egen del.

Juridiska avdelningen

31.12.2003

6.6

När avbruten och indragen pension utbetalas på nytt

Ny utbetalning av avbruten VILMA-invalidpension, -individuell förtidspension och -arbetslöshetspension sköts av VILMA-anstalten när förutsättningarna för ny utbetalning är uppfyllda. Eftersom det här är fråga om utbetalning av redan beviljad pension, behöver VILMA-anstalten inte heller när det gäller ny utbetalning av invalidpension eller individuell förtidspension förhandla med fribrevsanstalterna.

Också i fråga om VILMA-deltidspension som dragits in ger VILMA-anstalten ett beslut om ny utbetalning av pensionen, om den som tidigare fått deltidspension har ett arbete som under de följande 6 månaderna närmast efter indragningen ändras till ett deltidsarbete, som uppfyller villkoren för deltidspension.

6.7

När ny pension läggs till VILMA-pensionen

Ny pension kan komma att läggas till den beviljade VILMA-pensionen i situationer, där ålderspension har beviljats från ett annat pensionssystem vid lägre pensionsålder och pensionsåldern enligt ett annat system har uppnåtts. Då ger VILMA-anstalten en ny beslutssammanställning av pensionen, inklusive den senast beviljade pensionen.

Begränsningsbestämmelsen

Om begränsningsbestämmelsen har tillämpats när invalidpensionen fastställdes, skall det finnas en anteckning om detta på VILMA-anstalten, för att denna pensionsdel i sinom tid skall läggas till ålderspensionen. När invalidpensionen ändras till ålderspension, lägger VILMA-anstalten till ålderspensionen den pensionsdel som tjänats in för det anställningsförhållande som begränsningsbestämmelsen har tillämpats på.

6.8

När pensionen ändras till pension av annat slag

När VILMA-pensionen ändras till ett annat pensionsslag, sköter VILMA-anstalten vid behov avgivandet av beslutssammanställningen.

6.8.1

När invalidpension ändras till ålderspension

Invalidpensionen ändras till ålderspension när pensionstagaren når pensionsåldern. I sådana fall ges det i allmänhet inte något särskilt beslut om ålderspension, utan utbetalningen av pensionen fortsätter

Juridiska avdelningen

31.12.2003

som förut, men under en annan benämning. VILMA-anstalten ser till att pensionerna enligt olika pensionssystem ändras till ålderspension vid den pensionsålder som gäller för respektive pensionssystem (se närmare punkt 3.6).

Ett separat beslut om ålderspension ges bara i situationer, där ålderspensionen skall utökas med den pensionsdel som lämnats bort från invalidpensionen på grund av begränsningsbestämmelsen. I sådana fall är det VILMA-anstalten som ger beslutssammanställningen om ändring av invalidpensionen till ålderspension.

Om invalidpensionstagaren får pension med återstående tid från två eller flera pensionssystem, har VILMA-förfarandet inte tillämpats när invalidpensionen fastställdes. Då tillämpas VILMA-förfarandet inte heller på ålderspensionen.

6.8.2

När delinvalidpension ändras till full invalidpension eller när full invalidpension ändras till delinvalidpension

Delinvalidpension ändras till full invalidpension, om pensionstagarens arbetsförmåga på basis av en ny ansökan kan bedömas vara nedsatt med minst 3/5. Beslut om saken ges av VILMA-anstalten. Om emellertid fribrevens sammanlagda belopp från den privata sektorn är mer än tre gånger så stort som gränobeloppet enligt APL och VILMA-anstalten är den offentliga sektorns pensionsanstalt, som har tillämpat den yrkesbaserade invaliditetsdefinitionen, ber den offentliga sektorns VILMA-anstalt om en bedömning av sökandens arbetsförmåga från den sista pensionsanstalten inom den privata sektorn.

I cirkulär A 27/94 beskrivs närmare hur egentlig invalidpension ändras till delinvalidpension. I samma cirkulär finns också tillämpningsanvisningar för situationer, där individuell förtidspension börjar betalas till beloppet av delpension.

6.8.3

När delinvalidpension ändras till arbetslöshetspension

Delinvalidpension kan ändras till arbetslöshetspension på ansökan och VILMA-anstalten ger en beslutssammanställning om ändringen. I cirkulär A 23/2001 finns anvisningar om hur delinvalidpension ändras till arbetslöshetspension.

Juridiska avdelningen

31.12.2003

6.8.4

När arbetslöshetspension ändras till pension av annat slag

I cirkulär A 23/2001 finns anvisningar om hur arbetslöshetspension ändras till pension av annat slag. I detta kapitel redogörs för de faktorer som skall beaktas vid VILMA-förfarandet när arbetslöshetspension ändras till pension av annat slag.

När arbetslöshetspension skall beviljas och arbetslöshetspensionen innehåller återstående tid från flera pensionssystem (även vilande återstående tid), tillämpas inte VILMA-bestämmelserna. Då tillämpas VILMA-förfarandet inte heller på pension som beviljas senare och varje pensionsanstalt ger således varsitt beslut om den nya pensionen.

6.8.4.1

Arbetslöshetspension till ålderspension

Arbetslöshetspensionen ändras till ålderspension när pensionsåldern är uppnådd. I situationer, där invalidpensionen innehåller vilande återstående tid avviker den offentliga och privata sektorns praxis från varandra. När arbetslöshetspensionen börjar ger den offentliga sektorns pensionsanstalter, med undantag av Statskontoret, beslut om enbart arbetslöshetspensionen och ger senare ett separat beslut om ålderspensionen. Däremot fastställer den privata sektorns pensionsanstalter och Statskontoret både arbetslöshetspensionens och ålderspensionens belopp genom ett och samma beslut. VILMA medför inga andra ändringar i denna praxis än, att när den offentliga sektorns pensionsanstalt fungerar som VILMA-anstalt ger den en VILMA-beslutssammanställning av ålderspensionen med tillägg av den återstående tidens pensionsdel.

Om den som får arbetslöshetspension ansöker om förtida ålderspension, drar VILMA-anstalten in arbetslöshetspensionen från den tidpunkt då den förtida ålderspensionen börjar och ger en beslutssammanställning om saken. Sådana fall är dock ytterst sällsynta.

6.8.4.2

Arbetslöshetspension till invalidpension

Om VILMA-invalidpensionstagaren blir långvarigt arbetsoförmögen och söker invalidpension, behandlas invaliditetsärendet av VILMA-anstalten. I sådana fall kan inte den offentliga sektorns yrkesbaserade invaliditetsdefinition tillämpas, så det behövs ingen förhandling, även om VILMA-anstalten är en pensionsanstalt inom den offentliga sektorn och pensionens belopp inom den privata sektorn är mer än tre gånger så stort som gränobeloppet enligt APL. VILMA-anstalten avgör invaliditetsärendet och ger vid behov en beslutssammanställning i ärendet.

Juridiska avdelningen

31.12.2003

6.8.5

När deltidspension ändras till pension av annat slag

När deltidspensionen ändras till pension av annat slag ger VILMA-anstalten en beslutssammanställning i ärendet.

Juridiska avdelningen

31.12.2003

7

ÅTERKRAV AV PENSION

Enligt alla de pensionssystem som omfattas av VILMA-förfarandet skall förmåner återkrävas om de betalats utan grund. Utbetalaren kan emellertid delvis eller helt avstå från återkrav, om utbetalningen av förmånen utan grund inte kan anses vara en följd av förmånstagarens eller hans företrädares svikliga förfarande eller om det belopp som skall krävas tillbaka är obetydligt. Återkravsbeloppet är obetydligt när indrivningskostnaderna är större än återkravsbeloppet. I PSC:s cirkulär A 34/92 finns anvisningar om återkrav av förmån som betalats utan grund.

7.1

Beslut om återkrav

Beslut om återkrav fattas för varje pensionssystemets del av respektive pensionsanstalt. Om således pensionsanstalten i egenskap av VILMA-anstalt inom det privata pensionssystemet också har betalat ogrundad pension enligt det offentliga systemet, fattar den offentliga sektorns pensionsanstalter beslut om återkrav eller att de avstår från återkrav till den del som gäller deras egen pension som betalats utan grund. Å andra sidan när den offentliga sektorns pensionsanstalt fungerar som VILMA-anstalt, fattar den sista pensionsanstalten inom den privata sektorn beslut om återkrav eller att den avstår från återkrav till den del som gäller pension enligt det privata pensionssystemet. VILMA-anstalten ger i alla fall en beslutssammanställning av de förmåner som återkrävs och indriver återkravsbeloppet.

Överbetalning av EU- eller EES-pension återkrävs inte av registrerad tilläggsförmån.

7.1.1

Hörande av förmånstagaren

Innan återkrav inleds skall den som har fått den ogrundade förmånen beredas tillfälle att bli hörd. Hörandet sköts av VILMA-anstalten, som betalat pensionen. Eftersom de pensionsanstalter, vilkas pension betalats utan grund beslutar om återkrav av den ogrundade förmånen till den del som gäller deras egen pension enligt en särskild lag, kan VILMA-anstalten i detta skede inte underrätta den som fått den ogrundade förmånen om huruvida den ogrundade förmånen kommer att återkrävas och hur mycket som kommer att återkrävas. I samband med hörandet är det också skäl att enbart meddela att beslut om eventuellt återkrav ges separat. VILMA-anstalten kan sköta hörandet enligt sin egen praxis.

Juridiska avdelningen

31.12.2003

7.1.2

Återkravsförfarandet när den ogrundade förmånen drivs in i sin helhet

Huvudregeln är att förmån som betalats utan grund skall återkrävas. För att underlätta återkravssituationen i praktiken, har pensionsanstalterna kommit överens om att de instämmer i VILMA-anstaltens beslut om återkrav, om VILMA-anstalten beslutar att kräva tillbaka den ogrundade förmånen i sin helhet. När VILMA-anstalten återkräver den ogrundade förmånen i sin helhet kan den således fatta beslut om återkrav också till den del som gäller förmån från det andra systemet, utan att den behöver be om den andra anstaltens ståndpunkt i saken.

7.1.3

Återkrav när VILMA-anstalten vill avstå från återkrav och beloppet som avståendet gäller är högst 500 euro per system

Om VILMA-anstalten anser det befogat att avstå från återkrav antingen helt eller delvis och beloppet som anstalten avstår från att återkräva uppgår per system till högst 500 euro, instämmer pensionsanstalterna i VILMA-anstaltens beslut. I sådana situationer behöver VILMA-anstalten således inte heller be de andra anstalterna ge ett beslut eller utlåtande om återkravet och avstående från det. Gränsbeloppet på 500 euro justeras inte årligen enligt ändringarna i indexnivån.

7.1.4

Återkrav när VILMA-anstalten vill avstå från återkrav och beloppet som avståendet gäller är mer än 500 euro per system

Om VILMA-anstalten anser det befogat att avstå från återkrav antingen helt eller delvis och beloppet som man avstår från att återkräva uppgår per system till mer än 500 euro, skall VILMA-anstalten skicka en utlåtandebegäran om saken till de pensionsanstalter, som bekostar den förmån avståendet från återkrav gäller.

Exempel:

VILMA-pension har betalats utan grund till ett sammanlagt belopp av 2000 euro. Av detta belopp utgör pension enligt StPL 200 euro, pension enligt APL 900 euro, pension enligt FöPL 200 euro och pension enligt KomPL 700 euro. Som VILMA-anstalt fungerar Kommunernas pensionsförsäkring, som vill återkräva endast hälften, 1000 euro, av den pension som betalats utan grund. Från återkrav avstås då 100 euro av StPL-delen, 450 euro av APL-delen, 100 euro av FöPL-delen och 350 euro av KomPL-delen.

Eftersom beloppet enligt det privata pensionssystemet som inte återkrävs (450 e enligt APL och 100 e enligt FöPL) överstiger

Juridiska avdelningen

31.12.2003

500 euro, skall VILMA-anstalten innan den fattar ett beslut i saken be om ett utlåtande från den sista pensionsanstalten inom den privata sektorn angående frågan om att avstå från återkrav. Till den del som gäller återkrav av pension enligt övriga pensionssystem behövs inget utlåtande.

För utlåtandebegäran gör VILMA-anstalten en kort skriftlig utredning av situationen. Av utredningen skall framgå åtminstone förmånsbeloppet per lag som betalats utan grund, orsaken till att förmån betalats utan grund samt VILMA-anstaltens förslag till vilken del man skall avstå från återkrav av förmån som betalats utan grund. Denna utredning kan VILMA-anstalten sända per e-post till den andra pensionsanstalten, t.ex. till den andra pensionsanstaltens gemensamma e-postlåda, förutsatt att e-postförbindelsen är skyddad.

Den pensionsanstalt som tar emot en sådan utredning skall ge ett svar inom två veckor. Vid behov kan pensionsanstalten be om en förlängning av tidsfristen. Om pensionsanstalten inte ger ett svar på utredningen inom två veckor, anses den ha godkänt VILMA-anstaltens förslag till avstående från återkrav.

Om pensionsanstalten inte godkänner VILMA-anstaltens förslag till avstående från återkrav, skall den besvara begäran antingen skriftligt eller per e-post och meddela sin ståndpunkt i saken. Om VILMA-anstalten vill stå fast vid sin egen ståndpunkt eller om olika pensionsanstalter skickar olika svar om till vilken del man skall avstå från återkrav av den förmån som betalats utan grund, kontaktar VILMA-anstalten respektive anstalt och förhandlar om saken, exempelvis per telefon. Om man i förhandlingarna inte kommer överens om något annat slutresultat, avgör anstalten i varje system själv det belopp som skall återkrävas. VILMA-anstalten ger en överklagbar beslutssammanställning av återkravsbeloppet.

Exempel:

Kommunernas pensionsförsäkring har i egenskap av VILMA-anstalt föreslagit att av VILMA-pension som betalats utan grund till ett belopp av 2000 euro skall halva beloppet återkrävas, dvs. 1000 euro. För det privata pensionssystemets del uppgår det pensionsbelopp som man skulle avstå från att återkräva till 550 euro. För de övriga pensionssystemens del är beloppet som man skulle avstå från att återkräva mindre än 500 euro.

VILMA-anstalten skickar en utlåtandebegäran till den sista anstalten inom den privata sektorns pensionssystem angående avstående från återkrav. Den sista anstalten inom det privata pensionssystemet anser att man inte skall avstå från något återkrav överhuvudtaget. Om förhandlingarna inte leder till annat resultat, indriver VILMA-anstalten för det privata systemets del i

Juridiska avdelningen

31.12.2003

sin helhet den VILMA-pension som betalats utan grund och för de övriga pensionssystemens del hälften.

Om man beslutar att avstå helt och hållet från återkrav, underrättas förmånstagaren om avgörandet, om förmånstagaren är medveten om att ett ärende om återkrav varit anhängigt. Ett överklagbart beslut om avstående från återkrav ges bara när pensionstagaren ber om ett sådant.

7.1.5

Skuldsaneringsfall

Om en person som fått förmån utan grund omfattas av skuldsanering, bestäms i skuldsaneringen till vilken del förmån som betalats utan grund kan krävas tillbaka och till vilken del skulden skall efterskänkas. Återbetalningsprogram som fastställts i skuldsaneringen binder pensionsanstalterna, och förmån som betalats utan grund kan inte återkrävas till ett större belopp än vad som fastställts i skuldsaneringsprogrammet.

I skuldsaneringsfall behöver VILMA-anstalten inte be om ett utlåtande från de andra pensionsanstalterna angående avstående från återkrav, även om det belopp som fastställts i betalningsprogrammet för efterskänkande är mer än 500 euro per lag.

7.1.6

Återkrav av arbetslöshetspension

I cirkulär A 23/2001 om arbetslöshetspension finns anvisningar om återkrav av arbetslöshetspension. VILMA-anstalten kan avstå från att återkräva arbetslöshetspension som betalats utan grund för högst tre månader. Om arbetslöshetspension har betalats utan grund för en längre tid än tre månader, skall alla pensionsbelopp som betalats utan grund återkrävas och återkravsbeloppet kan inte jämkas.

7.2

När indrivningen misslyckas

När en person har fått ogrundad förmån och uppbär pension, kan förmånen som betalats utan grund kvittas mot pension som betalas ut. I sådana fall där personen inte uppbär pension, skall man försöka driva in den ogrundade förmånen på något annat sätt. Om förmånen som betalats utan grund trots ansträngningar inte går att kräva tillbaka, fattas beslutet om att indrivningen upphör av VILMA-anstalten. Fribrevsanstalten får vid behov, till exempel för sin interna kontroll, en skriftlig redogörelse av VILMA-anstalten för det förlopp som lett till att återkravet upphört.

Juridiska avdelningen

31.12.2003

8 SÖKANDE AV ÄNDRING

I detta kapitel redogörs för sökande av ändring och handläggning av besvärssärenden som gäller VILMA-beslutssammanställningen. Såvida sökandet av ändring i en beslutssammanställning som har getts av VILMA-anstalten inte uppvisar särdrag, beskrivs ändringssökandet närmare i Pensionsskyddscentralens cirkulär A 27/2001 (Behandling av arbetspensionsärenden och ändringssökande; förnyade anvisningar ges i början av år 2004). Privata sektorns pensionsnämnd har fått benämningen pensionsbesvärsnämnden (regeringens proposition RP 155/2003 om förslag till en lagändring om detta är under behandling i riksdagen).

Lagarna om den pensionsanstalt som fungerar som sista anstalt i arbetspensionssystemet träder i kraft 1.1.2004. På VILMA-beslutssammanställningar som ges efter det att lagarna har trätt i kraft tillämpas VILMA-bestämmelserna om sökande av ändring.

8.1 Rättsmedel och besvärinstanser

I VILMA-pensionsärenden är det ordinära rättsmedlet anförande av besvär över beslutssammanställningen.

Ändring kan sökas i en lagakraftvunnen beslutssammanställning genom extraordinära rättsmedel, alltså självrättelse av den lagakraftvunna beslutssammanställningen till den försäkrades fördel, undanröjande av den lagakraftvunna beslutssammanställningen och rättelse av ett beslutsfel i beslutssammanställningen. En beslutssammanställning rättas under vissa förutsättningar.

Som besvärinstanser fungerar pensionsnämnderna (pensionsbesvärsnämnden PND, kommunernas pensionsnämnd KomPND och statens pensionsnämnd StatPND) och försäkringsdomstolen. Ändring i beslut av kyrkans centralfond och beslut gällande FPA:s personalpensioner söks vid statens pensionsnämnd.

8.2 Bestämmelser

I arbetspensionslagarna finns särskilda bestämmelser, bland annat om förfarandet vid självrättelse av en beslutssammanställning och handläggningen av besvärssärenden, undanröjande av en lagakraftvunnen beslutssammanställning samt om rättelse av ett sak-, skriv- eller räknefel i en beslutssammanställning.

Juridiska avdelningen

31.12.2003

8.3

VILMA-ändringssökande

Utgångspunkten är att ändring i en beslutssammanställning som har getts av VILMA-anstalten söks enligt VILMA-anstaltens förfarande för sökande av ändring. Ett besvärssökande behandlas i regel endast i besvärinstanserna i VILMA-anstaltens pensionssystem på samma sätt som ett besvärssökande gällande något annat överklagbart beslut som har getts av pensionsanstalten.

I fråga om en beslutssammanställning med avslag som gäller invalidpension eller individuell förtidspension som omfattas av förhandlingsförfarandet, delas besvärssökandet upp på besvärinstanserna i de olika pensionssystemen. Då överför den offentliga sektorns VILMA-anstalt besvärerna till pensionsbesvärsnämnden till den del de gäller den privata sektorns pensionssystem. För den offentliga sektorns del behandlas besvärerna i statens pensionsnämnd eller i kommunernas pensionsnämnd.

I ett besvärssökande är VILMA-anstalten den pensionsanstalt som leder processen och ger ett utlåtande i besvärssökandet till besvärinstansen. VILMA-anstalten tar inte ställning till det pensionsskydd som fribrevsanstalten sköter, utan hänvisar till den delen i sitt utlåtande till det utlåtande som den har fått av fribrevsanstalten. Om besvärerna gäller endast det pensionsskydd som fribrevsanstalten sköter, tar VILMA-anstaltens utlåtande formen av ett följebrev. I den här frågan följer VILMA-anstalten sin egen praxis.

Om besvärinstansen vid behandlingen av ett besvärssökande ber om ett ytterligare bemötande eller VILMA-anstalten får tilläggsutredning i frågan (t.ex. nya läkarutlåtanden i ett avgörande om arbetsoförmåga inom ramen för förhandlingsförfarandet), är det VILMA-anstalten som också ger ett ytterligare bemötande och ber vid behov fribrevsanstalten om ett utlåtande i ärendet.

8.3.1

Inlämnande av besvärsskriften

Besvärstiden är 30 dagar. Ändring i en beslutssammanställning söks genom besvär senast på den trettionde dagen från den dag ändringssökanden har fått del av beslutssammanställningen.

Ändringssökanden anses ha fått del av beslutet den sjunde dagen från den dag då beslutet postades till den adress som ändringssökanden har uppgett, om det i samband med besvärerna inte visas något annat.

Juridiska avdelningen

31.12.2003

En besvärsskrift som gäller en beslutssammanställning riktas till den myndighet hos vilken ändring söks, dvs. till pensionsnämnden i VILMA-anstaltens system för sökande av ändring.

Både i fråga om besvär över en beviljande beslutssammanställning och en beslutssammanställning med avslag lämnas besvärsskriften i alla fall först in till VILMA-anstalten för eventuell rättelse av beslutssammanställningen.

Besvärsskriften skall enligt lag lämnas in till den myndighet som har gett beslutssammanställningen. Pensionsanstalterna följer dock ett förfarande, enligt vilket besvären anses ha lämnats in i rätt tid och till rätt ställe också då när de har inkommit inom den utsatta tidsfristen till något av de ställen som tar emot pensionsansökningar. Således har besvären inkommit i tid om de har lämnats in till Pensionsskyddscentralen, till vilket som helst pensionssystemets pensionsanstalter inom den privata eller den offentliga sektorn eller till en besvärinstans som behandlar pensionsärenden. Även besvär som inom besvärsfristen har lämnats in till ett annat försäkringsbolag eller en pensionsanstalt eller ett betjäningsställe, som hör till samma koncern eller samma ekonomiska sammanslutning som pensionsanstalten, liksom också till Folkpensionsanstalten, anses ha lämnats in i rätt tid och till rätt ställe.

När besvären har lämnats in till någon av ovan nämnda myndigheter har besvären blivit anhängiga för alla de pensionssystemets del vars överklagbara förmåner beslutssammanställningen gäller.

Den myndighet som har tagit emot besvären sänder den ursprungliga besvärsskriften omedelbart till VILMA-anstalten, som antecknar att besvären har inkommit den dag då besvären togs emot.

8.3.2

Rättelse av besvärsskriften i samband med besvär

VILMA-anstalten kan rätta beslutssammanställningen till följd av ett rättelseyrkande som har framställts i samband med ordinärt ändrings-sökande.

Om VILMA-anstalten har varit tvungen att be om utlåtande av fribrevs-anstalterna med anledning av besvären- och VILMA-anstalten samt alla andra anstalter för sin del godkänner de yrkanden som har framförts, skall VILMA-anstalten rätta beslutssammanställningen på det sätt som har framförts i utlåtandena och ge en ny rättad beslutssammanställning, till vilken fogas besvärsanvisningar.

Juridiska avdelningen

31.12.2003

Om ändringssökandens yrkanden inte godkänns till alla delar och det inte är möjligt att ge en ny rättad beslutssammanställning, överförs besvärärendet till besvärinstansen för behandling.

Om ändringssökandens yrkanden godkänns delvis, ges ett provisoriskt beslut i ärendet och ärendet överförs till besvärinstansen för behandling.

VILMA-anstalten tar i sitt utlåtande inte ställning till besvären i ett ärende, om besvären överhuvudtaget inte gäller det pensionsskydd som VILMA-anstalten sköter. VILMA-anstalten ger dock ett bemötande i besvärärendet, där den hänvisar till fribrevsanstaltens utlåtande i ärendet. Bemötandet jämte fribrevsanstaltens utlåtanden lämnas in till besvärinstansen.

Besvär som gäller en juridisk fråga

VILMA-anstaltens beslutanderätt omfattar endast pensioner enligt dess eget pensionssystem. Om besvären över en beviljande beslutssammanställning som har getts av VILMA-anstalten gäller någon annan anstalts pensionsandel än VILMA-anstaltens, måste den be om ett utlåtande om besvären av anstalterna inom respektive pensionssystem till den del som besvären gäller det pensionsskydd som dessa sköter. VILMA-anstalten är bunden av de ställningstaganden som de andra pensionsanstalterna har framfört i sina utlåtanden.

Ett utlåtande begärs, till exempel när besvären gäller fribrevets belopp eller den pensionsgrundande lönen enligt ett annat pensionssystem, vilka framgår av beslutssammanställningen. Ett utlåtande begärs också om besvären gäller pensionsrätten för en anställning som har omfattats av fribrevsanstaltens pensionssystem. Begäran kan gälla, till exempel huruvida villkoren om anställningens längd, inkomsternas belopp eller arbetstagarens ålder uppfylls.

VILMA-anstalten skickar en skriftlig utlåtandebegäran till fribrevsanstalten och fogar en kopia av besvärsskriften till den. VILMA-anstalten tar inte ställning till själva ärendet. Fribrevsanstalten ger ett utlåtande skriftligt. Man strävar efter att ge ett svar inom två veckor.

Om fribrevsanstalten godkänner ändringssökandens yrkanden till alla delar, föreslår den i sitt utlåtande att beslutssammanställningen rättas. VILMA-anstalten rättar beslutssammanställningen på det sätt som har framförts i utlåtandet och ger en ny rättad beslutssammanställning och bifogar en besvärсанvisning till den.

På ovan nämnda sätt förfar man också när besvären gäller en beviljande beslutssammanställning om invalidpension eller individuell

Juridiska avdelningen

31.12.2003

förtidspension som omfattas av förhandlingsförfarandet. I juridiska frågor ber VILMA-anstalten om ett utlåtande av den privata sektorns pensionsanstalt.

Om fribrevsanstalten inte godkänner ändringssökandens yrkanden eller godkänner dem endast delvis, ger VILMA-anstalten vid behov en provisorisk beslutssammanställning och sänder besvären till VILMA-anstaltens besvärinstans.

VILMA-anstalten sänder både fribrevsanstaltens och sitt eventuella egna utlåtande för kännedom till ändringssökanden. (se punkt 8.3.3).

Besvär över bedömning av arbetsförmågan

Ärende som gäller invalidpension och individuell förtidspension som inte omfattas av förhandlingsförfarandet

Om frågan gäller en beslutssammanställning om invalidpension eller individuell förtidspension som innehåller avslag och som inte omfattas av förhandlingsförfarandet, behandlas besvärärendet som rättelseärende endast i VILMA-anstalten. Då kan VILMA-anstalten, om den godkänner ändringssökandens alla yrkanden, själv direkt rätta beslutssammanställningen. Av fribrevsanstalten begärs inte något utlåtande.

Ärende som gäller invalidpension och individuell förtidspension som omfattas av förhandlingsförfarandet

Om frågan gäller ett avgörande om bedömning av arbetsförmågan som omfattas av förhandlingsförfarandet, måste VILMA-anstalten förhandla med den sista pensionsanstalten inom den privata sektorn. Förhandlingar till följd av besvär sköts i tillämpliga delar på samma sätt som i beslutsskedet. VILMA-anstalten sänder till den sista anstalten inom den privata sektorn ett nytt förslag till avgörande med anledning av besvären, samt en kopia av besvären och eventuell tilläggsutredning.

Om VILMA-anstalten och den sista pensionsanstalten inom den privata sektorn godkänner ändringssökandens alla yrkanden, ger VILMA-anstalten en ny rättad beslutssammanställning och fogar en besväransvisning till den.

Om pensionsanstalterna inte godkänner ändringssökandens yrkanden, måste de motivera sin ståndpunkt individualiserat. Besvären fördelas för den privata sektorns del till pensionsbesvärsnämnden och för den offentliga sektorns del till VILMA-anstaltens besvärinstans. VILMA-anstalten sänder besvärsskriften, sitt eget utlåtande samt den privata sektorns sista pensionsanstalts utlåtande och besvärshandlingarna till

Juridiska avdelningen

31.12.2003

besvärs-instanserna. VILMA-anstalten informerar ändringssökanden om att besvären har överförts till besvärsinstanserna för behandling. Samtidigt tillställer VILMA-anstalten parten sitt eget utlåtande samt kopior av de utlåtanden som pensionsanstalterna har gett.

8.3.3

Överföring av besvär till besvärsinstansen

VILMA-anstalten skall överföra ärendet till besvärsinstansen för behandling, om den inte ger en ny rättad beslutssammanställning. VILMA-anstalten meddelar om överföringen till ändringssökanden och ombudet, om denna har lämnat in besvären. Om ändringssökandens yrkanden inte gäller det pensionsskydd som VILMA-anstalten sköter, hänvisar VILMA-anstalten i sitt utlåtande till fribrevsanstaltens utlåtande. VILMA-anstalten sänder sitt eget och fribrevsanstaltens utlåtande till besvärsinstansen.

Besvären överförs till besvärsinstansen inom det system som har gett VILMA-beslutssammanställningen också då när VILMA-anstalten eller någon av de pensionsanstalter som har gett ett utlåtande anser att besvären borde avvisas eller om godkännande av besvären skulle leda till ett sämre slutresultat ur ändringssökandens synvinkel.

Tidsfrist för överföring

I regel skall man ta ställning till besvären och rättelse av den överklagade beslutssammanställningen inom 30 dagar från det att tidsfristen för inlämnande av besvären har gått ut. En egentlig rättad beslutssammanställning kan också ges senare. I sådana fall där VILMA-anstalten har bett fribrevsanstalten om ett utlåtande eller där ett avgörande om arbetsförmåga har omfattats av förhandlingsförfarandet skall ärendet överföras till besvärsinstansen inom 60 dagar.

Tidsfristen gäller i regel också överföring av ett besvärsärende till besvärsinstansen för behandling. För att tidsfristen skall kunna hållas skall VILMA-anstalten så snart som möjligt efter att besvären har inkommit sända en utlåtandebegäran och en kopia av besvärsskriften till de pensionsanstalter, av vilka den skall be om utlåtande eller med vilka den skall förhandla. Samtidigt meddelar VILMA-anstalten till alla de pensionsanstalter som ger ett utlåtande en gemensam tidsfrist inom vilken de skriftligt skall meddela sin ståndpunkt i besvärsärendet.

När den berörda parten eller andra skall höras, är huvudregeln att VILMA-anstalten sköter hörandet. Fribrevsanstalten sköter hörandet själv när den till exempel inhämtar tilläggsutredning för att kunna ge det utlåtande som VILMA-anstalten har bett om. Då ges utlåtandet till VILMA-anstalten först när ärendet är utrett.

Juridiska avdelningen

31.12.2003

VILMA-anstalten skall inom den angivna tidsfristen sända besvärsskriften, sitt eget utlåtande och de andra pensionsanstaltarnas utlåtanden med anledning av besvären samt övriga besvärshandlingar till besvärinstansen. VILMA-anstalten gör ingen sammanställning av utlåtandena.

Om besvären gäller ett beslut av en pensionsnämnd, sänds handlingarna till försäkringsdomstolen.

Ställe dit ärendet överförs

Avgörandet om till vilket pensionssystem besvärinstansen ett besvär ärende skall överföras beror på vilken VILMA-anstalt som har gett beslutssammanställningen, vilka frågor beslutssammanställningen gäller samt vilket avgörande pensionsanstaltarna har kommit fram till i sina förhandlingar till följd av besvären över beslutssammanställningen.

Till VILMA-anstaltens besvärinstans

Utgångspunkten är att besvär över en beslutssammanställning som har getts av VILMA-anstalten behandlas i besvärinstanserna inom VILMA-anstaltens pensionssystem. Således skall besvär som gäller en juridisk fråga, t.ex. pensionens belopp eller tidpunkten då pensionen börjar, behandlas av VILMA-anstaltens besvärinstans, fastän besvären gäller endast pension från ett annat pensionssystem.

Också när ett ärende om invalidpension eller individuell förtidspension inte har omfattats av förhandlingsförfarandet behandlar VILMA-anstaltens besvärinstans även besvär som gäller bedömningen av arbetsförmågan eller rätten till individuell förtidspension enligt ett annat pensionssystem än VILMA-anstaltens system.

Till VILMA-anstaltens besvärinstans och pensionsnämnden

I fråga om en beslutssammanställning med ett enhetligt avgörande om avslag som omfattas av förhandlingsförfarandet delas ändringssökandet upp på olika pensionsnämnder. I dessa situationer är VILMA-anstalten alltid den offentliga sektorns pensionsanstalt, eftersom förhandlingsförfarandet gäller enbart situationer, där den offentliga sektorns pensionsanstalt fungerar som VILMA-anstalt. VILMA-anstalten överför besvären för den offentliga sektorns pensionssystem del till VILMA-anstaltens besvärinstans och för den privata sektorns del till pensionsbesvärnämnden.

Exempel 1.

Pensionssökanden har arbetat i anställningar som omfattas av APL, StPL och KomPL. Den sista anställningen omfattas av StPL, så den VILMA-anstalt som behandlar pensionsansökan är Statskontoret. Statskontoret tillämpar den yrkesbaserade invalidi-

Juridiska avdelningen

31.12.2003

tetsdefinitionen och beloppet av den privata sektorns fribrev överstiger 3 x gränobeloppet enligt APL, och då skall Statskontoret förhandla med den privata sektorns pensionsanstalt innan ärendet avgörs. Förhandlingarna leder till ett avslag om pension både i den privata sektorns och den offentliga sektorns pensionssystem. Statskontoret ger ett VILMA-avslagsbeslut.

När pensionssökanden överklagar beslutet, överför VILMA-anstalten besvärerna till den del som gäller den privata sektorns pensionsskydd till den privata sektorns pensionsbesvärsnämnd (PND) för behandling och till den del som gäller den offentliga sektorns del (också KomPL) till statens pensionsnämnd för behandling.

Exempel 2.

Om till exempel en person som har ansökt om full invalidpension beviljas delinvalidpension enligt VILMA både från den privata och den offentliga sektorn (APL, KomPL, StPL) och hans yrkande att pensionen skall ändras till full pension inte godkänns, delas ändringssökandet upp på olika pensionsnämnder. Om pensionsnämnderna kommer fram till avvikande avgöranden och avgörandena får laga kraft, frångås VILMA-förfarandet delvis och bägge pensionsanstalterna ger varsitt beslut. Avgörandet omfattas fortfarande av VILMA inom den offentliga sektorn och den offentliga sektorns VILMA-anstalt ger en beslutssammanställning för StPL- och KomPL-pensionens del. Om den privata och offentliga sektorns pensionsnämnder inte ändrar på avgörandet, ger VILMA-anstalten en slutlig beslutssammanställning.

Om man i de nya förhandlingarna till följd av besvärerna över en beslutssammanställning som innehåller gemensamma avslag, som omfattas av förhandlingsförfarandet, har kommit fram till ett avslag som enbart gäller den privata sektorns fribrevspension, överförs besvärerna endast till den privata sektorns besvärinstans.

8.3.4 Provisoriskt beslut

VILMA-anstalten kan med ett provisoriskt beslut rätta beslutssammanställningen till den del som ändringssökandens yrkanden har godkänts.

En VILMA-beslutssammanställning anses vara upphävd först när besvärprocessen är slutförd och bägge sektorernas avvikande avgöranden har vunnit laga kraft.

Om till exempel statens pensionsnämnd med anledning av besvär över en beslutssammanställning med avslag på invalidpension ger ett beslut om full invalidpension och pensionsbesvärsnämnden (privata sektorn) förkastar besvärerna, ger Statskontoret i egenskap av VILMA-anstalt ett provisoriskt beslut om utbetalning av full invalidpension.

Juridiska avdelningen

31.12.2003

Om pensionsbesvärnsnämndens beslut överklagas till försäkringsdomstolen, sköter VILMA-anstalten de pensionsanstaltsuppgifter som hör till besvärprocessen, eftersom VILMA-förfarandet frångås först när ärendet har avgjorts med laga kraft.

Om besvären inte går vidare till den del som gäller det privata pensionssystemet, förblir pensionsbesvärnsnämndens beslut i kraft för den privata sektorns del och till den delen ges inget nytt beslut i ärendet. VILMA-förfarandet frångås och Statskontoret ger en slutlig beslutssammanställning om sin egen samt resten av den offentliga sektorns pension.

Besvärinstansen meddelas om den provisoriska beslutssammanställningen. Om VILMA-anstalten eller någon av de pensionsanstalter som har gett ett utlåtande tänker godkänna ändringssökandens yrkanden efter att ärendet redan har överförs till besvärinstansen för behandling, meddelar VILMA-anstalten utan dröjsmål till besvärinstansen att den kommer att ge en provisorisk beslutssammanställning.

En provisorisk beslutssammanställning kan inte överklagas och därför fogas ingen besväransvisning till den.

8.4

Extraordinärt ändringssökande

Bestämmelserna om undanröjande av ett lagakraftvunnet beslut, självrättelse till den försäkrades fördel eller rättelse av ett sak-, skriv- eller räknefel tillämpas också på en VILMA-beslutssammanställning.

Ansökan om undandörjande av en VILMA-beslutssammanställning riktas och sänds till försäkringsdomstolen. Om ansökan lämnas in till pensionsanstalten undersöker den om det finns förutsättningar för självrättelse av beslutssammanställningen.

Huvudregeln är att det är VILMA-anstalten som lämnar ansökan om undanröjande av en beslutssammanställning som den har gett. Eftersom undanröjande av ett enda pensionssystemets pensionsbeslut som ingår i beslutssammanställningen har betydelse för hela VILMA-pensionens belopp, gäller ansökan om undanröjande alltid hela beslutssammanställningen. Initiativet till undanröjande av en lagakraftvunnen beslutssammanställning kan även komma från fribrevsanstalten. Om fribrevsanstalten vill ansöka om undanröjande av en beslutssammanställning, meddelar den VILMA-anstalten om detta.

När VILMA-anstalten har ansökt om undanröjande av en beslutssammanställning som den har gett, kan den temporärt avbryta utbetalningen av pensionen eller betala den enligt sitt förslag, tills ärendet har avgjorts på nytt.

Juridiska avdelningen

31.12.2003

8.5

Besvärsinstansens beslut och pensionsanstaltens åtgärder

När besvären godkänns upphäver eller ändrar besvärsinstansen den beslutssammanställning som VILMA-anstalten har gett och återförvisar ärendet till VILMA-anstalten för åtgärder. VILMA-anstalten ger sedan en ny beslutssammanställning.

När besvärsinstansen har ändrat ett avgörande som har uppdelats på olika pensionsnämnder till ett enhetligt beviljande beslut, ger VILMA-anstalten en ny beslutssammanställning först när besvärsinstansens beslut har vunnit laga kraft.

En sådan situation uppstår när en beslutssammanställning, som har omfattats av förhandlingsförfarandet och som ursprungligen var ett enhetligt avslag, i den nya förhandlingen med anledning av besvären har förblivit ett avslag endast för den privata sektorns del. Då har VILMA-anstalten givit ett provisoriskt beslut i det skede när den i förhandlingarna till följd av besvären har fattat ett beviljande beslut för den offentliga sektorns del.

Ett enhetligt avslag kan förbli oförändrat i det nya förhandlingsförfarandet till följd av besvären, men ändras till ett beviljande beslut i besvärsinstansen endast för den privata sektorns eller den offentliga sektorns pensionssystemets del.

Så sker till exempel när PND alltjämt avslår besvär på basis av den allmänna definitionen av arbetsoförmåga och KomPND beviljar pension på yrkesbaserade grunder. Även då har VILMA-förfarandet genom ny förhandling uppdelats på pensionsnämnderna i de olika pensionssystemen. VILMA-förfarandet frångås först när besvärsprocessen är helt slutförd och de båda pensionssystemens avvikande beslut har vunnit laga kraft.

Om besvärsärendet i en sådan situation når ända fram till försäkringsdomstolen och den kommer fram till samma avgörande som pensionsnämnderna, frångås VILMA-förfarandet och både den privata sektorns pensionsanstalt och VILMA-anstalten ger sina egna beslut i ärendet. Om försäkringsdomstolen emellertid ändrar avgörandet till ett beviljande beslut också för den privata sektorns pensionssystemets del, ger VILMA-anstalten en slutlig beslutssammanställning i ärendet.

För att inte utbetalningen av pensionen skall fördröjas betalas pensionen enligt ett provisoriskt beslut tills försäkringsdomstolen har avgjort besvärsärendet.

När besvärsinstansen avslår besvär över en beslutssammanställning ges ingen ny beslutssammanställning i ärendet.

Juridiska avdelningen

31.12.2003

Om besvärsinstansen godkänner en ansökan om undanröjande av en beslutssammanställning, undanröjer den beslutssammanställningen och återförvisar ärendet till VILMA-anstalten för ny behandling. Då ger VILMA-anstalten en ny överklagbar beslutssammanställning.

8.6

Muntlig förhandling

Om en pensionsnämnd eller försäkringsdomstolen ordnar muntlig förhandling i ett besvärsärende som gäller en VILMA-beslutssammanställning, är det i regel VILMA-anstalten som deltar i den muntliga förhandlingen. VILMA-anstalten kan också befullmäktiga fribrevsanstalten att delta i behandlingen av ärendet. I en muntlig förhandling borde alltid också en representant för det pensionssystem, vars pensionsskydd besvären gäller delta i behandlingen av ärendet.

8.7

Kostnaderna för ändringssökande

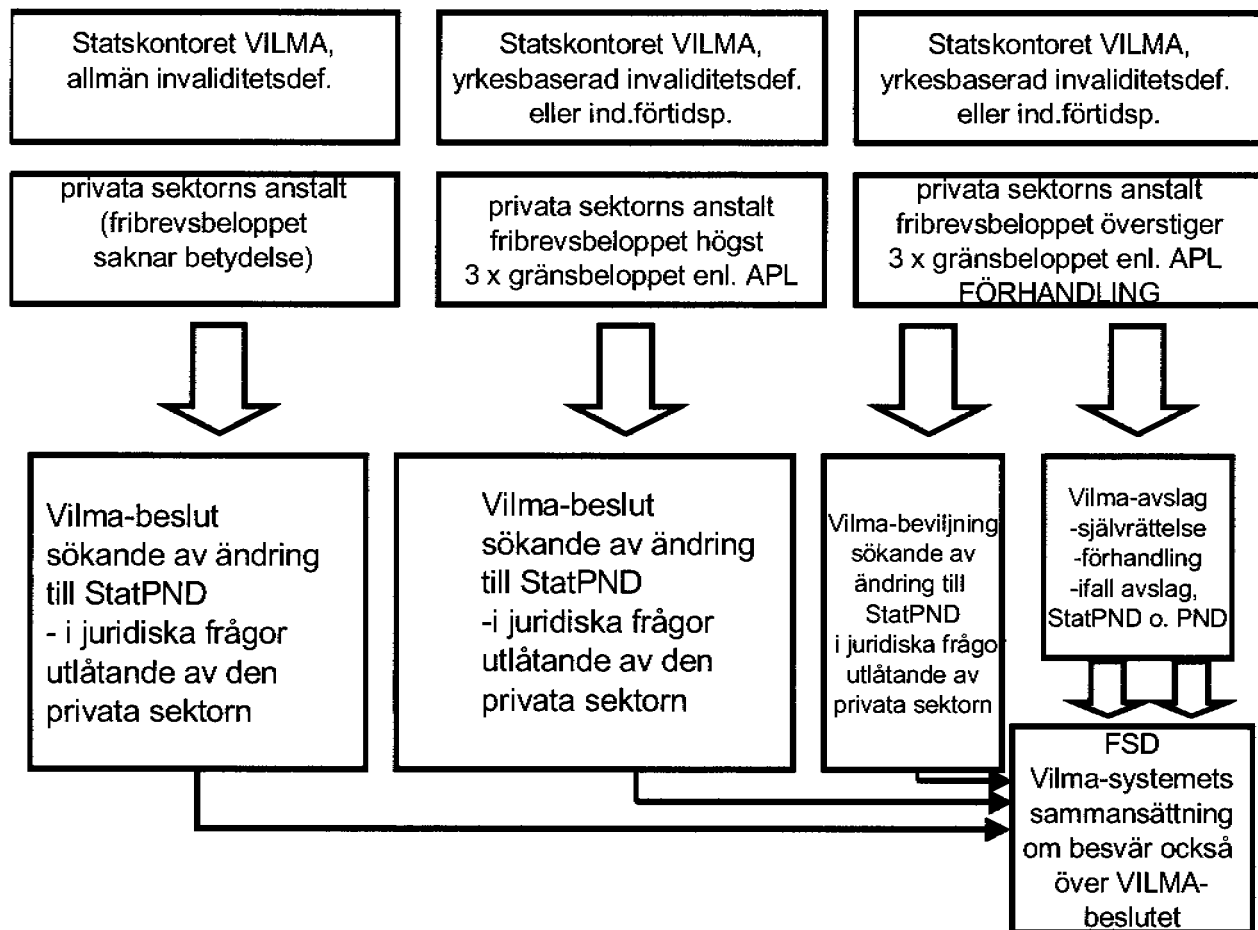
Ifall besvärsinstansen beslutar att partens rättegångskostnader skall ersättas, svarar VILMA-anstalten för ersättandet av kostnaderna till parten. Kostnaderna bärs av VILMA-anstalten.

Juridiska avdelningen

31.12.2003

Schema över VILMA-ändringssökandet

(Schemat beskriver sökande av ändring i ett ärende som gäller arbetsoförmåga när VILMA-anstalten är den offentliga sektorns pensionsanstalt)

Juridiska avdelningen

31.12.2003

9

VILMA OCH EU-SITUATIONER

I EU-pensionsärenden har man redan tidigare tillämpat ett förfarande av samma typ som VILMA. Den sista arbetspensionsanstalten inom den privata eller den offentliga sektorn har sänt en kopia av pensionsansökan till Pensionsskyddscentralen. Så förfar man också när VILMA har trätt i kraft. PSC förmedlar ansökningsblanketten med bilagor till alla de länder där sökanden har arbetat.

9.1

VILMA-anstalten ger en beslutssammanställning över pensioner som omfattas av VILMA

VILMA-anstalten ger en beslutssammanställning för de pensionsystems del som omfattas av VILMA. Beslutssammanställningen med anvisningar för sökande av ändring sänds för kännedom till pensionsökanden. VILMA-anstalten sänder beslutssammanställningen till Pensionsskyddscentralen för uppgörande av en sammanställning av EU-besluten.

9.2

PSC gör en sammanställning av besluten

Varje EU-land avgör rätten till sin egen pension och ger pensionsökanden ett beslut i ärendet. De utländska pensionsanstalterna sänder sina beslut till den utredande anstalten i pensionsökandens bosättningsland, som gör en sammanställning av pensionsbesluten. För personer som bor i Finland är den utredande anstalten Pensionsskyddscentralen. Pensionsskyddscentralen sänder sammanställningen av besluten med anvisningar för sökande av ändring till pensionsökanden.

9.3

Sökande av ändring

Ändringssökanden kan lämna in besvär till något ställe som tar emot pensionsansökningar. VILMA-anstalten sänder besvären till besvärinstansen. Om besvären inte gäller VILMA-beslutssammanställningen sköter PSC förmedlingen av besvären till besvärinstansen i det andra landet.

Juridiska avdelningen

31.12.2003

9.4

Återföring av EG-tjänstemännens överförda pensioner

Om en EG-tjänsteman har överfört sitt pensionsskydd till EU, men senare återför det intjänade arbetspensionsskyddet tillbaka till Finland, tillämpas inte VILMA-förfarandet, om personen inte efter återföringen av pensionsrätten längre fortsätter med ett arbete som berättigar till nationell pension från Finland.

Om personen fortsätter att arbeta i Finland, tillämpas VILMA-förfarandet på den pension som senare kommer att beviljas. Statskontoret ger dock ett beslut om pensionen till den del som den gäller EG-tjänstemannens återförda pensionsrätt.

Juridiska avdelningen

31.12.2003

10

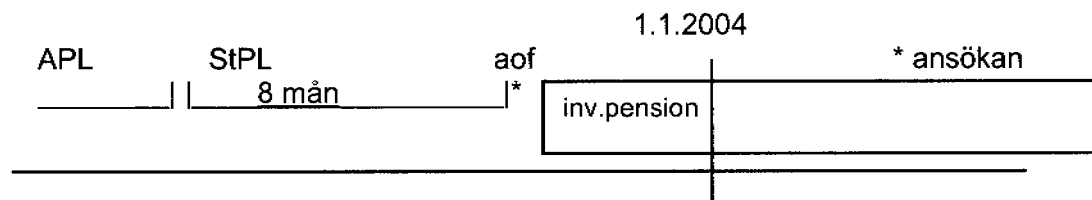
IKRAFTTRÄDELSEPERIOD

VILMA-förfarandet träder i kraft 1.1.2004. VILMA tillämpas på de pensionsansökningar som blir anhängiga efter att lagen har trätt i kraft. Familjepensioner som söks efter att lagen har trätt i kraft är VILMA-pensioner, om förmånslåtarens egen pension var en VILMA-pension eller om förmånslåtaren inte ännu var pensionerad.

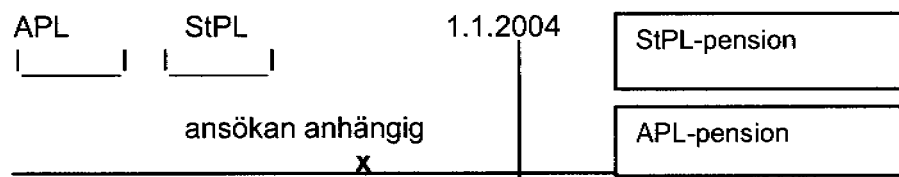
10.1

Huvudregel

VILMA-bestämmelserna tillämpas på ansökningar som blir anhängiga efter att lagen har trätt i kraft (1.1.2004)

*Exempel 1.**Ansöker om pension efter 1.1.2004*

Ansökan har gjorts efter 1.1.2004, så det är fråga om en VILMA-pension fastän arbetsförmågan inträffade innan lagen hade trätt i kraft och pensionen beviljas retroaktivt för tiden innan lagen trädde i kraft. Statskontoret är VILMA-anstalt.

*Exempel 2.**Ansöker om pension före 1.1.2004*

Ansökan har blivit anhängig innan lagen trädde i kraft, så pensionen är inte en VILMA-pension fastän pensionen börjar efter det att lagen har trätt i kraft. Statskontoret och APL-anstalten ger sina egna beslut om sina pensioner.

Juridiska avdelningen

31.12.2003

10.2

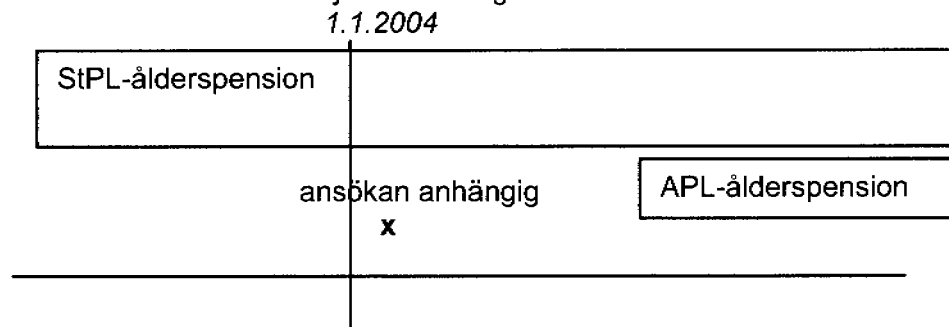
Pension som har sökts innan lagen trädde i kraft

Om pensionssökanden har lämnat en ansökan som har blivit anhängig innan lagen trädde i kraft och på basis av ansökan får eller har rätt att få en pension enligt en lag som nämns i APL 8 § 4 mom. 1-4, 7, 8 eller 10-13 punkten eller han genom en ansökan som har blivit anhängig efter att lagen trädde i kraft ansöker om en ny pension eller om fortsättning på en redan beviljad pension, tillämpas inte VILMA-förfarandet på pensionen.

VILMA-förfarandet tillämpas inte heller när en avbruten pension som har beviljats på basis av en ansökan som har blivit anhängig innan lagen trädde i kraft börjar utbetalas på nytt efter det att lagen har trätt i kraft.

Exempel 1

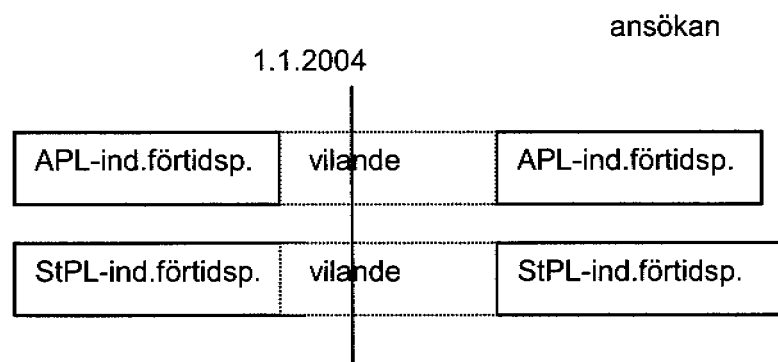
Pension som har beviljats innan lagen trädde i kraft

Pensionstagaren får StPL-ålderspension som har beviljats på basis av en ansökan som har blivit anhängig före 1.1.2004. VILMA-förfarandet tillämpas således inte på APL-ålderspensionen.

Exempel 2

Pension som är vilande när lagen träder i kraft

Pensionstagaren har fått arbetslöshetspension eller individuell förtidspension (ind.förtidsp.) som har beviljats på basis av en ansökan som har blivit anhängig före 1.1.2004, där pensionen har varit vilande då lagen trädde i kraft.

Juridiska avdelningen

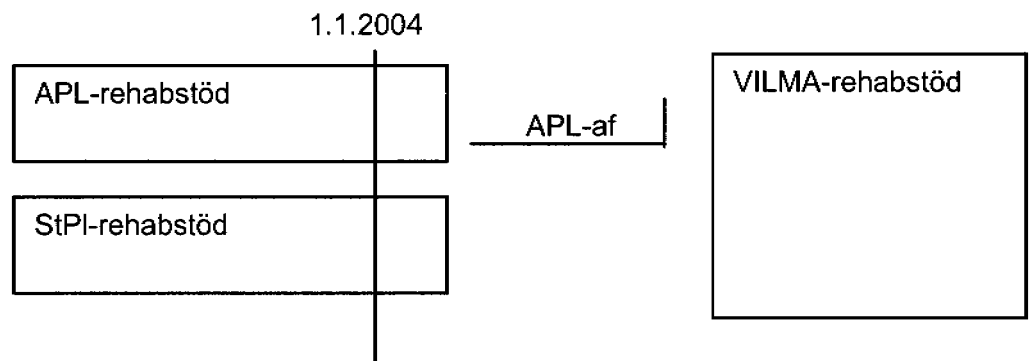
31.12.2003

VILMA-bestämmelserna tillämpas inte när den avbrutna pensionen börjar utbetalas på nytt.

Om den avbrutna arbetslöshetspensionen eller individuella förtidspensionen dras in antingen före eller efter 1.1.2004 och en ny pension ansöks om 1.1.2004 eller senare, skall VILMA-bestämmelserna tillämpas på den nya pensionen.

Exempel 3.

Ansöker om pension när en pension som har beviljats innan lagen trädde i kraft har dragits in

VILMA-bestämmelserna tillämpas om en pension som har beviljats innan lagen trädde i kraft dras in och en ny pension beviljas senare.

VILMA-bestämmelserna tillämpas på ett nytt rehabiliteringsstöd (förutsatt att den återstående tiden inte beaktas från bägge systemen i rehabiliteringsstödet), eftersom de tidigare rehabiliteringsstöden har upphört däremellan.

Om ett nytt rehabiliteringsstöd beviljas direkt som fortsättning på det tidigare (arbetar inte däremellan), skall VILMA-bestämmelserna inte tillämpas, utan den fortsatta pensionen beviljas skilt av APL-anstalten och Statskontoret.

Om i ovan nämnda exempel ett nytt rehabiliteringsstöd skall beviljas på basis av samma sjukdom eller inom 2 år efter det att det tidigare rehabiliteringsstödet har upphört (på tidigare grunder), tillämpas inte VILMA-bestämmelserna på det nya rehabiliteringsstödet, om de bägge tidigare pensionerna var heleffektiva.

Om någondera av de tidigare pensionerna var ett fribrev, är VILMA-anstalten den anstalt som har försäkrat det anställnings- eller tjänsteförhållande i vars pension ingår rätt till återstående tid (=den anstalt som har betalat pension för återstående tid). Om bägge rehabiliteringsstöden var fribrev, fungerar som VILMA-anstalt den anstalt som har försäkrat det senaste anställnings- eller tjänsteförhållandet av dessa (samma gäller också i andra situationer än i ikraftträdelseskedet när pension beviljas på tidigare grunder).

Nytt förfarande för beviljande av pension från och med 1.1.2004

Från ingången av år 2004 beviljas och betalas pensionen som tjänats in under hela yrkesbanan fram till pensioneringen av den pensionsanstalt som försäkrat det sista anställnings- eller tjänsteförhållandet eller den sista företagarperioden. Denna princip om sista försäkrare (VILMA) innebär att den sista pensionsanstalten ger ett pensionsbeslut, där pensionerna från olika pensionssystem har sammanställts. Sökanden får således alla sina arbetspensioner från en enda pensionsanstalt, trots att sökanden har omfattats av flera pensionssystem under sin yrkesverksamma tid.

Det privata pensionssystemet har tillämpat principen om sista försäkrare ända sedan systemet kom till. Nu kommer förfarandet att omfatta också kommunens, statens och kyrkans pensionssystem samt Folkpensionsanstaltens personalpensioner. Om exempelvis sökandens sista arbetsgivare har varit kommunen, beviljar och betalar Kommunernas pensionsförsäkring förutom den kommunala pensionen dessutom de lagstadgade pensioner som sökanden har rätt till från övriga pensionssystem.

Förfarandet gäller inte Finlands Banks, landskapet Ålands och ortodoxa kyrkans pensionssystem. Beslut om eventuell folkpension ges fortfarande av Folkpensionsanstalten.

Er pension har avgjorts enligt principen om sista försäkrare.

Situationen före 1.1.2004

Principen om sista försäkrare har gällt inom den privata sektorn sedan år 1962. Beslut om pension för alla anställningsförhållanden inom den privata sektorn har getts av den pensionsanstalt som försäkrat det sista anställningsförhållandet eller den sista företagarverksamheten. Beslut om pension för arbete enligt den kommunala och statliga sektorns samt offentliga sektorns övriga lagar har getts separat av varje pensionsanstalt inom den offentliga sektorn. Detta har lett till att sökanden har kunnat få flera olika pensionsbeslut och att pensionen har betalats av flera pensionsanstalter vid olika tidpunkter.

Betjäningen blir bättre

Nu behöver sökanden inte längre sköta sina ärenden hos mer än en pensionsanstalt, och

- förskottsinnehållningen av skatt kan fastställas på en gång och sökanden behöver inte längre vänta på olika pensionsanstalters beslut
- pensionen betalas från endast ett ställe
- det blir lättare för sökanden att sköta sina ärenden: till exempel ändring av adress eller betalningsställe behöver anmälas till endast ett ställe
- förfrågningar om pensionsbeslut, tilläggsutredningar och rättelseyrkanden riktas till endast ett ställe.

När pensionen ändras

Om pensionens belopp senare ändras på grund av att ny pension har beviljats eller att pensionen dras in eller av någon annan anledning, ges det nya pensionsbeslutet av den anstalt som betalar ut pensionen.

Förfrågningar

Ilmarinen/Kommunernas pensionsförsäkring/Statskontoret osv. betjänar Er i alla ärenden som gäller Er pension. Våra kontaktuppgifter anges i pensionsbeslutet.

Utbildningen

11.12.2003

Vink:

Skriv ut direkt på en A3 eller A4 och förstora genom kopiering på en A3

SKILLNADER MELLAN PENSIONSLAGARNA

APL, KAPL, KoPL, FöPL, LFöPL, SjöPL, KomPL, KyPL och FPA:s ps

Tema	APL	KAPL	KoPL	FöPL	LFöPL	SjöPL	SiPL	KomPL	KyPL	FPA:s ps.
Tillämpning Lagen omfattar	<ul style="list-style-type: none"> - anställd inom den privata sektorn som inte omfattas av någon särskild pensionslag - privata förtroendeuppdrag (arvodet minst ½ av gränsbeloppet i APL), frivilligt att teckna försäkring 	<ul style="list-style-type: none"> - privata sektorn - jordbruk - skogsbruk - byggnad - hantverksarbete - visstidsanställda inom ifrågasvarande branscherna hos stat, kommun och kyrka 	<ul style="list-style-type: none"> - arbete i konstnärligt yrke där anställningen avsedd att vara kortare tid än ett år, också offentliga sektorn - från 1.1.1998 anställningar inom den privata sektorn som varar kortare än 1 mån och anställningar som varar längre än 1 mån men där lönen inte når upp till gränsbeloppet i APL - från 1.1.1998 arbete som privata hushåll låter utföra (inte arbete inom KAPL-branscher-na) 	<ul style="list-style-type: none"> - andra förtroendeuppdrag som omfattas av LFöPL - familjemedlemmar som inte är anställda (part i registrerat partnerskap eller sambo jämställt med äkta make om gemensamt barn) - bolagsman i svarig bolagsman i kb - är alltid förtroendeuppdrag - person i ledande ställning i ab som ensam eller tillsammans med familjemedlemmar äger mer än 50 % av aktierna eller aktierna med rösträtt 	<ul style="list-style-type: none"> - lantbruksförtroendeuppdrag - familjemedlem eller medlem i familjeförtroendeuppdrag som arbetar på gården (också sambo och part i registrerat partnerskap) - ägande eller besittningsrätt till gården - odling för eget eller gemensamt bruk - fiskare och familjemedlem - renskötare och familjemedlem - funktionär i ab på samma grunder som i FöPL 	<ul style="list-style-type: none"> - befäl och manskap på finskt handelsfartyg i utrikesfart - manskap på isbrytare - personal på fartyg som hyrts från eller till utlandet som är anställda av en finsk arbetsgivare - utflaggade fartyg - frivillig försäkring 	<ul style="list-style-type: none"> - tjänstemän och arbetsgivare anställda av staten - grundskole- och gymnasie- lärare födda före 1970 - grundskole- och gymnasie- lärare födda 1970 eller senare så länge de är i samma arbete som 1.1.1999 - en del av personalen i de privata statsundervisningsanstaltionerna - arbeten utförda i egenskap av konsult eller på uppdrag av Riksdagsledamöter, europarlamentarier, medlemmar av statsrådet samt presidenten har egna pensionslagar 	<ul style="list-style-type: none"> - tjänstemän och arbetsgivare hos kommun och samkommun - arbetstagare i kommunalt samfund - arbetstagare i ab där kommunerna eller Kevas medlemsorganisationer äger minst 90 % av aktierna - familjevårdare fr.o.m. 1.7.1992 - närstående vårdare fr.o.m. 1.7.1993 - grundskole- och gymnasie- lärare födda 1970 eller senare vars första anställning börjat 1.1.1999 eller senare - kommunala förtroendeuppdrag fr.o.m. 1.1.1993 	<ul style="list-style-type: none"> - anställning hos ev. lutherska kyrkan, församling, församlingsförbund eller annan sammanlutning av församlingar - präst eller lektor som verkar hos vissa andra samfund eller diakoniser så som såsom huvudsakligen tjänst utövar läranverksamhet vid diakoniser och vars arbetsgivare har ingått pensionsavtal med kyrkans centralfond - samt vissa andra personer med vilka kyrkans centralfond har ingått personligt avtal 	FPA:s anställda

Utbildningen

11.12.2003

Tema	APL	KAPL	KoPL	FöPL	LFöPL	SIPL	KomPL	KyPL	FPA:s ps.
Samtidiga anställningar / företagarverksamhet	Skild pension från varje anställning	Antalet anställningar har inte betydelse, pension från totala årliga förvärsinkomsterna	Som KAPL	Företagarverksamheten helhetsbetonad, en FöPL-försäkring	Skilda bruksenheter i beskattningen, skilda LFöPL-försäkringar. Om försäkringarna ens delvis samtidiga, räknas pensionen från de sammanlagda arbetsinkomsterna	Skild pension från varje anställning	Skilda anställningar inom samma kommun, endast en anställning. Samtidiga anställningar hos olika kommuner, skilda anställningar	Samtidiga anställningar hos olika arbetsgivare anses vara separata	Kan endast förkomma en anställning hos FPA åt gången
Nedre åldersgräns för att teckna försäkring	1.7.1962 – 30.6.1971 - 18 år 1.7.1971 – 31.12.1988 - ingen nedre åldersgräns fr.o.m. 1.1.1989, från början av det kalenderår då personen fyller 14 år	Som APL	1.1.1986 – 31.12.1988 - ingen nedre åldersgräns fr.o.m. 1.1.1989, från början av det kalenderår då personen fyller 14 år	Från det att personen fyller 18 år	Som FöPL	Ingen nedre åldersgräns	1.5.1964 – 30.6.1971 - 18 år 1.7.1971 – 31.12.1988 - ingen nedre åldersgräns fr.o.m. 1.1.1989, från början av det kalenderår då personen fyller 14 år	Före 1.1.2000 - ingen nedre åldersgräns fr.o.m. 1.1.2000, från början av det kalenderår då personen fyller 14 år	Ingen nedre åldersgräns

Utbildningen

11.12.2003

Tema	APL	KAPL	KoPL	FöPL	LFöPL	SIPL	KomPL	KyPL	FPA:s ps.
Anställningens minimilängd	1 mån fr.o.m. 1.7.1971 4 mån 1.1.1965 – 30.6.1971 6 mån 1.7.1962 – 31.12.1964	Varje arbete inom KAPL-branschema omfattas av KAPL oberoende av anställningens längd	I konstnärliga yrken under 1 år. I övriga arbeten ingen tidsbegränsning.	4 mån, efter att personen har fyllt 18 år	Som FöPL	Inga begränsningar vad gäller anställningens längd. Om anställningen slutade före 1.1.1967 eller tjänstgöringen till sjöss avbröts för mer än tre år före 1.1.1967, ger tiden före avbrottet inte rätt till pension. Minst 15 dagar => en betalningsmånad. Alla anställningar under året som varat mindre än 15 dagar räknas ihop till ett enda fribrev.	- fr.o.m. 1.1.1998, inge- n minimilängd - 1 mån fr.o.m. 1.7.1971 1.7.1971	1 mån fr.o.m. 1.1.1967 4 mån före 1.1.1967	Som SiPL
Inkomstgräns enl. index år 2003	224,22 €/mån	Ingen inkomstgräns för att teckna försäkring. För att tjäna in pension skall årsinkomsten vara minst 707,45 €	Som KAPL	Den uppskattade årliga arbetsinkomsten minst 5 381,31 €. Om gränsbeloppet inte uppnås, frivillig försäkring	Uppskattad årlig arbetsinkomst minst 2690,66 €/år och areal minst 5 LFöPL-ha. Om arbetsinkomst och/eller areal under gränsen, frivillig försäkring.	Ingen minimi- inkomstgräns	Som APL	Som SiPL	Som APL
Teckna försäkring	APL-försäkringsavtal inom 3 mån efter att första anställningen börjat	Ingen försäkringsavtal arbetsgivaren betalar premien senast den 20:de dagen i den månad som följer på löneutbetalningsmånaden.	Som KAPL	FöPL-försäkring söks inom 6 mån efter att FöPL-verksamheten börjat.	LFöPL-försäkring söks inom 6 mån efter att LFöPL-verksamheten börjat.	Inget försäkringsavtal	Samfund eller Ab som vill gå med i KomPL måste bli medlemssamfund i Kevas. De sänder ansökan till Kevas styrelse.	Inget försäkringsavtal	Inget försäkringsavtal

Kalkyl

Tema	APL	KAPL	KoPL	FöPL	LFöPL	SJPL	SJPL	KomPL	KyPL	FPA:s ps.
Beräkningsformel	tid x intjäningsprocent x lön	inkomst x intjäningsprocent	inkomst x intjäningsprocent	tid x intjäningsprocent x medelinkomst	tid x intjäningsprocent x medelinkomst	tid x intjäningsprocent x lön	tid x intjäningsprocent x lön	tid x intjäningsprocent x lön	tid x intjäningsprocent x lön	tid x intjäningsprocent x lön
Tidsperiod	<p>Beaktar inkomster efter 1.7.1962.</p> <p>Beaktar inkomster från början av den månad då personen fyller 23 år, intjänandet av pension upphör när personen fyller 65 år. I ålderspensionen beaktas dock inte inkomsterna för den månad då personen fyller 65 år och de sex föregående månaderna. För denna period beräknas en genomsnittslön på basis av lönerna för de 12 föregående månaderna.</p>	<p>Beaktar inkomster efter 1.1.1986.</p> <p>Beaktar inkomster från början av den månad då personen fyller 23 år, intjänandet av pension upphör när personen fyller 65 år.</p>	<p>Tiden efter intjänandet börjar från den dag då personen fyller 23 år och upphör när personen fyller 65 år.</p> <p>Tiden räknas med en månads noggrannhet.</p>	<p>Tiden före 1.6.1956: segrationsmånader som i pensionsintjäningshänfallet.</p> <p>Tiden före 1.1.1991: räknas som betalningsmån, vars antal fås genom att dividera årets pensionsgrundande dagar med minst 15 dagar => en betalningsmån.</p> <p>Räknas inte per anställning Tiden fr.o.m. 1.1.1991: tiden räknas per anställning, som i APL.</p> <p>Sammanlänkingsregel: alla anställningar kortare än 15 dagar under samma år räknas samman till ett enda friår: beaktas enligt SJPL-huvudregeln</p>	<p>Tiden före 1.7.1962 beaktas om SJPL-pensionsrätt från anställning som slutat efter detta datum. Före 1.1.1967: nedre åldersgräns 21 år och huvudsakligen syssla Från 1.1.1967: från 23 år och också efter 65 år om anställningen börjat före det.</p>	<p>Anställning som upphört före 8.7.1961 ger inte rätt till pension, om inte kommunal anställning 8.7.1961 eller senare. Intjänandet börjar från den dag då personen fyller 23 år och fortsätter över 65 års ålder om anställningen börjat före det.</p>	<p>Tiden före 1.7.1962 beaktas om KyPL-pensionsrätt från anställning som slutat efter detta datum. Före 1.1.1967: nedre åldersgräns 21 år och huvudsakligen syssla Från 1.1.1967: från 23 år och också efter 65 år om anställningen börjat före det och personen får ingen annan ålderspension. Tiden räknas med en dags noggrannhet på basis av anställningar som slutat efter 1.1.1998. Anställningen kontinuerlig om inte ens en dags avbrott vid byte av arbetsgivare.</p>	<p>Tiden före 1.7.1962 beaktas om FPA-pensionsrätt från anställning som slutat efter detta datum. Tiden från 21 år och också efter 65 år om anställningen börjat före det. Tiden räknas i hela månader. De dagar som överstiger hela månader 1-14 avrundas nedåt och dagarna 15-30 uppåt till en hel månad.</p>		

Tema	APL	KAPL	KoPL	FöPL	LFöPL	SjPL	SiPL	KomPL	KyPL	FPA:s ps.
Oavlönade perioder	Oavlönad period på mindre än ett år inom en anställning är pensionsgrundande tid	Då man inte får lön tjänar man inte heller in pension	Som KAPL	-	-	Som APL	Oavlönad period på högst ett år inom anställningen pensionsgrundande sedan 1.1.1996 (om arbetat i anställning som omfattas av annan pensionslag under denna period, dras av från SiPL-perioden) Före 1.1.1996 räknades av-oavlönade av-brott 30 dagar som pensionsgrundande. Vissa avbrottsperioder räknas som pensionsgrundande i sin helhet.	Oavlönad period på högst ett år inom anställningen pensionsgrundande sedan 1.1.1996 (om arbetat i anställning som omfattas av annan pensionslag under denna period dras denna period av från KomPL-perioden) Före 1.1.1996 räknades som pensionsgrundande ett oavlönat avbrott på högst 6 mån.	Oavlönad period på mindre än ett år inom anställningen pensionsgrundande sedan 1.1.1996. Från pensionsgrundande tiden dras av tid i arbete som omfattas av annan pensionslag, om det oavlönade avbrottet varat kontinuerligt minst en mån. Före 1.1.1996 räknades av-oavlönat av-brott 30 dagar som pensionsgrundande	Som SiPL
Värnplikt	Inget att beakta i pensionen	Som APL	Som APL	Försäkringen kan fortsätta som förut eller med minskad arbetsinkomst, och då tjänas pension in på normalt sätt. Försäkringen kan avbrytas för den tid som militärtjänstgöringen pågår.	Försäkringen kan fortsätta som förut eller med minskad arbetsinkomst, och då tjänas pension in på normalt sätt.	Som APL	Värnpliktstid som börjat före 1.1.1967 om den i början el-ler slutet anslu-ter sig till statlig anställning (äl-dern ingen roll) Värnpliktstid som börjat år 1967 eller se-nare kan räknas till godo med stöd av bestämmelser-na om oavlönat avbrott i an-ställningen	Som APL	Som SiPL	Beaktas i pen-sionen om har direkt samband med FPA-anställningen

Tema	APL	KAPL	KoPL	FöPL	LFöPL	SjPL	SjPL	SjPL	KomPL	KyPL	FPA:s ps.
Intjäningsprocenter - i arbete	1 %/år på den halverade anställningstiden före 1.7.1962 (över 23 år) 1,5 %/år från det att personen fyller 23 år till slutet av det kalenderår då personen fyller 59 år. 2,5 %/år från början av det år då personen fyller 60 år till dess att personen fyller 65 år.	1,5 %/år från det att personen fyller 23 år till slutet av det kalenderår då personen fyller 59 år 2,5 %/år från början av det år då personen fyller 60 år till dess att personen fyller 65 år	Som KAPL	Som KAPL	Som KAPL	SjPL före 1.6.1956 - SjPL- huvudregel 1 %/år - APL-garanti- pension 0,75 %/år - SjPL- fribrev 1 %/år 1.6.1956 - 31.12.1990 - SjPL- huvudregel 2 %/år - APL-garanti- pension 1,5 %/år - SjPL- fribrev 2 %/år från 1.1.1991 - SjPL- huvudregel 2,0 %/år - APL-garanti- pension 1,5 %/år - SjPL- fribrev 1,5 %/år	SjPL Om anställ- ningen börjat före 1.1.1993 (från 23 år) - 2,2 %/år till 1.1.1967 - 2,2 %/år till 31.12.1994 (i fribrevs- pension 2 %/år) - 1,5 %/år från 1.1.1995, till slutet av den kalender- månad då personen fyller 55 år - 2 %/år från början av kalender- månaden ef- ter 55- årsdagen tills slutar arbete Om anställ- ningen börjat 1.1.1993 eller senare - 1,5 %/år från 23 år till slutet av den kalender- månad då personen fyller 55 år - efter det 2 %	KomPL Om anställ- ningen börjat före 1.1.1993 (från 23 år) - 2,2 %/år till 31.12.1994 (i fribrevs- pension 2 %/år) - 1,5 %/år från 1.1.1995, till slutet av den kalender- månad då personen fyller 55 år - 2 %/år från början av kalender- månaden ef- ter 55- årsdagen tills slutar arbete Om anställ- ningen börjat 1.1.1993 eller senare - 1,5 %/år från 23 år till slutet av den kalender- månad då personen fyller 55 år - efter det 2 %	KyPL Som SjPL	FPA:s ps. Om anställ- ningen börjat före 1.3.1993 (från 21 år) - 2,2 %/år till 31.12.1994 (i fribrevspen- sion 2 %/år) - 1,5 %/år från 1.1.1995, till slutet av den kalender- månad då per- sonen fyller 55 år - 2 %/år från början av ka- lendermånä- den efter 55- årsdagen tills slutar arbete. Om anställ- ningen börjat 1.3.1993 eller senare - 1,5 %/år från 21 år till slutet av det kalen- derår då per- sonen fyller 59 år - 2,5 %/år från början av det år då personen fyller 60 år tills slutar arbeta	

Utbildningen

11.12.2003

Tema	APL	KAPL	KoPL	FöPL	LFöPL	SjPL	StPL	KomPL	KyPL	FPA:s ps.	
Intjäningsprocenter - återstående tid	1,5 %/år från pensionsfallet till 50-årsdagen 1,2 %/år från dagen efter 50-årsdagen till 60-årsdagen 0,8 %/år från dagen efter 60-årsdagen till 65-årsdagen Obs. Personer födda 1942 eller tidigare som var arbetslösa 1.1.1996, intjäningsprocent 1,5 %	Som APL	Som APL	Som APL	Som APL	SjPL- huvudregel - 2 %/år från pensionsfallet till 50 år - 1,7 %/år 50 - 60 år - 1,3 %/år från dagen efter 60-årsdagen till pensionsåldern. APL- garantipension - 1,5 %/år från pensionsfallet till 50 år - 1,2 %/år från dagen efter 50-årsdagen till 60-årsdagen - 0,8 %/år från dagen efter 60-årsdagen till pensionsåldern	Som APL	Som APL	Som APL	Som SjPL	Som SjPL

Utbildningen

11.12.2003

Tema	APL	KAPL	KoPL	FöPL	LFöPL	SjPL	SjPL	KomPL	KyPL	FPA:s ps. Som SjPL
Pensionsgrundande lön/arbetsinkomst	Förskottsnehållning underkastade lönen utan semesterersättning som betalas när anställningen upphör. Pensionsgrundande lönen räknas skilt för varje anställning. Från 1.1.1996: väljer högst de 10 sista åren. Det år då anställningen upphör beaktas om anställningen fortgått högst 3 kalenderår eller upphört 30.12 eller 31.12. Om något år blir under 50 % av genomsnittet, kan 1/3 regelns tillämpas.	Inget begrepp pensionsgrundande lön. Förskottsnehållning underkastade lönen, också semesterersättning som betalas då anställningen upphör. Lön för den återstående tiden i KAPL: räknas från summan av löner för alla de år då minst gränsbeloppet på 134,55 euro (index 100), s.k. övre gränsbeloppet (LFöPL-fall 33,64 €)	Inget begrepp pensionsgrundande lön. Förskottsnehållning underkastade lönen, också semesterersättning som betalas då anställningen upphör. Lön för den återstående tiden i KoPL: räknas från summan av löner för alla de år då minst gränsbeloppet på 134,55 euro (index 100), s.k. övre gränsbeloppet (LFöPL-fall 33,64 €)	Arbetsinkomst för vilken premier betalas. Pensionsgrundande arbetsinkomsten är det vägda medeltalet av de fastställda arbetsinkomsterna efter 23 års ålder. Arbetsinkomsten räknas med en dags noggrannhet och avvägs enligt antalet dagar i perioderna med olika arbetsinkomst. Samma vägda arbetsinkomst är pensionsgrundande lön både för den inijäna pensionen och den återstående tiden. Obetalda prenumerationspremier minskar den pensionsgrundande arbetsinkomsten	LFöPL-arbetsinkomst, betalda LFöPL-premier. Arbetsinkomsten som ligger till grund för den inijäna pensionsräknas på samma sätt som i FöPL, men arbetsinkomster beträffande 1993 kan under vissa förutsättningar lämnas bort. Arbetsinkomsten för den återstående tiden räknas från den genomsnittliga arbetsinkomsten för de 4-8 år som omedelbart föregår pensionsfallet beroende på pensionsstagens eller förmånsårens ålder vid pensionsfallet. Obetalda prenumerationspremier minskar den pensionsgrundande arbetsinkomsten.	Från 1.1.1991 räknas pensionsbelopp skilt för varje anställning såsom i APL. Pensionsgrundande lönen räknas som i APL, men löntagarens pensionsavgift dras inte av.	Förskottsnehållning underkastade lönen, inte semesterersättning som betalas då anställningen upphör. Pensionsgrundande lönen räknas skilt för varje anställning som upphört 31.12.1986 (se grundförel.). Pensionsgrundande lönen räknas som i APL.	Förskottsnehållning underkastade lönen, inte semesterersättning som betalas då anställningen upphör. Pensionsgrundande lönen räknas skilt för varje anställning från 1.1.1989. Pensionsgrundande lönen räknas som i APL, men året då anställningen upphör räknas inte med.	I KyPL räknas den pensionsgrundande lönen som i SjPL. I den pensionsgrundande lönen enligt KyPL inkluderas inte mötesanvoden och inte andra naturaförmåner än fri bostad inklusive värmekostnader.	Som SjPL

Undantag vid uträkningen av den pensionsgrundande lönen

Utbildningen

11.12.2003

Tema	APL	KAPL	KoPL	FöPL	LFöPL	SIPL	SjPL	SIPL	KomPL	KyPL	FPA:s ps.
1. Justering enligt prövning	Möjligt endast om inverkan på totala pensionsskyddet är minst 20 %. Bedöms först i samband med pensionstilläget.	Finns inte	Finns inte	Finns inte	Finns inte	Finns inte	Finns inte	Finns inte	Som APL 1994 lönen i fribrevet justeras också före pensionsfallet, om inkomsten avviker 7,5 % från den stabiliserade	Som SIPL	Som SIPL
2. Utjämningslön	Lönen för den återstående tiden är utjämningslön när den återstående tiden avsluts till anställning som pågått mindre än 6 mån. När utjämningslönen räknas beaktas anställningstid under granskningsperioden (efterkarrens + 1 år) som hela månader bakåt från pensionsfallet i den ordning som anställningarna upphört max 12 mån. och ett vägt medeltal räknas = pensionsgrundande lön för den återstående tiden.	Finns inte	Finns inte	Finns inte	Finns inte	Finns inte	Som APL	Finns inte	Finns inte	Finns inte	Finns inte
3. Barnavårdsbid	Om de år som ligger till grund för den pensionsgrundande lönen innehåller oavkortad barnavårdsbid, räknas den pensionsgrundande lönen från de sista år där sådana perioder inte ingår, utom om den på normalt sätt uträknade pensionsgrundande lönen är större.	Finns inte	Finns inte	Finns inte	Finns inte	Finns inte	Som APL	Som APL	Som APL	Som SIPL	Som APL

Utbildningen

11.12.2003

Tema	APL	KAPL	KoPL	FöPL	LFöPL	SjPL	SiPL	KomPL	KyPL	FPA:s ps.
4. Tekniskt avbrott	<p>Samma anställning pågått minst 3 år och det sker en förändring i den regelbundna arbetstiden (inte tillfällig) och samtidigt sjunker lönen med minst ¼ eller höjs med 1/3, i APL:s bemärkelse delas anställningen i två. Avbrytandet slopas om pensionsfallet inträffar innan två år har gått sedan avbrottet. Anställningens upphörande har inte betydelse.</p>	Finns inte	Finns inte	<p>Kontinuerlig FöPL-verksamhet delas i två perioder om arbetsinkomsten höjs med minst 1/3 eller sänks med minst ¼. Pensionen räknas skilt för tiden före och efter avbrottet. Tekniska avbrottet slopas om pensionsfallet inträffar innan fyra år har gått sedan avbrottet eller verksamheten inte fortgår 4 mån efter avbrottet.</p>	Finns inte	Finns inte	<p>I övrigt som i APL, men kan göras också till följd av arbetsarrangemang fastän arbetstiden inte ändras om inkomsterna samtidigt ändras på det förreskrivna sättet (t.ex. förmåns-tagaren övergår från nattarbete till dagsarbete utan att arbetstiden per vecka ändras).</p>	<p>I övrigt som i APL, men kan göras också till följd av arbetsarrangemang fastän arbetstiden inte ändras om inkomsterna samtidigt ändras på det förreskrivna sättet (t.ex. förmåns-tagaren övergår från nattarbete till dagsarbete utan att arbetstiden per vecka ändras).</p>	Som SiPL	Som SiPL
5. Automatiskt avbrytande	<p>Samma anställning har fortgått minst 10 år och personen är i åldern 54-62 år, görs 31.12 det år då båda villkoren uppfylls. Om pensionen blir större utan avbrytande, tillämpas det.</p>	Finns inte	Finns inte	Finns inte	Finns inte	<p>Som APL, men i SjPL inget avbrytande om personen har mindre än tre år kvar till pensionsåldern</p>	<p>Som APL, men avbrytande görs inte om mindre än två hela kalenderår kvar till pensionsåldern eller avgångsåldern. Jämför pensioner som begränsats genom taket för intjänning av pension.</p>	<p>Som APL, men till följd av utbildningen till fribrev 31.12.1994 gäller den för tillfället endast personer födda 1939 eller tidigare.</p>	Som SiPL	Som SiPL

Utbildningen

11.12.2003

Tema	APL	KAPL	KoPL	FöPL	LFöPL	SIPL	SJPL	SIPL	KomPL	KyPL	FPA:s ps.
Fribrevsteknik	Använts sedan lagen trädde i kraft. Räknas när anställningen avslutas.	Finns inte	Finns inte	Använts sedan lagen trädde i kraft. Räknas när företagarverksamheten avslutas.	Som FöPL	SIPL Grundfribrev: 1. om personen inte hade gällande anställning vid årsskiftet 1990/1991, bilas grundfribrevet från alla anställningar som upphört före 1991 2. om personen hade gällande anställning vid årsskiftet 1990/1991 bilas grundfribrevet från alla anställningar som upphört före 1.1.1987, eller om sådan inte finns, den första anställningen som upphört efter 31.12.1986, eller om sådan inte finns, den sista anställningen som upphört efter 31.12.1986, eller om sådan inte finns, den sista anställningen som grundande lö- nen från denna sista anställning dupliceras på de tidigare. Efter detta fribrevsteknik som i APL. Obs. om bildning till fribrev 31.12.1994, för personer födda 1940 eller senare.	Som SiPL	Grundfribrev: från anställningar som upphört före 1.1.1987 och räknas som pensionsgrundande tid till anställningen som gällde 1.1.1987, eller om sådan inte finns, den första anställningen som upphört efter 31.12.1986, eller om sådan inte finns, den sista anställningen som upphört före 1.1.1987 räknas en gemensam pension. Efter detta fribrevsteknik som i APL	Grundfribrev: anställningar som upphört före 1.1.1989 räknas som pensionsgrundande tid till anställningen som gällde 1.1.1989 eller den sista anställningen som huvudsyssla som upphört före detta datum. Den pensionsgrundande lönen från denna sista anställning dupliceras på de tidigare. Efter detta fribrevsteknik som i APL. Obs. om bildning till fribrev 31.12.1994, för personer födda 1940 eller senare.	Som SiPL	Som SiPL

Utbildningen

11.12.2003

Tema	APL	KAPL	KoPL	FöPL	LFöPL	SjPL	StPL	KomPL	KyPL	FPA:s ps.
Samordningsgräns och lagens samordningsgrund Obs! Varje lags samordningsgrund kan också användas i enlighet med de andra lagarna.	60 % av samordningsgrunden, som är den högsta lönen under yrkesbanan, anställning som pågått minst ett år (ett år pensionsgrundande tid, eller om inte finns anställning på minst 1 år – den högsta lönen).	60 % av samordningsgrunden, som är den högsta lönen enligt årslönen enligt KAPL (för de år som överstiger gränsbeloppet) eller månadslönen för den återstående tiden i KAPL	60 % av samordningsgrunden, som är den högsta lönen enligt KoPL (för de år som överstiger gränsbeloppet)	60 % av samordningsgrunden, som är den högsta lönen enligt FöPL (för de år som överstiger gränsbeloppet)	60 % av samordningsgrunden, som är den högsta lönen enligt LFöPL (för de år som överstiger gränsbeloppet)	SjPL-huvudregel in-tern samordning: 50 % av den genom- snittliga må- nadslönen från de samman- slagna lönerna från de olika anställningarna under arbets- tagarens högst tio sista tjäns- teår till sjöss SjPL + övriga pensioner ihop 60 % Garantiregel: 60 % av sam- ordningsgrun- den, som är högsta pen- sionsgrundan- de lönen med tjänstgöring i minst ett år	Grundskydd: 60 % av sam- ordningsgrun- den, som är högsta pen- sionsgrundan- de lönen enligt StPL med an- ställningstid på minst ett år. Tillägsskydd: 60 – 66 % av samordnings- grunden (samma som i grundskyddet) Gränsen bero- ende av hur mycket an- ställningstid personen hade före 1995.	Grundskydd: 60 % av sam- ordningsgrun- den, som är högsta pen- sionsgrundan- de lönen enligt KomPL med an- ställningstid på minst ett år.	Som StPL och samordnings- grunden är den högsta pen- sionsgrundan- de lönen enligt KyPL med an- ställningstid på minst ett år	Som Stpl och samordnings- grunden är den högsta pen- sionsgrundan- de lönen vid FPA med an- ställningstid på minst ett år
Tillägg och förhöjningar										
1. Barmtillägg	För personer födda före 1.1.1939 som har eller vars make har barn under 18 år. Barmtillägget läggs till pen- sionen före samordningen.	Som APL	Som APL	För personer födda före 1.1.1947 som har eller vars make har barn under 18 år. Barmtillägget läggs till pen- sionen före samordningen.	Som FöPL	För personer födda före 1.1.1933 som har eller vars make har barn under 18 år.	Inget barmtil- lägg	Som APL	Inget barmtil- lägg	Inget barmtil- lägg
2. Uppskovsförhö- jning	Om personen inte ansöker om ålderspension vid 65 års ålder, uppskovsförhöjning 0.6 %/mån. Räknas på den samordnade pensionen.	Som APL	Som APL	Som APL	Som APL	Som APL, men räknas från den allmänna pensionsåldern eller den in- jä- made pen- sionsåldern	Finns inte	Finns inte	Finns inte	Finns inte

Utbildningen

11.12.2003

Tema	APL	KAPL	KoPL	FöPL	LFöPL	SjPL	SjPL	SjPL	KomPL	KyPL	FPA:s ps.
3. Arbetspensionstillägg	Pensionerna höjs med arbetspensionstillägg, utom deltidspensionen. Arbetspensionstillägget räknas före barmillägg, samordning, förtida uttag eller uppskjuret uttag. Inte rätt till arbetspensionstillägg på basis av förmåner som beviljats före 1967.	Som APL	Som APL	Endast rehabiliteringsförmåner fr.o.m. 1994 ger rätt till arbetspensionstillägg.	Som FöPL	Som APL	SjPL	Rätt till arbetspensionstillägg har förmånstagare född efter 31.12.1939. Förmånerna beaktas endast fr.o.m. år 1994. Pensionen höjs inte om intjäningsprocenten är högre än 60. Den intjänade pensionen + arbetspensionstillägget får inte överstiga 60 % av taklönen.	Som APL	Som SjPL	Som SjPL
Förmåner											
Ålderspension	Pensionsålder 65 år Förutsättning: - uppnått pensionsåldern - anställningen upphört	Pensionsålder 65 år Förutsätter inte att personen slutar arbeta.	Pensionsålder 65 år Förutsätter inte att personen slutar arbeta.	Pensionsålder 65 år Behöver inte upphöra med verksamheten.	Som FöPL	Befäl - allmän pensionsålder 65 - intjänad pensionsålder 60-65 Manskap - allmän pensionsålder 65 - intjänad pensionsålder 55-65 Intjänade pensionsåldern baserar sig på tjänstgöring till sjöss och förutsätter arbete som omfattas av SjPL fram till pensionsåldern. Specialbestämmelser för lotsar.	Som FöPL	Graderad p.ålder 63-65 Nya förm.t.: Anställn. börjar 31.12.1992 => - p.ålder 65 år Gamla förm.t.: Födda före 1.1.1940 - p.ålder 63 år Födda 1.1.1940 - grad. 63-65 år Födda efter 1.1.1960 - p.ålder 65 år Förutsättning: - uppnått pens.åldern	Yrkesebaserad p.ålder och vägd p.ålder 53-65 år Förutsättning: - uppnått pens.åldern - anställningen fortgår till pensionsåldern - anställningen upphör - tilläggspens. skydd förutsätter att efterkarrens uppfylls	Som SjPL	Graderad p.ålder 63-65 Nya förm.t.: Anställn. börjar 31.12.1992 => - p.ålder 65 år Gamla förm.t.: Födda före 1.1.1940 - p.ålder 63 år Födda 1.1.1940 - grad. 63-65 år Födda efter 1.1.1960 - p.ålder 65 år Förutsättning: - uppnått pens.åldern - anställningen upphör - sänkt p.ålder: slutkarens

Utbildningen

11.12.2003

Tema	APL	KAPL	KoPL	FöPL	LFöPL	SjPL	SjPL	KomPL	KyPL	FPA:s ps.
Uppskjutet uttag av ålderspension	Om ålderspensionen börjar efter 65 års ålder höjs pensionen permanent med 0,6 %/mån.	Som APL	Som APL	Som APL	Som APL	Som APL	Som APL	Finns inte	Finns inte	Finns inte
Förtida ålderspension	Person i åldern 60-64 år kan gå i pension enligt eget övervägande. Samtidig anställning: kan gå i pension från den ena och fortsätta arbeta i den andra anställningen, från vilken ny pension tjänas in. Pensionen minskas permanent med 0,4 %/mån.	Som APL Behöver inte sluta arbeta.	Som APL Behöver inte sluta arbeta.	Som APL Förtida uttag från FöPL, fortsätter verksamheten - tjänar inte in pension - försäkras inte	Som FöPL	Förtida uttag 5 år före den intjänade pensionsåldern, tidigare i 55 års ålder. I övrigt som APL	Finns inte	Enligt eget övervägande, 5 år före personliga pensionsåldern. Från ny anställning under ålderspensionen intjänas ny pension Inte berättigade: - valt yrkesbaserad pensionsålder - försvarsmakten och gränsbevakningen (militärpensions-system)	Som SiPL	Som SiPL

Utbildningen

11.12.2003

Tema	APL	KAPL	KoPL	FöPL	LFöPL	SIPL	SIPL utom att inte rätt	KomPL	KyPL	FPA:s ps.
Deltidspension	58 år (56 år för personer födda 1946 eller tidigare) 5/15; in tjänat arbetspension i minst 5 år under de senaste 15 åren 12/18; varit i heltidsarbete minst 12 mån under de senaste 18 mån Heltidsarbete - i samtida anställningar arbetstid sammanlagt minst 35 t/vecka Deltidsarbete - arbetstid 16-28 t/vecka - inkomster 35 - 70% (granskningsperiod 16 veckor)	Som APL	Inte rätt till deltidspension	Som APL, men arbetsinkomsten halveras. Den resterande delen av arbetsinkomsten måste uppgå till minst gränsvärdet i FöPL.	Som FöPL, men arbetsinkomsten halveras. Den resterande delen av arbetsinkomsten måste uppgå till minst gränsvärdet i LFöPL.	Som APL, undantag är arbetsinkomsten. Deltidsarbete minst 4/10 av högst 7/10 av heltidsarbetets avlösningsstern	Som APL utom att inte rätt - valt yrkesbaserad pensionsavdrag - personen måste ha heltidsarbete enligt StPL minst 3 år under de fem år som omedelbart föregår deltidarbete, av vilka 6 mån omedelbart före deltidarbete (slutkarens) försvars- makten och gränsvärdet (militärsystem)	Som APL utom att inte rätt - valt yrkesbaserad pensionsavdrag - personen måste ha heltidsarbete enligt StPL minst 3 år under de fem år som omedelbart föregår deltidarbete, av vilka 6 mån omedelbart före deltidarbete (slutkarens) försvars- makten och gränsvärdet (militärsystem)	Som StPL	Som StPL, utom att personen måste arbeta heltid på FPA minst tre år under de omedelbart föregående deltidarbete, av vilka 6 mån omedelbart före deltidarbete (slutkarens). Perioden får inte innehålla oavlönad tjänstledighet.
Invaldipension beviljats tills vidare	Under 65 år - sjukdom som nedsätter arbetsförmågan - arbetsförmågan beräknas förtgå minst ett år, pensionen föregås i regel av sjukdegenning 60-åring (från 2004 inte rätt till individuell förtidspension) som har en lång yrkesbana betonas yrkesmässiga karaktären t.ex. sjukdom, åldrande, utmattning och belastning p.g.a. arbetet	Som APL	Som APL	Som APL	Som APL	Som APL, utom att arbetsförmågan uppskattade längd 6 mån	Som APL Obs! Yrkesbaserad definition av arbetsförmåga när anställningen pågår	Som StPL	Som StPL	Som StPL
Rehabiliteringsstöd beviljats för viss tid		Som APL	Som APL	Som APL	Som APL	Arbetsförmågan nedsatt minst 2/3 eller mer	Som APL	Som APL	Som StPL	Som StPL
Full invalidpension	Arbetsförmågan nedsatt minst 3/5 (60 %)	Som APL	Som APL	Som APL	Som APL	Arbetsförmågan nedsatt 2/3 eller mer	Som APL	Som APL	Som StPL	Som StPL
Delinvalidpension	Arbetsförmågan nedsatt minst 2/5 (40 %), (förhandsbeslut)	Som APL	Som APL	Som APL	Som APL	Arbetsförmågan nedsatt 1/3-2/3	Som APL	Som APL	Som StPL	Som StPL

Utbildningen

11.12.2003

Tema	APL	KAPL	KoPL	FöPL	LFöPL	SIPL	SjPL	SiPL	KomPL	KyPL	FPA:s ps.
Individuell förtidspension	Personer födda 1943 eller tidigare: - sjukdom som orsakar nedsatt arbetsförmåga - rätt till återstående tid - slutat arbeta (inkomster under 224,22 e/mån år 2003) (förhandsbeslut)	Som APL	Som APL	Som APL	Som APL	Som APL	Som APL	Som APL, men rätt till individuell förtidspension kvarstår för personer som hade rätt till yrkesbaserad pensionsålder men inte valde den 1944-46=58 år 1947=59 år	Som APL, men rätt till individuell förtidspension kvarstår för personer som hade rätt till yrkesbaserad pensionsålder men inte valde den och anställningen fortgår till pensionsfallet Född 1943 eller tidigare =58 år Rätt till yrkesbaserad pensionsålder men inte gjort något val och anställningen fortgår till pensionsfallet 1944-46=58 år 1947=59 år	Som SiPL	Som APL
Arbetslöshetspension	Långtidsarbetslös som fyllt 60 år - fått arbetslöshetsdagpenning för maximitiden (500 dagar och ev. tilläggsdagar) - 5/20 och 15 år yrkesbana (en del av dem som är födda före 1945) - arbetslösheten fortgår	Som APL	Som APL	Som APL	Som APL	Som APL	Som APL	Som APL	Som APL	Som SiPL	Som APL

Utbildningen

11.12.2003

Tema	APL	KAPL	KoPL	FöPL	LFöPL	SJPL	SIPL	KomPL	KyPL	FPA:s ps.
Familjepension	<p>Förmånstagare:</p> <ul style="list-style-type: none"> – egna barn under 18 år – adoptivbarn och makens barn – make/maka – f.d. make <p>Registrerat partnerskap jämställs med äktenskap. Efterlevande makens pensionsrätt:</p> <pre> graph TD A[Äktenskap (flätare under 65)] --> B[Gemensk barn] B --> C[Inte gem.s. barn] C --> D[Äktenskap ingått innan maken 50 år och fortsatt minst 5 år] D --> E[Maka över 50] E --> F[Maka full inv. p. över 3 år] </pre>	Som APL	Som APL	Som APL	Som APL	Som APL, utom barnlös efterlevande make född före 1.7.1955. Har rätt till familjepension.	Som APL	Som APL F.d. make också genom inbördes avtal, då är begränsat avtalsenlig efterlevande make	Som SIPL	Som FPA:s ps.